Leto LXVIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v soboto, dne 13. januarja 1940 | Štev. 9 a | Cena 2 din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nova Španija

Zmaga, ki jo je izvojeval marca meseca 1939 general Franco v državljanski vojski z rdečim režimom v Madridu, pomeni v španski zgodovini najvažnejše razdobje po letih francoske revolucije in Napoleonovih vojsk ter poraza Španije v vojski s Severno Ameriko koncem 19. stoletja. Ta zmaga pomeni namreč takó konec hiranja Španije pod nesposobnimi vladami, ki so deželo izročile v oblast razrušilnih sil liberalizma, kakor konec zavisnosti Španije od sil evropskega velekapitalizma, ki so določale njeno zunanjo politiko.

Novoletni govor španskega vodje nam kaže, da kljub sedanji konstelaciji, ki jo je povzročila vojna med demokratičnim in avtoritarnim blokom Evrope, ki narekuje Španiji skrajno previdno nevtralitetno politiko, ostane ostra ločilna črta med miselnostjo evropskega zapada in onim političnim ter socialnim sistemom, ki je postavil na čelo dežele generala Franca, tako da iz sedanje zunanje politične usmerjenosti Španije ne moremo delati nobenih sklepov, kar se tiče duha, ki preveva novo Španijo temeljitih reform na vseh področjih njene politične in socialne delavnosti. Te reforme so slejkoprej v popolnem nasprotju z individualistično državo liberalno-kapitalističnega kova, ki je vzor evropskega zapada in Amerike, in bi bilo zelo pogrešno, če bi se kdo udajal prevari, da bi mogli mednarodni dogodki kaj bistveno vplivati na razvoj sodobne Španije, tako da bi se prelomila črta, po kateri je Francova nacionalna stranka usmerila bodočnost Španije in ki teče popolnoma vzporedno s črto italijanskega fašizma ne samo v notranje-političnem pogledu, ampak tudi, kar se tiče mesta, ki naj ga zavzema Španija kot resnično neodvisna država ob najbolj važnih vratih Evrope.

Nova in prva resnična narodna vlada Španije začenja svojo gospodarsko in socialno politiko v izredno težavnih razmerah, ki jih je ustvarila sedanja evropska vojna, ki že zdaj prizadeva Španiji zaradi oviranja svobodnega pomorskega prometa velike izgube, kar je tembolj usodno, ker je bilo špansko trgovsko brodovje že zaradi državljanske vojske zmanjšano skoro za polovico. Ravno na razdejanju, ki ga je zapustila državljanska vojska, kakor na težavah, ki jih je postavila gospodarski vzpostavitvi in okrepitvi Španije na pot evropska vojna, se more pravično meriti veličina tega, kar je Francova vlada v devetih mesecih v smeri svojega obnovitvenega načrta že uresničila. Že samo dejstvo, da je bilo mogoče v taki deželi, v kateri je pretirani individualizem od nekdaj onemogočal vsako vzajemnost in so se ostra nasprotja političnih nazorov in socialne skladnje izravnavala v končnem kaosu, sploh zasnovati načrtno gospodarsko politiko ter jo tudi izvajati, dokazuje, kako veliko je zaupanje ljudskih slojev v Francov režim, kar si moremo razlagati edinole tako, da se je v zadnjih desetletjih v španskem narodu resnično izvršil velik notranji preobrat. To je treba tem bolj vpoštevati, ker se je Španija po državljanski vojni vrnila v Evropo brez kakih gospodarskih in finančnih rezerv — dejstvo, ki bi bilo tudi najmočnejšo gospodarsko državo na svetu spravilo na rob propada. Toda Španija se junaško koplje iz razvalin v novo življenje.

Najprej je treba popraviti najneposrednejšo škodo, ki jo je državljanska vojska Španiji prizadela, to je predvsem v območju prehrane prebivalstva in njega nastanitve. Bratomorno klanje je uničilo 12% obdelane ploskve španske države. — Prva žetev po končani vojski je pokazala premajhen donos za 20% pri sočivju in stročnicah, za 30% pri žitaricah ter za 60% pri sladkorju in olju. Državljanska vojska je uničila 50% živine, tako da je proizvodnja mleka padla na eno četrtino. Od železniškega materiala je uničila vojska 40%, od avtomobilskega prometa 60%. Posledice državljanskega klanja pa so bile zlasti velike, kar se tiče stanovanj, ker je bilo razrušenih nešteto mest in vasi. V Teruelu, Belchitu in Tortosi na primer, ki so doživele naihujše razdejanje, je bilo porušenih 85% hiš, v Madridu pa, ki je primeroma najmanj trpel, 28%, povprečno torej 56½%.

Vse te izgube je seveda treba čimprej popraviti, potem pa še ustvariti gospodarske in socialne predpogoje za gospodarski dvig dežele in za močno notranjo in zunanjo politiko. Najugodnejši predpogoj Španija za to že ima v tem, da je ena največjih držav Evrope po površini, na kateri pa živi samo 22 milijonov prebivalcev, tako da bi se moglo to število, če primerjamo ostale evropske države, najmanj podvojiti, če ne potrojiti. Kako bogata je Španija na raznih prirodnih bogastvih, zlasti pod zemljo, itak vemo. Desetletka poljedelskega ministra Benjumea ima predvsem v načrtu dvig poljedelstva na račun ovčjereje, ki je na primer španske Filipine naravnost uničila, kakor je uničila svojčas angleško poljedelstvo. Zato nameravajo v 10 letih pogozditi 2 milijona hektarjev zemlje in po hidroelektrizaciji ustvariti 500.000 hektarjev ornice. Že samo preskrba poljedelstva po traktorjih je jeseni lanskega leta imela za posledico povečanje ornice, ki znaša ponekod že 20% in več. V ozadju pa še čaka agrarna reforma, ki jo hoče general Franco izvršiti po zgledu italijanske temeljito, a počasi in previdno. Velikopotezno je zasnovan tudi program za zgraditev novih stanovanj in naselij in je na tem področju že veliko narejenega. Podoben je industrijski načrt, kakor tudi načrt, da se zgradi 500.000 ton trgovinskega brodovja. Cenenih delovnih sil Španiji hvala Bogu ne manjka in so se za pospešitev delavoljnosti uvedle družinske plače in starostno zavarovanje. Te delovne sile bodo pridobivale surovine, ki bodo mogle Španijo polagoma osvoboditi odvisnosti od tujega uvoza, zagotovljena pa je tudi neposredna finančna podlaga za to delo. Konverzija notranjih dolgov, ki so znašali celih 80 milijard dinarjev v našem denarju, je skupaj z ostro pa pravično davčno politiko in z mobilizacijo premoženja v tujini dobavila državi prva sredstva za izvajanje gospodarskega načrta.

Španija ima za seboj tako imenovano leto triumfa, zdaj pa jo čakajo leta trdega in požrtvovalnega dela, po katerem bo, ako ostane zvesta svojemu nacionalnemu podvigu, lahko vstala v krogu evropske družine narodov kot velesila. Iz tega načrta in miselnosti si tudi lahko razlagamo, zakaj je Španija v evropski vojni ostala in bo ostala strogo nevtralna.

Med Pešto in Rimom - vse jasno

Madžari zdaj samo še nestrpno pričakujejo odločitve Jugoslavije in Romunije

Zürich, 12. jan. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja dopis svojega poročevalca iz Budimpešte, kjer pravi, da so sedaj vsa vprašanja glede beneškega sestanka med grofom Cianom in Csakyjem pojasnjena. Madžarski zunanji minister ne bo šel več v Italijo, ampak ostane doma in bo delal po v Benetkah sklenjenih smernicah dalje. Prav tako ni treba računati s kakšnimi sestanki strokovnjakov in izvedencev. V madžarskem zunanjem ministrstvu izjavljajo, da je svetovno časopisje nakopičilo okrog beneške konference vse preveč fantastične in predaleč sežne načrte, ki ne odgovarjajo resnici.

Švicarski dopisnik pravi dalje:

»Sedaj pričakujejo v Budimpešti nestrpno, kakšno stališče bosta Jugoslavija in Romunija zavzeli k vprašanju utrditve severne madžarske meje proti Sovjetiji. V Budimpešti priznavajo, da Jugoslaviji in Romuniji ne bo lahko, takoj sprejeti dokončne sklepe, kajti po vseh balkanskih prestolnicah vlada sedaj veliko diplomatično vrvenje, ki so ga sprožili beneški razgovori.«

V Budimpešti ponovno s poudarkom izjavljajo, da italijansko-madžarska skupnost ni v nobenem primeru kakorkoli naperjena proti Nemčiji, kajti tudi Nemčija ne želi nič bolj, kakor ohranitev miru na jugovzhodu Evrope. Razumljivo pa je, da obstojajo zaradi nemško-sovjetskega prijateljskega pakta precejšnje težave, da bi se mogli razviti koristni razgovori tudi z nemško vlado v vprašanju obrambe proti boljševiški nevarnosti in proti vsem posledicam, ki jih je ta nevarnost rodila. Vendar pa so madžarski politiki mnenja, da ohranitev protikomunistične črte kakor tudi politika, ki hoče boljševiško nevarnost na jugovzhodu iz predvidnosti v naprej zajeziti, ni protivna nemškim koristim, kakor tudi ne koristim Anglije in Francije. Protiboljševiška fronta obrambnega značaja bi na tem prostoru Evrope olajšala ravnotežje podonavskih in balkanskih držav. V Budimpešti pa ne pozabljajo poudarjati, da se je beseda »osišče Rim-Berlin« le nekam izgubila in ni več toliko v uporabi, kakor pred meseci.

Angleški listi svarijo Madžare

London, 12. jan. V nasprotju z drugimi listi je sodba antifašističnega Manchester Guardiana« ta, da razgovori v Benetkah niso prinesli nobenega znatnega rezultata. Italija, tako pravi ta list, **nikakor noče, niti nima interesa, da bi zrahljala svoje zavezništvo z Nemčijo in si tudi noče napraviti za sovražnika Sovjetsko Rusijo, ki se ji zdi v bodočnosti dobro orožje v rokah za oviranje angleških interesov v Sredozemskem morju. Zato so po sodbi tega lista upanja, ki jih morebiti Madžari stavijo v Italijo, precej jalova in kakor pravi članka, nameni Italije ne gredo zaenkrat za ničemer drugim, kakor za tem, da bi si na cenen način pridobila prvenstvo na Balkanu. Kar se pa tiče mednarodnega položaja, zasleduje Italija s svojim delovanjem na Balkanu samo cilj, da bi se v njeno korist nadaljevalo sedanje negotovo stanje.**

Tudi laburistični »Daily Herald« izraža dvom, da bi prizadevanja Italije imela kakšen poseben uspeh. Po informacijah tega lista **gleda posebno Turčija, da ne omenjamo Bolgarije, z nezaupanjem na delokrog grofa Ciana, ker sumi, da zasleduje Italija namen, da bi Turčijo oropala njenega važnega položaja na Balkanu in da bi izpremenila njeno politično smer, ki gre vzporedno z zapadnima demokratskima velesilama.** »Daily Herald« pravi tudi, da vest, da mislijo sklicati balkansko konferenco v Rimu, predstavlja samo poizkus, da bi se izvedelo, kaj bi k temu rekle balkanske države, ki pa očividno niso za to nič navdušene.

Nemška sodba o Benetkah

Berlin, 12. jan. Najbolj pristojna »A. Z.« prinaša o sestanku v Benetkah sledečo sodbo, ki se more smatrati kot sodba vodilnih krogov:

Anglija in Francija zasledujeta vztrajno načrt, da bi zapletli v vojsko balkanske države, meneč, da bi se mogla na ta način ustanoviti fronta tujih narodov proti Nemčiji in Sovjetom. Sestanek v Benetkah pomeni izvrstno šahovsko potezo proti temu prizadevanju. Italija je že s svojim okrepljenim prijateljstvom z Grčijo pa s tesnejšimi stiki z Romunijo pokazala, da hoče preprečiti in je tudi preprečila poizkus Anglije, da bi te dve državi navezala nase z enostranskim garancijskim paktom.

Namen Italije je popolnoma jasen, da namreč Sredozemsko morje in Balkan ne smeta postati pozorišče evropske vojne. Tako in nič drugače je treba presojati sestanek v Benetkah in njega uspehe. Italija je v popolnem soglasju z Nemčijo, da se na jugu ne sme ustvariti tako imenovani nevtralni blok, kakor to želita Anglija in Francija, ki bi ta nevtralni blok hoteli izrabiti samo v to, da ga vržeta proti Nemčiji in Rusiji. Italija si samo prizadeva, da bi se trenja med balkanskimi državami kolikor mogoče omilila in da ne bi prišla na dnevni red med sedanjo evropsko vojno, ampak bi se z mirnimi sporazumi tako rekoč postavila na led in skušala končno rešiti šele na mirovni konferenci.

Nameni Italije se v tem pogledu popolnoma **strinjajo z nemškimi** in se zlasti motijo francoski listi, če sestanku v Benetkah pripisujejo kakšen drug pomen in namen.

Odmev v Romuniji:

»Trdnjavski pas na madžarski in sovjetski meji končan«

Bukarešta, 12. jan. b. Romunski listi »Timpul« (glasilo zunanjega ministra Gafenca), izraža danes zadovoljnost, da so utrdbe vzdolž **madžarsko-romunske meje** dokončane. Te utrdbe so zgrajene po primeru Maginotove utrjene črte iz jekla in železobetona ter so sposobne tudi za obrambo proti najtežjim tankom. Bombni zakloni so prav tako iz jekla in železobetona ter so med seboj povezani z rovi, v katerih lahko stanuje vojaštvo. Zadnja dva tedna so te utrdbe preizkusili z najtežjim topništvom ter so ugotovili njihovo trdnost. Tudi na **besarabski meji** se že več mesecev gradijo podobne trdnjave, ki se vedno bolj širijo v globino.

4 mesece pomorske vojne

Po francoskih službenih podatkih

Pariz, 12. jan. t. Havas V francoskih listih je izšlo polslužbeno poročilo o dosedanjih uspehih štiri mesece trajajoče pomorske vojne med Francijo in Anglijo na eni ter Nemčijo na drugi strani. Sporočilo navaja nekaj zanimivih številk glede potopljenih ladij, kakor tudi glede zaplenjenega blaga, namenjenega oblegani Nemčiji. Nemški admiral Räder, ki je vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice, je pred tremi meseci v nekem svojem govoru dejal: »Usoda nove vojne se bo odločila na morju.« Poglejmo — tako pravi francosko uradno poročilo — kako se ta vojna na morju razvija:

V štirih mesecih vojne, to je od 1. sep. 1939 do začetka 1940 so **Nemci uničili** okroglo 775.000 ton ladij, ki so bile last Anglije, Francije in nevtralnih držav. V septembru so jih potopili 230.000 ton, v oktobru 200.000 ton, v novembru tudi 200.000 ton, v decembru pa 150.000 ton. Skupno število potopljenih ton (775.000) je še za 100 tisoč ton nižje kakor so znašale izgube v enem samem mesecu (aprilu) 1917, ko je Nemčija nasprotnikom potopila 880.000 ton ladij, nižje kakor je znašal nemški plen v zadnjih mesecih svetovne vojne, ko je od julija do novembra 1918 potopila še 850.000 ton nasprotnih ladij.

Angleške izgube so seveda najhujše. Anglija je do sedaj izgubila 420.000 ton, ali dva in pol odstotka brodovja, ki ga je imela v začetku vojne dne 1. septembra.

Francija je izgubila 80.000 ton, to je prav tako dva in pol odstotka brodovja.

Nevtralne države pa so izgubile 275 tisoč ton, kar znaša eno tretjino vseh potopljenih ladij.

Vse navedene številke se nanašajo skupno na izgube trgovinskih in vojnih ladij. Ako pa vzamemo v poštev samo trgovinsko mornarico, potem je Anglija do sedaj izgubila samo 1% svojega brodovja.

Kakšne **izgube pa ima nemško brodovje?** Angleške in francoske pomorske sile so zajele za 90.000 ton nemških trgovskih ladij. Za 150.000 ton ladij so nemške pomorske posadke same uničile. Skupno je torej Nemčija izgubila 250.000 ton ladij, to je 5% svojega brodovja.

Poleg tega pa je **Nemčija izgubila nad en milijon ton blaga**, ki je bilo namenjeno Nemčiji in so ga angleške in francoske pomorske sile zasegle na raznih nemških in nevtralnih ladjah. To zaplenjeno blago bi morali naložiti na 2000 vlakih po 50 vagonov. Med zaplenjenim blagom je bilo za 300.000 ton petroleja in za 320.000 kovin.

Nadalje je **Nemčija izgubila polovico svojih podmornic**, druge, ki so ji še ostale, pa se ne upajo več na odprta morja.

Medtem pa angleška in francoska pomorska trgovina mirno deluje dalje pod varstvom vojnih ladij. V zadnjih 4 mesecih je Francija imela v spremljevanih skupinah trgovskih ladij 900 svojih ladij in je od njih izgubila samo dve, torej 0.2%, medtem ko je imela Anglija na svetovnih morjih 5911 trgovskih ladij v spremljevanih skupinah in je od njih izgubila samo 12. Zaradi tega Nemci sedaj rajši napadajo nevtralne ladje, ki so manj zavarovane.

V zadnjih 4 mesecih se je pokazalo — tako končuje francosko uradno poročilo — da je spodletela pomorska vojna s podmornicami, da je spodletela vojna z minami, da je spodletel tudi poskus pomorske vojne s pomočjo posameznih velikih nemških vojnih ladij, ki križarijo po visokih morjih, kot na primer »Graf Spee«. V dosedanji pomorski vojni angleška in francoska moč nista v ničemer okrnjeni.

Nemški listi odgovarjajo angleškim, ki zahtevajo popolno razkosanje Nemčije

Berlin, 12. januarja. AA. Nemški tisk komentira članek »**Daily Heralda**«, v katerem je »Daily Herald« med drugim trdil, da je treba prenehati z govorenjem o pogojih vojne, da je treba **razdeliti Nemčijo**, da je treba napraviti na Renu zahodno in na Odri vzhodno mejo, da je treba dati **Saksonsko** Češkoslovaški in Hohlstein Danski, da je treba paziti na Hune itd.

»**Berliner Börsen Zeitung**« pravi s tem v zvezi, da je s tem odkrito objavljen cilj zahodnih demokracij Delavski poslanec Greenwood je že pomladi leta 1939 zahteval uničenje Nemčije Angleška politika se je te zahteve oprijela. Za angleško politiko je demokratski ideal v tem, da se uničijo sosedi, ki ovirajo angleški načrt o tako zvanem evropskem ravnovesju. »Daily Heraldov« poziv izraža tudi popolnoma značaj Chamberlaina in Churchilla. Mi smo vedno vedeli, kako je treba odgovoriti na politiko Chamberlaina in njegove vojne cilje. Mi se borimo za naš obstanek Dvignili smo rokavico, ki so jo nam vrgli oni, ki so hoteli vojno.

Novi potresi v Turčiji

Carigrad, 12. jan. AA. DNB: Novi hudi potresi, ki so se pripetili v nekih predelih Anatolije, so vzbudili veliko vznemirjenost Najhujši potresi so se pripetili v zahodni Anatoliji. O nastali škodi še ni poročil. V vsej Turčiji, posebno pa v obmorskih predelih, divjajo hudi snežni viharji. Živo srebro je padlo na 30 stopinj pod ničlo.

Ankara, 12. jan. AA. Stefani: Tudi včeraj so čutili precej močan potres v Eskihisarju Bolu in Orhangezu. Kakor poročajo, ni bilo človeških žrtev, materialna škoda pa je precejšnja.

Letalo — 1000 km na uro!

London, 12. jan. AA. Havas: Angleški pilot Derough, ki se nahaja pri vojakih na Francoskem, je dosegel z nekim lovskim letalom hitrost skoraj tisoč kilometrov na uro. Pilot je letel s svojim letalom 7000 m visoko, ko je zaradi pomanjkanja kisika izgubil zavest in je njegovo letalo začelo padati navpično na zemljo s strahotno hitrostjo. Že prav blizu zemlje se je pilot spet zavedel in se mu je posrečilo obvladati letalo Tedaj je ugotovil, da je dosegel hitrost skoraj 1000 km na uro. Angleški listi pišejo o tem primeru in poudarjajo neverjetno trpežnost angleških lovskih letal, ki lahko dosežejo hitrost 650 km na uro, v izjemnih primerih, kakršen je popisani primer pilota Derougha, pa lahko dosežejo celo še mnogo večjo hitrost brez slehernih škodljivih posledic za letalo.

Bolgarija - Sovjetija

Nova trgovska pogodba podpisana

Sofija, 12. jan. AA. DNB: Bolgarska gospodarska delegacija, ki je sklenila v Moskvi trgovinsko pogodbo s Sovjetsko Rusijo, se je vrnila včeraj v Sofijo.

Finančni minister Božilov, ki je vodil delegacijo, je dejal, **da je bolgarsko-sovjetska trgovinska pogodba sklenjena za dobo 3 let na osnovi medsebojnih kompenzacij v skupnem znesku ene milijarde levov. Po besedah Božilova bo Sovjetska Rusija izvažala v Bolgarijo petrolej, jeklo, volno, kemikalije in drugo, medtem ko bo Bolgarija izvažala v Sovjetijo olje, svinje, kože, riž in drugo. V Sofiji bo ustanovljeno sovjetsko trgovinsko zastopništvo, ki bo skrbelo za izvajanje doseženega sporazuma. Blago se bo prevažalo po Donavi in Črnem morju. Najprvo bo Sovjetija poslala v Bolgarijo 10 milijonov kilogramov volne, ki jo bodo v Bolgariji predelali ter nato ponovno poslali nazaj v Sovjetsko Rusijo.**

Turčija—Bolgarija

Sofija, 12. jan. AA. Bolgarska telegrafična agencija: Sinoči ob 22.30 je prispel v Sofijo na poti v Ankaro generalni tajnik turškega zunanjega ministrstva Menemenzoglu. V Sofiji ostane 2 dni. Na postaji so Menemenzogla pozdravili odposlanec Nj. Vel. kralja, predsednik vlade in zunanji minister dr. Kjoseivanov, člani diplomatskega zbora in druge ugledne osebnosti.

Bolgarija—Romunija

Bukarešta, 12. januarja. AA. Bolgarski finančni minister in guverner Narodne banke Božilov je prispel v Bukarešto, kjer se pogaja z merodajnimi osebnostmi romunskega gospodarstva. Imel je tudi razgovor s predsednikom vlade Tatarescom.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno jasno, mraz, delno oblačno na severni polovici kraljevine, sicer se bo pa zjasnilo.

Zagrebška vremenska napoved: Hladno in oblačno.

Slovenija bo volila 24 poslancev

Vseh slovenskih poslancev bo najbrž še več. — Ljubljana voli dva, Maribor pa enega poslanca

Belgrad, 12. jan. m. Pri **včerajšnji razdelitvi** države na volivna okrožja je določena razdelitev Slovenije na šest volivnih okrožij ostala. Ministrski svet je spremenil samo tole:

Maribor desni breg bo spadal v volivno okr. Maribor, Maribor levi breg pa v volivno okrožje Murska Sobota.

Ministrski **svet** je **sklenil, da Ljubljana voli 2 poslanca, svojega** poslanca **pa voli** tudi **mesto Maribor.**

Po sedanji razdelitvi Slovenije v volivna okrožja bo v **Sloveniji izvoljenih 24 poslancev.** Število slovenskih poslancev se bo najbrž še zvišalo, ker bo gotovo nekaj **slovenskih poslancev** izvoljenih tudi na državni listi.

Zborovalni zakon pred volitvami

Belgrad, 12. jan. m. Kakor smo **že** poročali, je vlada na včerajšnji seji razdelila državo na 57 volivnih okrožij. Načelno so razpravljali tudi o **novem združevalnem zakonu.**

Novi **združevalni** zakon bo **določal**, da se morajo **politične organizacije priglasiti** političnim **oblastem, da morajo v svojih pravilih in delovanju izpolniti** določene pogoje, ker sicer **ne bodo** potrjene. To se pravi: vse stranke, ki se bodo tako priglasile, bodo lahko delovale samo, če bo njihov program **v skladu z** drugimi **državnimi zakoni.** Pri tem seveda ne bo nobene razlike med sedanjimi tako imenovanimi **zakonitimi** in nezakonitimi strankami. Novi zakon bo **sedanja vlada izdala** čimprej, ker so na eni strani vse politične zakonodaje tako tesno povezane, **da brez** celotne politične zakonodaje ni mogoče uvesti pravega demokratičnega notranjepolitičnega življenja.

Na drugi strani pa tudi že novi volivni zakon razpolaga s pojmom politična stranka. Ta zakon bo seveda **določal** določen čas za priglase političnih strank in organizacij. Zato danes o kakem roku volitev še ni mogoče govoriti. To vprašanje pride v razpravo šele čez nekaj tednov, da se bodo vse potrebne formalnosti in predpisi za razpisanje volitev prej ugodno rešile.

Oster glas zoper volitve

Voditelj demokratov Milan Grol zahteva poprej ureditev države

V belgrajski »Politiki« je znani demokratski prvak Milan Grol dal izjavo zoper nujnost volitev, ki se zdaj spet enkrat napovedujejo. V daljšem razlaganju na koncu prihaja do naslednjega sklepa, ki je tak, da ga moramo objaviti, če hočemo javnost pravilno informirati o položaju. Milan Grol pravi takole:

»Če so neodložljive volitve v skupščino, so še bolj neodložljive občinske volitve, neodložljivo je predvsem moralno čiščenje terena za to veliko delo, ki naj nam prinese resnično narodno zastopstvo. Vse drugo bi bilo brez vrednosti. V današnjih razmerah bi se novi 11. december ne mogel ponoviti brez težkih posledic.

Seveda ob vseh zakonitih predpogojih za volitve obstaja kot odločilni pred vsemi drugimi tisti politični predpogoj: predpogoj, da se uredi normalno ozračje, ki naj se v njem izvrši volivni boj. Ta volivni boj pa ne more biti normalen, ako bi v današnjih resnih dneh vrhu vseh težkih vprašanj ostajala še dalje negotovost, kako naj se država preuredi kot celota ter kaka usoda čaka njen največji del, srbski del. — Težina tega vprašanja vrže v drugo vrsto vse drugo. In vse, kar bi se krojilo, ne da bi bilo upoštevano to, bi bilo nerealno.

Postavljeno je vprašanje, kdo naj izreče poziv temu srbskemu delu naroda in zakaj se ta poziv izreka? Ako se pri tem ne zahteva od srbskega dela nič drugega, kakor le to, da srbski del odgovori, kaj misli o tem, kar je bilo doslej splošno storjeno, posebej pa še ta za srbski del, je odgovor že precej jasno bil dan. Če gre komu za to, da naj ga ljudstvo še glasneje da, opozicija nima nič zoper to. Odgovorna ni ona!«

Iz tega ostrega članka sledi, da srbska opozicija, zlasti demokrati, vsekakor hočejo poprej ureditev države na znotraj, potem šele volitve, kjer naj bi ljudstvo povedalo, kaj se je zgodilo pravilno in kaj je treba spremeniti.

V Franciji odpoklicanih 15.000 duhovnikov

Pariz, 12. jan. b. Pariški nadškof kardinal *Verdier* je objavil v uradnem škofovskem listu »Semaine Religieuse«, da v francoski vojski služi *15.000 duhovnikov*, ki so kot navadni vojaki pomešani med zastavo vojaško. Vsak priznava, tako pravi list, da naši duhovniki storijo mnogo dobrega. Poročila o njihovem delovanju v prvih vojnih črtah so zares čudovita. Plemeniti vpliv naših duhovnikov in bogoslovcev, njihova uslužnost napram vsakomur, vtis, ki ga napravijo na trpeče duše in njihova prisotnost, je nad vse hvalevreden in dosegajo zares krasne uspehe.

Dobro znani francoski pisec Thellier de Poncheville piše prav tako v pariškem listu *»Croix«*, da je vsak francoski duhovnik rad sprejel, da tudi on sodeluje v neposredni obrambi svoje domovine. Neki vojni kaplan mu je rekel, da ni imel nobenih težav ter da je od vseh vojakov že od prvega trenutka bil sprejet kot duhovnik z največjim zaupanjem. Drugi zopet piše: Začuden sem bil, kako prisrčno so me povsod sprejeli častniki in vojaki. V njihovem sprejemu je bilo čutiti pravo nežnost. Vsi duhovniki, naj bodo kurati, častniki ali navadni vojaki, služijo sveto mašo vsak dan, če je le mogoče. Nedeljska služba božja je dobro obiskana in ji povsod prisostvuje vsaj tri četrtine posadke. Mnogo katoličanov, ki se prej niso brigali za svoje verske dolžnosti, se je zopet spravilo z Bogom in sedaj redno prejemajo svete zakramente. Drugi so zopet prvič v svojem življenju videli, da duhovniki niso »kapitalisti«, kakor so jim to prej natrobili, temveč da pomagajo ljudem v njihovi nesreči. Neki vojak je rekel kuratu: Morate me obiskati po vojni na mojem domu. Lahko boste prvič obhajali mojo hčerko in krstili mojega sina.

Odstop japonske vlade

Tokio, 12. jan. b. Japonski cesar Hirohito je sprejel predsednika vlade Abeja, ki mu je podal kolektivno ostavko svoje vlade. Cesar je nato podpisal ukaz o razpustitvi japonskega parlamenta za nedoločen čas, da na ta način omogoči novi japonski vladi proučiti vsa vprašanja, ki se nanašajo na državni proračun. Pričakujejo, da se bo nova vlada sestala v najkrajšem času. V njej bo imela močan vpliv japonska oborožena sila.

Šanghaj, 12. januarja. AA. Po poročilih, dobljenih v Tokiu, se je doseglo načelno soglasje med Vančingvejem in japonskimi vojaškimi oblastmi glede sestave nove vlade. Razen pogojev, ki jih je **določal že dogovor z dne 8. januarja, se dodajo** še tile pogoji: Dohodki od kitajskih carin se imajo izročiti novi vladi, a banka v Jokohami, ki je doslej sprejemala te dohodke, bi še nadalje vodila službo glede zunanjih dolgov iz leta 1922 in 1923, katerih doslej nobena kitajska vlada ni priznavala in katerih obresti so narasle na zelo visoko vsoto.

Nemce naseljujejo po bivših poljskih pokrajinah

Varšava, 12. jan. AA. DNB: Preseljevanje nemškega življa iz Galicije in Volinije v Nemčijo se nadaljuje. Nemci se preseljuejo z mnogoštevilnimi posebnimi vlaki. Predvčerajšnjim in včeraj je 55 posebnih vlakov prepeljalo Nemce iz Galicije in Volinije.

Byrd na južnem tečaju

Washington, 12. jan. AA. Havas: Antarktični urad je dobil **brezžično sporočilo** admirala Richarda Byrda. V tem sporočilu pravi Byrd, da upa, da bo v četrtek zvečer prispel s svojo ladjo »Severna zvezda« na cilj svojega potovanja, t. j. v Malo Ameriko. Po nekem drugem sporočilu bo pa ladja »Lurs«, ki takisto spada k Byrdovi ekspediciji, priplula v Malo Ameriko v petek.

Tekma v hokeju

BKE (Budimpešta) : Ilirija (Ljubljana) 11 : 2 (3 : 1, 4 : 0, 4 : 1)

Ljubljana, 12. januarja.

Prvak Madžarske v hockeyu na ledu, ki se vrača iz Milana, je nastopil nocoj proti jugoslovanskemu državnemu prvaku Iliriji in jo premagal z gornjim rezultatom. Ilirija je pokazala dober hockey samo v začetku in proti koncu zadnje tretjine. Sicer so bili gostje ves čas v premoči. Rezultat ustreza poteku igre.

Med odmorom sta nastopila naša državna prvaka v umetnem drsanju gdč. Palmetova in g. Tuma. S svojimi izvajanji sta navdušila gledalce. Zlasti Palmetovi se pozna, da je mnogo napredovala od lanskega leta in se ji dobro pozna dunajska drsalna šola.

Več tisoč glav živine pobesnelo

Buenos Aires, 12. jan. AA. Reuter: Včeraj se je pripetila katastrofa, ki je sorazmerno pogostna na prostranih argentinskih farmah, kakršne pa v takšnem obsegu vendarle ne pomnijo že celih 30 let. Na nekem veleposestvu blizu prestolnice je več tisoč glav goveje živine prevzel strah in je podrla ograjo in v divjem diru planila ven, podirajoč in pobijajoč vse, kar ji je prišlo na pot. Pri obupnem poskusu, da bi živali ustavili, je našlo smrt 12 ljudi, osem jih je pa nevarno ranjenih. Škoda je velikanska.

V Argentini umirajo zaradi vročine

Buenos Aires, 12. januarja. AA. DNB: Nad vso Argentino vlada vročina, ki je doslej ne pomnijo. Temperatura v senci znaša 38 stopinj. Vročina je posebno neznosna v Buenos Airesu, kjer je dnevno mnogo smrtnih primerov zaradi sončarice.

Mraz ponehava

Na jugu veliki zameti

Belgrad, 12. jan. m. Ker je košava prenehala briti, je mraz odnehal v Belgradu in drugod. Vlaki prihajajo v Belgrad že z mnogo manjšimi zamudami. Samo iz južnih krajev še prihajajo poročila o velikih snežnih zametih, ki docela onemogočajo avtobusni promet. Iz Grčije je privozil v Djevdjelijo ekspresni vlak Pariz—Atene z 18-urno zamudo, brzi vlak iz Sofije pa z 9-urno zamudo. Precej zamude so imeli vlaki iz Vojvodine.

Judovska pravda zaradi talmuda

Novosadski »Dan« poroča iz Petrovgrada: »Še leta 1937. je v javnosti vzbudil veliko zanimanje spor med Zvezo judovskih verskih občin Jugoslavije na eni ter med Miloradom Mijičem, urednikom Ljotičevega nemškega lista »Erwache«. Ta list je namreč prinesel članek zoper Jude, kjer je iz raznih citatov, največ iz talmuda, navajal, da so Judje dobili od njihovega Boga (Jehova) navodila, kako naj goljufajo, ubijajo in drugoverce sovražijo.

Zveza judovskih verskih občin Jugoslavije je po svojih zastopnikih tožila urednika petrovgradskega nemškega lista »Erwache« g. Mijiča zaradi klevete. Obravnava je bila pred okrajnim sodiščem v Petrovgradu. Sodnik je sklenil obravnavo preložiti, da med tem dobi strokovno mišljenje pravoslavne bogoslovne fakultete v Belgradu, ali so navedeni izreki res vzeti iz talmuda.

Celi dve leti je to trajalo, te dni pa je prišlo strokovno mnenje iz Belgrada. To strokovno mnenje je zelo izčrpno ter se peča z vsakim posameznim izrekom. Pravoslavna bogoslovna fakulteta je v več primerih ugotovila, da takih izrekov v talmudu sploh ni. Nekateri pa sicer so, so pa drugačni, ker so celi stavki izpuščeni, da so dobili docela drugačen smisel, kakor pa je v talmudu. Na podlagi tega mnenja je zdaj sodnik razpisal novo obravnavo 23. januarja, kar vsa tamkajšnja javnost z napetostjo pričakuje.«

Osebne novice

Belgrad, 12. jan m. V upravo **državnega monopola** je postavljen Viktor Logar, višji monopolski inspektor v tobačni tovarni v Ljubljani. Za sodnika 3/1 je napredoval dr. Anton Kržišnik, sodnik upravnega sodišča v Celju. S kr. ukazom so prestavljeni: na poštno ravnateljstvo v Ljubljano ing Stane Podboj iz III. t. t. sekcije v Ljubljani; na poštno ravnateljstvo v Novi Sad Edo Pičman, višji tajnik na poštnem ravnateljstvu v Ljubljani; na poštno ravnateljstvo v Split Rafael Eržen, višji tajnik na poštnem ravnateljstvu v Ljubljani. Upokojena sta Anton Požega, inspektor na pošti Maribor II., in Franc Zor na pošti Ljubljana I. Z odlokom prometnega ministra sta prevedena: na ljubljanskem železniškem ravnateljstvu za pomožnega blagajnika X. skup. Adolf Križaj; za pomožnega tehnika X. skup. Leopold Kovač.

Belgrajske novice

Belgrad, 12. jan. m. Predsednik vlade Dragia **Cvetković** se je enoči odpeljal v Vršač, odkjer je danes nadaljeval pot v Veliki gaj, kjer je prebil današnji dan na lovu. S predsednikom vlade so bili finančni minister dr. **Šutej**, minister brez listnice dr. **Konstantinović** in bivši predsednik skupščine dr. **Ribar**. Z večernim vlakom se je Cvetković vrnil v Belgrad.

Belgrad, 12. jan. m. Zastopniki vseh gospodarskih ustanov v državi so obiskali trgovinskega in socialnega ministra ter jima izročili spomenico vseh ustanov glede uredbe, ki jo je pripravila kr. vlada o kontroli cen. Zbornico za TOI je zastopal glavni tajnik g. Mohorič, Zvezo industrijcev pa glavni tajnik dr. Golia.

Belgrad, 12. jan. m. V Belgradu so zborovali zastopniki Zveze gostinske obrti. Na sestanku so zaradi uvedbe državne trošarine na vino sprejeli resolucijo, ki zahteva ukinitev gotovih predpisov v omenjeni uredbi. Deputacija je bila sprejeta pri finančnem ministru dr. Šuteju in pri predsedniku vlade Cvetkoviču. Oba sta obljubila, da bosta upoštevala zahteve gostilničarskih obrtnikov.

Belgrad, 12. jan. AA. V tretjem desetdnevju decembra lanskega leta so centralne blagajne izterjale 30,715.350 din. V istem razdobju 1938 je ta vsota dosegia 27,645.318 din, to je za 3,070.032 dinarjev ali za 11% manj kakor lani. Od 1. aprila do 10. decembra 1939 so centralne carinske blagajne izterjale 740,890.440 din, v istem času je pa proračun določil 777,638.750 din, to je za 36 milij. 743.310 več kakor se je dejansko izterjalo.

Belgrad, 12. januarja. AA. Danes dopoldne je trgovinski minister dr. Ivo Andres sprejel zastopnike centrale industrijskih korporacij s predsednikom Vlado Iličem, industrijcem iz Belgrada, na čelu. Delegacija je razložila ministru svoje želje in potrebe v zvezi z uredbo o kontroli cen. Minister je pazljivo poslušal izvajanje delegacije in obljubil vso svojo podporo.

Zagreb, 12. jan. b. Danes popoldne ob 3 je umrl znani hrvatski umetnik kipar Robert Frangeš-Mihanović.

Trst, 12. januarja. AA. »Stefani«: Italijanska ladja »Inerabia«, ki je nasedla v bližini Konstance zaradi goste megle, bo kmalu osvobojena, ker obstoja možnost, da se ves tovor izkrca.

Nagajivi nilski konj, z imenom »August«, ki ima svoje bivališče v živalskem parku v Fort Lauderdale v državi Florida. Ta žival je jako nagajiva in kar ni hotela v kletko in bi bila rajši v jezeru, skupaj z morskimi levi.

Politični zapiski

Edini zagovornik masonskih lož

Izmed vseh jugoslovanskih listov se je v posebnem članku edino le ljubljansko »Jutro« odločilo spregovoriti besedico v korist masonom, na katere je v svojem novoletnem voščilu opozoril Slovence in Jugoslovane dr. Korošec. Sicer, kolikor je nam znano, niti en list ni iz svojega v njihovo obrambo zapisal niti ene besedice. Tudi »Jutro« je to storilo precej sramežljivo, vendar tako, da se vidi, kako neljubo je temu listu, da se je našel mož, ki je našo javnost opozoril na te skrivne brate. To smo hoteli le pribiti, da ne bo kakega izmikanja. Glede ljudske fronte na Francoskem, s katero hoče »Jutro« zabrisati veljavnost očitkov, ki so bili izrečeni v našem listu zoper izjavo masonske velike lože v Belgradu, pa je »Jutro» spet enkrat sila nerodno. Dejstvo je, da je loža na Francoskem ustvarjala in ustvarila ljudsko fronto, katera je v teku svojega vladanja Francijo privedla skoraj na rob prepada. Ta škoda še danes ni popravljena in ne bo še tako kmalu, čeprav je tvorcev ljudske fronte postalo strah svojega dela in zdaj s pomočjo drugih izganjajo duhove, ki so jih sami priklicali v Francijo. Hvala Bogu, da se je to še o pravem času zgodilo. In isto pot so skušali hoditi tudi naši masonski stezosledci, ko so na vseh straneh ustvarjali ljudske fronte, zdaj pa jih je sram in strah obenem.

Toliko se nam je zdelo vredno odgovoriti na sramežljivo pridušene »Jutrove« vzdihe o masonski bratovščini.

Prostozidarji na Hrvatskem

»Hrvatska Straža« prinaša »Slovenčev« članek o framazonih pod naslovom »Slobodni zidari« u precepu«, nakar dodaja še svoje misli, kjer med drugim veli: »Prostozidarji na Hrvatskem so znani od leta 1918, zlasti pa za časa diktature kot začetniki in izvrševalci toliko ubojev, nasilnih dejanj, preganjanj, zapiranj v ječe. Izkazali so se ne le za zaklete sovražnike katoličanstva, marveč tudi pravic hrvatskega naroda... Danes se prostozidarji na Hrvatskem skrivajo. Boje se kazni za svoja dela. Vendar pa bi se en del izmed njih rad v narodnih vrstah na razne temne načine rehabilitiral. To zlasti skušajo doseči s pomočjo našega najvišjega znanstvenega zavoda, vseučilišča. Tam so ti ljudje na raznih fakultetah vladali dolgo vrsto let, zdaj pa mislijo, da bi morali to svojo oblast obdržati v svojih rokah. Banovina Hrvatska bi resnično mogla vsem tem skrivnim masonskim organizacijam napraviti enkrat že konec! Masonske lože na Hrvatskem je treba poklicati in pozvati k javnemu delovanju. Če tega ne bod hotele, je vsa ta skrivna društva, ki so nevarna za Hrvatsko, treba kar razpustiti! Zakaj naj bi ravno masoni uživali privilegij, da morajo s pomočjo skrivnih društev zastrupljati naše narodno življenje?«

Slovenska pesem na frontah

»Istrski glas«, glasilo hrvatskih emigrantov, ki prinaša tudi slovensko prilogo »Primorski glas« kot glasilo, prinaša tudi ta-le zapisek: »Koroški Slovenec« poroča, da se na zapadni fronti večkrat sliši od naših slovenskih fantov slovenska pesem. Radi bi vedeli, na kateri fronti v zadnjih letih se slovenska pesem ni čula.«

Zoper komunistični teror na belgrajski univerzi

Glasilo demokratske mladine, list »Demokrat«, ki je izšel pred kratkim, v svoji prvi številki obsoja delovanje tako imenovane »Ujedinjene studentske omladine« na belgrajski univerzi ter pravi: »Agresivnost te skupine pomeni vsak dan večjo nevarnost za svobodno in enakopravno delovanje drugih političnih skupin na vseučilišču. Resno znanstveno delo na naših fakultetah je v nevarnosti. V takih časih in po svojem načelnem stališču demokratski klub ne more delati kompromisov. Ko gre za svobodo vseučilišča in naroda ter za neodvisnost države, tukaj ne more biti kompromisa. »Ujedinjene studentske omladine« ni več! Ena skupina je s svojim razdiralnim delom sama sebe izključila iz nje. Dijaški demokratski klub bo nadaljeval svojo dosedanjo politiko.« — Tako list. Kakor znano, so v »Ujedinjeni studentski omladini« bili zbrani dijaki, ki so pristaši radikalov, demokratov, zemljoradnikov in pa seveda levičarji. Ti zadnji pa so, kakor so želeli tudi v Ljubljani, skupne nastope vseh zlorabiti za svoje komunistične namene. Končno so se tudi belgrajskim dijakom odprle oči, nakar so radikali, demokrati in zemljoradniki obrnili komunistom hrbet, nakar je »Ujedinjena studentska omladina« razpadla, z njo pa spet ena izmed toliko komunističnih mask

Za hrvatski sabor

Mačkovo glasilo »Hrvatski dnevnik« prinaša uvodni članek o volitvah, ki se o njih govori, ter na koncu izjavlja: »Hrvatska stran zlasti zahteva razpis volitev v hrvatski sabor, ki je stoletja bil nosilec hrvatskega narodnega boja, ki je bil med najznačilnejšimi atributi hrvatske državnosti. V volivnem zakonu za hrvatski sabor je še v večji meri prišla do izraza vsa širokosrčnost hrvatskega seljačkega gibanja, ki hoče zagotoviti sodelovanje v parlamentarnem delu vsem strankam, katere imajo res kaj pristašev v hrvatskem narodu.«

»Danica«, koledar za Hrvate na Madžarskem

Subotičke novine poročajo, da je izšel koledar »Danica«, ki so ga izdali Hrvati, ki žive na Madžarskem. List pravi o koledarju »Danici«: »Danica« izpolnjuje zdaj med Hrvati na Madžarskem tiste naloge, kakršno je v naših krajih vedno izpolnjevala in jo še izpolnjuje naša »Subotička Danica«. »Danica« bo pozimi edini prijatelj mnogo bunjevsko-šokačkih družin v bajskem trikotu.

Zoper monopol Avale

Uradna poročevalska agencija »Avala« ima pri nas monopol za prodajo tujih listov in časopisov. Zoper to je nastopil »Hrvatski glasnik, ki je glasilo HSS v Splitu. List pravi: »Ni vzroka, da bi pridobitno podjetje »Avala« še dalje uživalo ugodnosti, ker vemo, kdo ima od tega največjo korist. Gotovo je, da te koristi niso deležni listi, niti časnikarji, niti domača založništva, marveč podrepniki režima in njegovi varovanci. Dovolj je pogledati popise ravnateljev tega podjetja ter njegovih glavnih sodelavcev, pa človek vidi, odkod so ti ljudje in komu pripadajo. »Avali« je treba vzeti monopol ter uvoz tujih znanstvenih časopisov dovoliti vsaki knjigarni in vsaki prodajalni časopisja, ki naj jih prodajajo po tržnih cenah, ne da bi iz te kulturne potrebe črpalo dobiček pridobitno podjetje »Avala«, naš denar pa bi tekel v nenasitne žepe belgrajske birokracije.«

Spet ena rdeča divizija obkoljena

Sovjeti so na zahodno fronto poslali 70.000 svežih čet -- Rdeči vojaki pobijajo komunistične komisarje

Finska poročila

Helsinki, 12. jan. AA. Reuter: **Spet je ena sovjetska divizija zašla ter zgubila zvezo z ozadjem. Finskim četam se je posrečilo presekati glavno pot, ki vodi iz Salle proti Salmijerviju. Sovjetske čete, katerih je 18.000 vojakov, se nahajajo v težkem položaju, ker jim je onemogočen vsak umik. Finsko poveljništvo upa, da se mu bo posrečilo razbiti sovjetske čete prej, preden bodo mogle dobiti ojačanje iz Kandalavska.**

Helsinki, 12. jan AA. Finsko vrhovno poveljništvo pravi v snočnjem komunikeju, da na Karelijski ožini in vzhodni meji ni bilo pomembnejših dogodkov. Sovražnik je v teku včerajšnjega dneva poskušal s pomočjo topništva nekoliko napadov v smeri proti Sallu in Petsamu, toda povsod je bil odbit. Na morju se niso dogodili nobeni pomembnejši dogodki. Sovražno letalo je bombardiralo Tamosoru in Ruonsintiteu. Človeških žrtev ni bilo.

Rdeča poročila

Moskva, 12. jan. AA. Havas: Poveljništvo ljeningradskega vojnega okrožja sporoča: V teku včerajšnjega dneva so se naše patrole udejstvovale v smeri proti Reboli in Unkti. Na odseku Kitele je naša pehota začela borbo s sovražnikom. Na Karelijski ožini je bilo topniško streljanje in udejstvovanje patrol. Slabo vreme onemogoča akcijo letalstva.

Pred novo rdečo ofenzivo

Rim, 12. jan. t. Stefani: **Iz Helsinkov poročajo, da Sovjeti pripravljajo novo veliko ofenzivo, in sicer spet na vzhodnem bojišču pri Salli, kjer zbirajo velike množice svežega vojaštva, ki je dobro oboroženo in tudi drugače dobro oskrbljeno. Finski opazovalci so opazili, da so Sovjeti privlekli v ta okoliš mnogo oklopnih motornih vozil in topov vseh kalibrov. Ujetniki, ki so padli v finske roke, pripovedujejo, da imajo Sovjeti pri Salli zbranih skupno štiri polne divizije.**

Rdeči ujetniki pripovedujejo

Helsinki, 12. jan. t. Havas: Finske oblasti potrjujejo, da so po bitki pri Suomisalmiju dali sovjetskim ujetnikom na razpolago, da se vrnejo nazaj v Sovjetsko Rusijo. **Sovjetski vojaki so ponudbo zavrnili, češ da ne marajo nazaj. Ujetniki so nadalje izjavili, da so že prej sami pobili in poklali vse politične komunistične komisarje, ki imajo v sovjetski armadi nalogo, da nadzirajo častnike. Pripovedovali so o številnih uporih v sovjetski armadi na Finskem, ki pa so bili po večini od posebnih oddelkov tajne policije GPU krvavo zadušeni.**

Kaganovičev naslednik

Moskva, 12. jan. AA. Havas: Aleksej Ivanovič **Harhurin,** ki je imenovan za ljudskega komisarja za letalsko industrijo, in ki je zamenjal na tem položaju Mihajla Kaganoviča, ki bo prevzel nov položaj, je član centralnega odbora stranke ter je bil tajnik odbora stranke v pokrajini Jaroslav.

V Sovjetiji so začeli streljati krivce porazov

Kaganovič ni edina žrtev sovjetskega neuspeha na Finskem. Kaganoviču očitajo, da je povzročil katastrofo, ker je zanemarjal svojo dolžnost, da nadzoruje letala, ki so bila pripravljena že zdavnaj po karelijskih in murmanskih letališčih. Teh letal je bilo okrog 1000. Kaganovičeva nemarnost je povzročila, da so ta letala zarjavela in po večini v letališčih zamrznila, tako da niso za nobeno rabo. Kaganovič bo najbrž postavljen pred vojno sodišče.

Veliko število odgovornih ljudi je bilo že postreljenih bodisi na bojišču, bodisi v Moskvi, kamor so bili poklicani na odgovor. Komisarijat za vojno je odstavil tudi 46 višjih uradnikov letalskega ministrstva in bodo verjetno s Kaganovičem vred ustreljeni.

General **Vinogradov,** poveljnik 44. sovjetske divizije, ki so jo Finci uničili severno od Salle, je padel v bitki skupno s svojim štabom.

Francija in Anglija pošljeta Fincem na pomoč armado 100.000 mož?

Rim, 12. jan. t. »Regime Fascista« poroča iz Pariza, da se francoski vodilni krogi z vso resnostjo pečajo z mislijo, da bi Francija prišla na pomoč Finski takoj in učinkovito. Gre za večjo odpravo vojaštva in orožja. Angleški in francoski pomožni zbor pa bi ne deloval na skrajnem severu pri Petsamo, marveč bi šel v Mannerheimovo črto in jo branil proti Sovjetom. Baje gre za odpravo 100.000 mož močne angleško-francoske armade, ki da jo nameravajo poslati na pomoč Fincem. »Regime Fascista« pristavlja, da so te govorice, čeprav morda še niso stvarne, v zvezi s prizadevanji angleškega in francoskega generalnega štaba, da bi na mesto okamenele Maginotove in Siegfriedove črte, kjer boji niso mogoči, našli kje drugje kakšno fronto, kjer bi se vojna začela resno razvijati.

Mirovnih pogajanj ne bo

Pariz, 12. jan. t. Havas: Poročila, ki so prišla iz Helsinkov, da nameravajo na finskih frontah skleniti premirje in začeli z mirovnimi pogajanji, so po izjavah sovjetskih zastopnikov neresnične. Sovjeti pravijo, da bodo vojno na Finskem nadaljevali, naj bodo posledice tega sklepa kakršnekoli.

V francoskih političnih krogih izražajo željo, da bi čim več drugih držav, razen Anglije in Francije, prišlo na pomoč Finski. Z veliko zadovoljnostjo jemljejo v Parizu na znanje, da bo Amerika dovolila Švedski veliko posojilo z namenom, naj denar uporabi v pomoč Finski. **Pomoč, da je potrebna, tako sodijo v Parizu, zaradi tega, ker je sovjetska premoč le prevelika in ker Sovjeti svoje izgube lahko takoj nadomestijo s svežimi četami in z novim orožjem, medtem ko morajo Finci stati neprestano v borbi in so njihove zaloge orožja skromne. Najboljše bi bilo, tako menijo v Parizu, če bi Finska dobila toliko pomoči od zunaj, da bi ne samo odbila sovjetskega napadalca, ampak da bi prišla v protinapad in začela ogrožati življenjske postojanke Sovjetov na Baltiku.**

Italija zanika

Helsinki, 12. jan. t. Reuter: Italijansko poslaništvo zanika poročila, ki so izšla v inozemskih časopisih, da bi se na finskih tleh že nahajali italijanski prostovoljci pod imenom »Garibaldijeva legija«.

Sovjeti zasedajo Latvijo

Riga, 12. jan. Latiške oblasti naglo izpraznujejo vojašnice v mestu, iz katerega se bo latiško vojaštvo umaknilo v Madono, na njihovo mesto pa bo prišla v smislu pogodbe s Sovjeti sovjetska posadka v številu 10.000 mož.

94 zasutih rudarjev rešujejo

Bartley, 12. jan. AA. Havas: Reševanje 94 rudarjev, podsutih v premogokopu v Creeku v zahodni Virginiji, se nadaljuje. Vodstvo rudnika je objavilo, da se je v času eksplozije nahajalo pri delu 138 delavcev in da se je 47 delavcem posrečilo rešiti. Reševalni oddelki se približujejo kraju nesreče. Ravnatelj rudnika je izjavil, da upa, da bo 56 do 60 rudarjev še živih, toda stari rudarji, ki so že doživeli podobne katastrofe, mislijo, da so vsi podsuti delavci že mrtvi. Vzrok eksplozije še ni znan. Uvedena je preiskava.

Žeja po resnici in pravici

Francoski dnevnik »L'Eclaireur«, ki ni katoliške, ampak liberalne smeri, je priobčil te dni članek, v katerem pravi sledeče:

»Doslej je le malo ljudi sodilo, da nas sodobni napredek vodi v pogubo. Imeli smo jih za nazadnjake, očarani od te bleščeče civilizacije. Danes pa vidimo, kar bi bili morali spoznati že davno preje, da nam je ta napredek namesto sreče, miru in blagostanja prinesel propast svobode, roparstvo, državljanska klanja, uboje in deportacije ter vsake vrste barbarstvo. Problem je v tem, da znanstveni in tehnični napredek nista bila regulirana od odgovarjajočega duhovnega razvoja in moralnega napredka. Zgodilo se je nasprotno: vsak idealizem, v prvi vrsti pa verski, je bil zadušen. Ni še preteklo petdeset let, ko je sloveč brezbožni znanstvenik izjavil: »Znanost ima pravico, da ne vodi samo gmotnega napredka sveta, ampak tudi družabno moralo.« Danes pa lahko rečemo z drugim velikim znanstvenikom, Angležem Jeansom: »Veda brez vesti je poguba duše.« Ali je čudno, če se potem razočarana množica obrača k Mojzesovim postavam? Sodobni znanstveni mehanizem je le povečal gmotni pohlep, duše pa je pustil lačne. Ljudje zato zavračajo jalove in krute malike in, če se še niso vsi vrnili k dogmatični veri, pa se vsaj spoštljivo klanjajo pred Kristusovo moralo v želji, da bi postala zopet pravilo resnično civiliziranega življenja. Duha barbarstva izpodriva duh evangelija, ki edino more privesti človeštvo nazaj na pot pravičnosti, poštenja in ljubezenske vzajemnosti.«

Tudi znamenje časa!

Na zahodu živahno v zraku

Nemška letala dalje napadajo angleške trgovske ladje

London, 12. januarja. AA. Havas. Dve nemški letali sta napadli včeraj v bližini severovzhodne angleške obale dve trgovski jadrnici, ki pripadata Aberdeenski luki, t. j. Bourbanks in Dandolo, Bombardiranje je trajalo pol ure. Obema jadrnicama se je posrečilo pobegniti. Člani posadke niso bili ranjeni. Prebivalci obrežnih krajev na vzhodu Anglije so slišali včeraj eksplozije na morju v bližini obale. Videli so, da neko letalo meče bombe na neko jadrnico, ki se je umikala. Toda angleška pomožna ladja, ki vrši nadzorstvo nad obalo, je začela streljati na letalo, ki je nato pobegnilo leteč nad samo površino morja. Neki parnik je istotako javil po radiu, da ga je napadlo neko sovražno letalo in streljalo danj s strojnico.

London, 12. januarja. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da so danes ves dan angleška letala prihajala nad vzhodne angleško obalo. Opazili so jih nad pokrajino Jorkshire, Suffolk, Esseks, Kent in ponovno na ustjem reke Temze. Angleško protiletalsko topništvo je ponovno nastopilo, prav tako pa so se vsakokrat, ko so se pojavila nemška letala, dvignili angleški lovci in angleški bombniki ter nasprotnika pregnali ven na morje. Do zdaj ni znano, če je bilo kakšno nemško letalo sestreljeno.

Na morju

Pred novo pomorsko bitko v južnem Atlantiku

Rio de Janeiro, 12. jan. b. Poročajo, da je 13 nemških ladij v lukah Rio Santo, Permanbuco in Rio del Sud pripravljenih za odhod. Te ladje so natovorjene z volno, kavo, bombažem, tobakom in zmrznjenim mesom. Ostale ladje, ki so še v teh lukah, se prav tako pripravljajo, da odrinejo na pot v Nemčijo. V zvezi s tem poročajo poučeni krogi, da bo brzkone prišlo do nove pomorske bitke, ker angleške ladje, med njimi tudi znana ladja »Achilles«, prežijo na nemške ladje v Atlantskem oceanu, ki jim eskadra nemških vojnih ladij že gre nasproti za spremstvo.

London, 12. januarja. AA. Havas. Če se sme verjeti listoma »Daily Telegraph« in »Daily Mail«, se je v vodah ob ameriški obali vnela nova bitka. Omenjena lista trdita, da se je po dobljenih informacijah britanska križarka **»Achilles«**, tista, ki je spremljala 14-tisočtonski oceanski parnik **»Highland Patriot«**, snoči spustila v boj z neko nemško podmornico blizu braziljske luke Samtos. Križarka »Achilles« je kakor znano, ena izmed križark, ki so prisilile nemško bojno ladjo »Admiral grof Spee«, da je zbežala v Montevideo. Da podčrta to vest, javlja dopisnik »Daily Telegrapha« iz Ria, da oceanski parnik **»Highland Patriot«**, ki je odplul iz Ria v začetku tedna, še zmerom ni priplul v Montevideo, čeprav ga pričakujejo že od včeraj zjutraj. Po trditvah dopisnika lista »Daily Mail« iz Newyorka je možno, da se v kratkem vname nova pomorska bitka nedaleč od južnoameriških obah. Dopisnik pravi, da se več enot nemške vojne mornarice pripravlja, da bo spremljalo 13 nemških tovornih ladij, ki so dobile nalog, da čimprej zapuste južnoameriška pristanišča, kjer so pravkar zasidrana.

London, 12. jan. t. Reuter. Admiraliteta zanika italijanska poročila, da bi se bila križarka »Exeter«, ki je bila v boju z bojno ladjo »Graf Spee« poškodovana, potopila. Admiraliteta zanika dalje, da bi bila te dni kakšna pomorska bitka, v kateri da se je udeležila mala križarka »Achilles«. Križarko »Exeter« popravljajo v ladjedelnici, križarka »Achilles« pa se nahaja na določenem službenem mestu.

Potopljene ladje

London, 12. januarja. AA. Havas. Italijanska ladja, ki je zadela na mino v Severnem morju, se je potopila v štirih minutah. Druga italijanska ladja, ki se je nahajala v bližini, je s sireno klicala na pomoč. Dva člana posadke potopljene potopljene italijanske ladje se nahajata ranjena na tej drugi italijanski ladji.

London, 12. jan. t. Reuter. Angleška 7267 tonska petrolejska ladja **»El Oso«** je na zapadni obali Anglije zadela ob mino in se potopila. Od 36 članov posadke so trije utonili, osem pa je ranjenih.

London, 12. jan. AA. Reuter. 17 članov posadke angleške ladje **»Leonhard Pears«** (1571 ton) je rešila neka pomožna ladja, ki se je nahajala v bližini, ko je bil »Leonhard Pears« potopljen.

London, 12. januarja. t. Reuter. Angleška trgovska ladja »Keyns« (1700 ton) je bila napadena od nemških bombnikov in potopljena. Posadka 17 mož je bila rešena.

London, 12. januarja. AA. Reuter. Angleški parnik »Granta« (2715 ton) je davi trčil ob mino ob vzhodni obali in se potopil. Posadko je rešila neka druga ladja.

Pariz, 12. januarja. AA. Havas. Sporočilo vrhovnega poveljstva z dne 12. janaurja zjutraj pravi: Noč je minila brez posebnih dogodkov. Na obeh straneh nekaj delovanja patrulj.

Berlin, 12. januarja. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča: Na zahodni fronti je bilo tu pa tam nekaj topniškega in oglednega delovanja.

Naše letalstvo je nadaljevalo svoje oglede nad angleško in škotsko vzhodno obalo in nad Shetlandskim otočjem. Pri švedski obali smo potopili tri spremljajoče in eno oboroženo trgovinsko ladjo. V letalskih bojih pred potopitvijo smo zbili eno angleško lovsko letalo. Britanska letala so napadla neko letališče na nekem nemškem otoku, vendar niso napravila nobene škode.

Kdo je gospodar Sredozemskega morja

Italijanski časopisni dvoboj z Anglijo in Francijo

Rim, 12. januarja. AA. Diplomatski urednik agencije **»Stefani«** piše:

Pariški list **»France Militaire«** je objavil pretenciozen in neoportun članek, v katerem se trudi dokazati, da bi zatvoritev Sueškega prekopa bila za Italijo neke vrste Damoklejev meč ter da francoska in angleška mornarica zaradi svojega položaja in superiornosti združene mornarice lahko gospodarita nad Sredozemskim morjem. Ta domišljavi in naduti optimizem je prevzel tudi **»Evening Standard«**, ki s svoje strani trdi, da mora biti Sredozemsko morje velika angleška luka kakor n. pr. Scapa Flow.

Ni treba dramatizirati vseh teh papirnatih manifestacij — pravi »Stefani« — vendar pa je potrebno dati malo več jasnosti trditvam tega londonskega lista enako kakor smo to napravili že prej o priliki trditev omenjenega pariškega lista. Smatramo, da se s trditvijo, da je Angliji na tem, da se vojna razširi, ne strinjajo odgovorni angleški politični in pomorski krogi. Zato se lahko trdi, da je pisanje omenjenega angleškega lista izraz neodgovornih ljudi in kabinetskih vojskovodij.

Treba je samo omeniti — nadaljuje »Stefani« — da je pojava samo ene podmornice v luki Scapa Flow povzročila izgubo velike angleške križarke, v Sredozemskem morju pa ne obstoja samo ena italijanska **podmornica,** temveč jih je toliko, da so številnejše od podmornic, ki jih imata skupaj Francija in Anglija ali katera koli druga svetovna sila, upoštevajoč pri tem tudi čezmorske države. Razen tega ima Italija na Sredozemskem morju posebno **letalstvo,** ki ga smatrajo za eno najboljših na svetu in ki ima možnost kontrolirati s svojimi bombniki in svojimi lovskimi letali vsak kotiček Sredozemskega morja. Mnoge države imajo **letalske matične ladje,** toda nobena nima tako velikih ladij te vrste, kakor jih ima Italija. Omeniti je treba tudi to, da ima Italija številna utrjena **pomorska oporišča** tako ob Sredozemskem morju kakor tudi na drugih krajih. »Evening Standard« naj ve, da obstojajo trije prehodi v zapadnem delu Sredozemskega morja, namreč med **Tunisom** in **Pantelerijo,** med **Pantelerijo** in **Sicilijo** ter med **Sicilijo** in **Kalabrijo,** ki jih pozorno čuvajo italijanske pomorske sile in letalstvo. Kakor smo omenili, ima Italija svoja pomorska oporišča tudi izven Sredozemskega morja kakor n. pr. na **Indijskem oceanu.**

Na osnovi vsega tega smatramo — zaključuje »Stefani« — da bi bil moral »Evening Standard« dobro premisliti, preden se je spustil v tako avanturistično trditev, ker je jasno, da je vsaka plovba po Sredozemskem morju nemogoča brez predhodnega soglasja z Italijo, ki razpolaga z dovoljnimi obrambnimi sredstvi ter kontrolira važna morska pota.

Uradne številke o štetju na južnem Tirolskem

Od 267.000 Nemcev glasovalo za Nemčijo 185.000

Milan, 12. jan. t. V tukajšnjih listih so izšli uradni podatki o glasovanju južnotirolskih Nemcev, ki so bili pred novim letom poklicani, da se izjavijo ali za izselitev iz Italije v Nemčijo, ali pa za italijansko državljanstvo. Številke so sledeče:

Pokrajina **Bolcano** (Bozen): Vseh prebivalcev je bilo 313.000. Od teh jih je bilo dne 31. decembra 1939 229.5000 nemške krvi in so imeli pravico do glasovanja. Od teh 229.500 jih je glasovalo 166.488 za preselitev v Nemčijo, 27.712 za Italijo, 35.500 pa se glasovanja sploh ni maralo udeležiti in so ostali italijanski državljani.

Pokrajine **Tridente** (Trient): Vseh upravičencev za glasovanje (torej Nemcev) je bilo 24 tisoč 453, od teh je glasovalo za Nemčijo 13.015, za Italijo 3802. Italijanov, ki niso glasovali, odnosno Nemcev, ki niso hoteli glasovati in so ostali Italijani, pa je bilo 7636.

Pokrajina **Udine** (Videm) za **Kanalsko** dolino. Vseh upravičencev za glasovanje je bilo 5603. Od teh je glasovalo za preselitev v Nemčijo 4576, za Italijo je glasovalo 337 upravičencev, glasovanja se je zdržalo 690 upravičencev. (Še danes ni pojasnjeno, kako se je moglo prijaviti v Kanalski dolini 5603 Nemcev, ki so bili upravičeni glasovati, ko je tamkaj število Nemcev neznatno in tvorijo veliko večino neitalijanskega prebivalstva Slovenci.)

Pokrajina **Belluno** (okrog Ampeza) je štela 7429 nemških upravičencev, od katerih se je odločilo za preselitev v Nemčijo 1006 ljudi, za Italijo se je odločilo 6433 upravičencev, ostali pa se niso hoteli izjaviti.

Nemško uradno mnenje o glasovanju

Berlin, 12. jan. AA. DNB: Hitler je v svojem govoru dne 7. maja 1938, ki je bil namenjen Mussoliniju, omenil tragično usodo, da so nekoč opustili priliko potegniti med Rimljani in Germani jasno mejno črto. Po 2000-letni izkušnji sta Nemčija in Italija, ki sta postali sedaj neposredni sosedi, priznali one naravne meje, ki jih je potegnila zgodovina med obema narodoma. Ta meja bo Italiji in Nemčiji omogočila, je dejal Hitler, da z ločitvijo življenjskih prostorov delata trajno skupno in da služita kot most za medsebojno pomoč in podporo. Te besede, pravi »Deutsche diplomatische Zeitung«, so postale danes stvarnost. S svobodno akcijo izselitve iz severnih italijanskih pokrajin je Brenner, ki je zemljepisna meja, postal istočasno zveza med italijanskim in nemškim narodom. Nezaupanje med obema narodoma je izginilo za vedno. Intriganti, ki so prej govorili italijanskemu narodu, da ima Nemčija težnje na te italijanske pokrajine, kjer živi nemški živelj, so bili sedaj prisiljeni k molku. List zaključuje na kraju, da je najboljši dokaz medsebojnega zaupanja, ki vlada med Nemčijo in Italijo, sklep Tirolcev, zapustiti svojo domovino, v kateri so se pred več stoletji naselili njihovi predniki.

Gospodarstvo

Pred ustavitvijo 28 tekstilnih tovarn

6000 delavcev bo brez kruha

Pod gornjim naslovom prinaša »Jugoslovenski kurir« sledeče:

»Jugoslovenski kurir« je že pisal o velikih težavah, v katerih se nahaja naša tekstilna industrija glede preskrbe s surovinami, zlasti s preskrbo bombaža. Te dni so zastopniki tekstilne industrije v dravski banovini obiskali bana ter mu razložili vse težave, v katerih se nahaja tekstilna industrija v banovini. Tekstilna industrija Slovenije ima 160.000 vreten in okrog 8000 statev ter je v njej zaposlenih okrog 17.000 delavcev, kar je 18 odstotkov od celokupnega števila v dravski banovini zaposlenega delavstva. Ta industrijska panoga izplačuje v dravski banovini delavcem letno okrog 120 milijonov dinarjev, a za isti znesek kupuje tudi domače surovine in druge potrebščine. Z ozirom na ukinitev ali pa zmanjšanje nabavk surovin tekstilne industrije iz Nemčije in Italije, se je tekstilna industrija obrnila na Narodno banko s prošnjo za dovoljenje uvoza 31 milijonov kilogramov bombaža letno. Na to prošnjo je bil odobren uvoz 22 milijonov kilogramov, kar predstavlja 70 odstotkov od tehniške kapacitete predilnic v dravski banovini.

Vsled tega je 28 tovaren tekstilne stroke v dravski banovini s približno 6000 statvami prišlo v nevarnost, da bodo morale ustaviti svoje obrate. V tem primeru bo stalo okrog 6000 delavcev brez dela. Poleg tega, da je zmanjšana količina surovega bombaža, ki je dovoljena za uvoz, delajo težave pri uvozu surovega bombaža tudi blokadne oblasti. Tako na primer okrog pol milijona kilogramov bombaža, ki ga je naročila tvrdka Glanzman & Gassner iz Tržiča, a katera je v lasti angleškega in švicarskega kapitala, leži že 15 dni v Trstu. Vkljub intervencijam angleškega generalnega konzula v Zagrebu in v Trstu, še ni prišlo dovoljenje, da bi smeli to količino bombaža poslati v Jugoslavijo.

Povišanje prejemkov železničarjem

Koncem decembra 1939 so objavili jugoslovanski dnevniki vest o zvišanju plač železničarjem z veljavnostjo od 1. I. 1940. Napovedi so se glasile o 20% zvišanju prejemkov vsemu železniškemu osobju in 9% povečanju mezd železniškim delavcem. Te splošne napovedi so zavedle javnost v zmoto o velikem povečanju plač železničarjem, ki naj bi znašalo 400, 600 in celo do 800 din na mesec.

Sedaj, ko je tozadevna uredba že izšla, moremo objaviti točne podatke o tem »povečanju plač«.

1. a) Z veljavnostjo od 1. januarja 1940 je priznano osebju eksekutivnih edinic (našteva jih člen 34 uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe) 20% k osebni dokladi kot izredni dodatek za čezurno in naporno delo.

b) Delavcem državnih prometnih ustanov 10% k osnovni dnevnici.

2. a) Povečanje pod 1. a) ni priznano nastavljenemu osebju zaradi porasta draginje in tudi vsem železničarjem, temveč kot nagrada za čezurno in naporno delo zaradi velikega porasta prometa osebju eksekutivnih edinic. Uradnikom od V. grupe navzgor po uredbi ta dodatek ne pripada.

b) Povečanje pod 1. b) je smatrati kot povečanje nagrad zaradi splošno slabega materialnega stanja železniških delavcev.

3. Poviška ne bo deležno nastavljeno osebje ministrstva za promet, generalne direkcije in njej direktno podrejenih edinic, oblastnih direkcij in kakor že navedeno pod 2. a) tudi uradniki eksekutivnih edinic od vključno V. grupe navzgor.

4. Koliko znaša **brutto povišek** pri tistih uslužbencih, ki dobe »dodatek«, kaže sledeča tabela:

a) Nastavljeno osebje:

	razred I.	II.	III.
Uradniki VI. grupe	140	90	70
Uradniki VII. grupe	150	100	80
Uradniki VIII., IX., X. grupe in uradniški pripravniki	155	105	85
Zvaničniki I-1, I-2, I-3	151	111	101
Zvanič. A-4 in dnevn. v. d. zv. I.	150	110	100
Zvaničniki II-1	147	112	102
Zvaničniki II-2	142	110	100
Zvanič. II-3 in dnev. v. d. zvan. II.	137	105	96
Služitelji in dnev. v d. služit.	115	95	90

b) Delavci (če delajo 25 dni na mesec):

Obrtniki in kvalificirani delavci	od 71.50—159.50
Polkvalificirani delavci	od 63.25—107.25
Fizični delavci	od 55.— 88.75

Iz prednjega sledi, da se dohodki posameznim železničarjem povečajo mesečno povprečno za okoli 100 din (od 55.— do 159.50 din). Okoli 5000 železničarjem od celokupnega osebja državnih železnic pa sploh ne dobi nobenega poviška.

Za ureditev položaja gostinskih nameščencev

Od Delavske zbornice v Ljubljani smo prejeli:

V petek, dne 12. januarja je bila pri Delavski zbornici v Ljubljani informativna konferenca predstavnikov gostinskih podjetij in gostinskih nameščencev, ki jo je sklicala Delavska zbornica v Ljubljani.

Namen te konference, ki so se je udeležili zastopniki vseh prizadetih organizacij, je bila izmenjava misli glede ureditve neurejenih mezdnih odnosov v gostinski stroki.

Predmet razpravljanja sta bila predvsem naslednja dva predloga gostinskih nameščencev:

1. Določitev minimalnih mezd za nameščence gostinske stroke. Kakor znano, je namreč banska naredba o minimalnih mezdah z dne 1. avgusta 1937 gostinske nameščence izrecno izvzela iz kategorij, za katere je omenjena naredba za področje Slovenije določila minimalne mezde.

2. Naravnavanje službenih prejemkov nekvalificiranih pomožnih moči v gostinski stroki na ravan draginje.

Konferenca je pokazala živo potrebo, da se omenjenih dvoje neurejenih vprašanj gostinskih nameščencev čim prej zadovoljivo uredi. Konferenca se je zaključila s sklepom, da bo Zveza gostinskih nameščencev skupno z Delavsko zbornico v Ljubljani v kratkem pripravila podroben predlog za ureditev omenjenih dveh perečih vprašanj, ki težita gostinske nameščence.

Dobava nemškega prediva

Naša industrija je imela z nemškimi dobavitelji zaključke za dobavo prediva. Zaradi vojne pa je prišlo do težav v dobavi ter je to vprašanje obravnavalo tudi naše ministrstvo za trgovino in industrijo. Sedaj je prišlo do končne rešitve tega vprašanja, in sicer na ta način:

1. Sprejet je predlog nemškega gospodarskega ministrstva, da nam Nemci dobavijo 175.000 kg bombažnega prediva namesto 890.000 kg, kolikor je bilo sklenjenih zaključkov.

2. Odbit je nemški predlog, da bi vso količino volnenega prediva dobavili v mešanici 70% čiste volne in 30% »Zellwolle« ter je sprejet drug nemški predlog, da nam namesto celokupne zaostale količine dobavijo samo 50.000 kg čiste volne.

3. Ker so količine bombažnega prediva reducirane na petino, a volnenega na devetino zaključenih količin, je sklenjeno, da bo ustanovljena komisija za razdelitev teh količin med interesente v sorazmerju danih možnosti. Načrt o razdelitvi je že napravljen in bo poslan merodajnim nemškim činiteljem.

*

Generalna lista izžrebanih obveznic vojne škode je te dni izšla v samozaložbi Avgusta Pertota, uradnika Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. Knjižica vsebuje vse potrebne podatke o vseh do sedaj izžrebanih 3606 obveznicah vojne škode, tega pri nas najbolj popularnega in razširjenega papirja; urejena je po dosedanjih izdajateljevih izkustvih v aritmetičnem redu, tako da je vsem interesentom prihranjeno nepotrebno in zamudno iskanje po malo preglednih uradnih žrebnih listah, ki jih izdaja finančno ministrstvo. Ker je knjižica pregledana in overovljena od Ljubljanske borze za blago in vrednote, je s tem podano jamstvo za absolutno točnost in zanesljivost v pogledu soglasja z uradnimi listami. Knjižica se toplo priporoča, stane 20 din in se naroča pri založniku: Ljubljana, Gledališka ulica 13.

Združenje gostilničarskih podjetij za Celje, Teharje in Štore je imelo v sredo popoldne v salonu hotela »Beli vol« svojo redno letno skupščino, katere so se udeležili skoro vsi slovenski usmerjeni gostilničarski podjetniki, ni pa bilo opaziti nekaterih gostilničarjev, ki so bili poprej na vodilnih mestih in izvrševali odborniške funkcije. Na skupščini so razpravljali največ o novi trošarinski uredbi, ki bo gostilničarje zelo težko zadela in o registru, katerega morajo po novem trošarinskem zakonu voditi vsi gostilničarski podjetniki. Ta register odklanjajo vsi gostilničarji in bodo skušali doseči spremembo. V ta namen je že v torek odšla v Belgrad posebna deputacija, ki bo skušala pri ministrstvu doseči spremembo tega zakona. Skupščine se je udeležil tudi tajnik Zbornice za TOI g. dr. Koce Jurij iz Ljubljane. V svojem daljšem govoru se je bavil z raznimi davčnimi vprašanji, predvsem o novem trošarinskem zakonu, dalje o anketi, ki naj bi bila v kratkem na banski upravi in na kateri naj bi se razpravljalo o spremembi policijskih odredb, ki veljajo za gostilničarje. Gostilničarji so s svojimi dajatvami prispevali dosedaj skoro ½ vsega letnega banovinskega proračuna. V nadomestni odbor za izpitne komisije so bili izvoljeni: predsednik združenja g. Šanc Jurij, ravnateljica hotela Evropa gdč Rozana Plesivčnik je dobila pohvalo kot voditeljica začasne šole za vajence ter je bila naprošena, da bi to šolo še nadalje vodila.

Borze

12. januarja 1940.

Denar

Nemška marka 14.70—14.90

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.3 milij. din, na belgrajski borzi pa 7.8 milij. din.

Promet v efektih na belgrajski borzi je znašal 430.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 funt	174.65— 177.85
Pariz 100 frankov	98.75— 101.05
Newyork 100 dolarjev	4425.06—4485.06
Ženeva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2360.00—2398.00
Bruselj 100 belg	746.00— 756.00

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	215.79— 218.99
Pariz 100 frankov	122.07— 124.37
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1228.44—1238.44
Amsterdam 100 gold.	2915.35—2953.35
Bruselj 100 belg	919.08— 931.08

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70— 14.90

Zagreb — zasebni kliring

Grški boni	31.40— 32.10

Belgrad — zasebni kliring

Grški boni	31.40— 32.10

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.98, London 17.62, Newyork 445.80625, Bruselj 75.025, Milan 22.50, Amsterdam 237.90, Berlin 178.75, Stockholm 106.175, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 7.9, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Buenos Aires 100.5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 423—428
v Zagrebu 425 blago
v Belgradu 423—424 (424.50)

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. posojilo 96—98, agrarji 51—52, vojna škoda promptna 423 do 428, begluške obveznice 75—78, dalm. agrarji 70—71.50, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 86—88, 7% pos. Drž. hip. banke 99 do 100, 7% stab. posojilo 97—99. — Delnice: Narodna banka 7400—7600, Trboveljska 230—240.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. posojilo 98 bl, agrarji 52 bl, vojna škoda promptna 425 bl, 6% šumske 70 bl, begluške obveznice 75 bl, dalm. agrarji 70.50 bl, 4% severni agrarji 52 bl, 8% Blerovo posojilo 98 bl, 7% Blerovo posojilo 88 bl. — Delnice: Priv. agrarna banka 196 bl, Trboveljska 235—237.50 (235), Sladk. tov. Osijek 130 den., Osj. livarna 160 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97.50 denar, vojna škoda promptna 423—424 (424.50), begluške obveznice 74.50—75 (75), dalm. agrarji 69.25—70.25 (70), 7% Blerovo posojilo 86.25 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 den., 6% šumske 68—69.50. — Delnice: Priv. agrarna banka 192.50 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. Novi Sad 194 do 196, srem. slav. 194—196, gornja bač. 195 do 197, bač. ladja Tisa 198—200. Tend. neizpremenjena Promet slab.

Sombor. Oves: bač. srem. slav. 150—152; **koruza:** bač. stara 135—137, bač. nova 116—118, bač. nova sušena pariteta Indijja 130—132. Tendenca neizprem. Promet 40 vagonov.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V Celju, dne 4. januarja 1940. Voli I. vrste 6—6.25 din, II. vrste 5—6 din, III. vrste 5 din, telice I. vrste 5—6 din, II. vrste 4.50—5 din, III. vrste 4—4.50 din, krave I. vrste 4—5 din, II. vrste 3.50—4 din, III. vrste 3—3.50 din, teleta I. vrste 6 din, II. vrste 5.50 din, prašiči špeharji 9—9.50 din, prašiči pršutarji 8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12 din, II. vrste 10 din, III. vrste 9 din, svinjina 14—18 din, slanina 18 din, svinjska mast 20 din, čisti med 20 din, goveje surove kože 12—14 din, telečje surove kože 14 do 16 din, svinjske surove kože 8—10 din za 1 kg. — Pšenica 240 din, ječmen 200 din, rž 185 din, oves 185 din, koruza 180 din, fižol 700 din, krompir 175 din, lucerna 100 din, seno 80—90 din, slama 45 din, jabolka I. vrste 280 din, II. vrste 250 din, pšenična moka 335—375 din, koruzna moka 225 din, ajdova moka 450 din za 100 kg. — Bukova drva 90 din za kub. meter, jajca 1.25—1.50 din za kos, mleko 2—2.50 din za liter, surovo maslo 28—40 din za 1 kg.

V Ljutomeru, dne 6. januarja 1940. Telice II. vrste 4.50 din, III. vrste 3.50—4 din, teleta II. vrste 5—6 din, prašiči špeharji 8—9.50 din prašiči pršutarji 7—8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12 din, II. vrste 10 din, III. vrste 8 din, svinjina 18 din, slanina 16 din, svinjska mast 18 din, čisti med 16 din, goveje surove kože 10 din, telečje surove kože 10 din, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. — Pšenica 170 din, ječmen 140 din, rž 160 din, oves 150 din, koruza 140 din, fižol 550 din, krompir 150 din, lucerna 80 din, seno 70 din, slama 50 din, jabolka I. vrste 350 din, II. vrste 300 din, III. vrste 200 din, pšenična moka 300—400 din, koruzna moka 200—275 din, ajdova moka 350 din za 100 kg. — Drva 120 din za kub. meter, jajca 1 din kos, mleko 1.50 za liter, surovo maslo 26 din za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 4—6 din za liter, finejše sortirano vino 6—8 din liter.

VSTANI IN BORI SE

Veličanstvena filmska drama iz pijonirskih dni ameriškega divjega zapada. — — V glavni vlogi: **Wallace Beery,** najboljši ameriški karakterni igralec. ◆ **Robert Taylor,** ljubimec vseh žena in ljubimec celega sveta, ter lepa in mlada **Florence Rice,** ki s svojo ljubkostjo osvaja srca vse publike.

danes ob 16., 19. in 21. uri **Kino Sloga** tel. 27-30

Smuška skakalnica v Ribnici na Pohorju

(K otvoritvi v nedeljo, 14. januarja.)

Dolgo časa so mariborski zimski športniki iskali primernega terena za smučarsko skakalnico, kajti betnavska zaradi neugodnih zim ni mogla uspevati. Agilni športniki so po daljšem iskanju vendarle našli primerno mesto v višji legi v Ribnici na Pohorju na zapadni severni strani, na Purovem posestvu. Mariborska zimskosportna podzveza je pričela v novembru s terenskimi deli in z leseno konstrukcijo in tako je bila v začetku decembra skakalnica dograjena.

Lesena konstrukcija skakalnice je 5 metrov visoka, s 30 m dolgim in 4 m širokim zaletom. Miza je visoka 1.60, doskočišče pa je dolgo 30 m in preide v 80 m dolgi in 60 m široki iztek. Po priznanju trenerja — prvaka Pribovška — je skakalnica odlična. Leži tik pod vasjo in je torej dostopna za vse gledalce.

MZP je za to gradnjo žrtvovala res velike izdatke. Z lesom so prispevali sledeči domači darovalci: Zapečnik Amalija, župnik Vrhnjak, Miglič Katarina, Podlesnik Anton, Skočir Anton, Ledinek Alojz, Witzman Viljem, Miklavc Filip, inž. Pahernik, Pic Edvard in Pur Viktor, vsi veleposestniki in posestniki v Ribnici na Pohorju. Deske je daroval inž. Lenarčič, industrijalec v Josipdolu, vijake in drugo železnino pa je brezplačno oskrbel g. Babič, ravnatelj Splošne stavbne družbe na Teznem.

Ko se MZSP zahvaljuje vsem darovalcem, vljudno vabi vse svoje prijatelje k svečani otvoritvi skakalnice in na tekme v klasični kombinaciji v nedeljo, 14. t. m. v Ribnici na Pohorju.

Zaščita otrok za slučaj vojske

Marsikomu se je zdelo čudno, ko je bral najrazličnejša poročila o pripravah za pasivno obrambo prebivalstva za primer vojne, o poskusnih zatemnitvah, o najrazličnejših odborih, o naznanjanju nevarnosti, o organizaciji gasilske službe, o tehnično gradbeni službi, o zdravstveni in kemijski službi, ni pa bral ničesar ali pa le malo o posebnih pripravah za zaščito otrok v vojnem času. Zaradi tega bi se mu morda zazdelo čudno in bi mislil, da se pri nas o tem nič ne misli, nič ne pripravlja. Toda temu ni tako.

Intenzivne priprave za zaščito otrok v vojnem času se vrše pri nas že od meseca avgusta, ko je bil izdan od ministrstva vojske in mornarice poseben pravilnik za zaščito otrok v vojni. Vsi tisti, ki so bili s tem pravilnikom poklicani, da izvedejo organizatorične priprave za zaščito otrok, predvsem pa Unija za zaščito otrok, ki je po svoji iniciativi postala organ pristojnih oblastev, so se pričeli truditi, da izvedejo svoje delo čim prej. Številna predavanja, nasveti staršem, popis otrok, ki ga je izvedla Unija s svojimi krajevnimi odbori ob podpori banske uprave in naših občin, pričajo, da se opravlja delo intenzivno in s kar največjo naglico.

Da se opravlja delo s takim tempom, sicer še ne pomeni, da je vojna pred durmi, toda vsak pameten in izkušen človek ve, da je bolje biti vedno pripravljen, kot pa enkrat iznenaden. Tozadevnih izkušenj imamo na izbiro ne samo iz pretekle svetovne vojne, marveč tudi od onih držav, ki se danes vojskujejo med seboj. Komu ni v opomin tragična in grozotna usoda varšavskih otrok.

Unija za zaščito otrok prosi zato vso našo slovensko javnost v imenu vseh tistih, ki delajo za zaščito mladega slovenskega rodu pred grozotami vojne, da jih pri delu podpirajo z razumevanjem, z dobro voljo, z izvrševanjem in uvaževanjem vseh ukrepov, ki so bili v tem pogledu izvršeni. Unija bo stalno skrbela po svojih najboljših močeh, da bodo javnost, posebno pa starši podrobno in točno obveščeni o vseh pripravah. V kolikor bi kdor koli hotel imeti kakega pojasnila v pogledu zaščite otrok za primer vojne, naj se obrne na pristojni krajevni odbor Unije, občino ali šolo. Čim večja povezanost s starši in njihovo zaupanje je pri tem delu kar najbolj potrebno. — *Unija za zaščito otrok, Ljubljana.*

Kamnik

Krstno slavo je praznoval 9. t. m. upravnik kamniške smodnišnice polkovnik g. Paunovič. Priljubljenemu domačinu sta prišla osebno čestitat slavo pravosodni minister g. dr. Lazar Marković in ban dr. Marko Natlačen.

Olepševanje Kamnika. Kamnik ima zdaj svojega arhitekta v osebi g. inž. Glanca, ki je projektiral tudi nedavno odprto meščansko šolo na Viču. G. inž. Glanc je napravil posrečen načrt ureditve stavbnih parcel od Kamnika do Duplice, načrt za regulacijo Samčevega predora in načrt za novo osnovno šolo. Tako bo Kamnik okrašen z novimi lepimi deli, med katera spada tudi zelo okusna ureditev nekdanje Fajdigove gostilne na Zapricah.

Samarijanski tečaj društva Rdečega križa obiskuje 45 deklet iz Kamnika in okolice. Predavanja so dvakrat tedensko, vodi pa jih zdravstveni nadzornik g. dr. Julij Polec.

Najstarejšemu prebivalcu kamniš. okraja, stoletniku Antonu Pestotniku iz Pšajnovice nad Tuhinjsko dolino, je kamniška občinska uprava poklonila za novo leto naočnike ker zelo rad bere. Naj bi jih še dolgo rabil!

Novi nadzorniki sadnih drevesnic

Ban dr. Natlačen je podpisal naslednji odlok: gg. 1. Vardjan Franc, okraj. ref. Brežice; 2. inž. Adamič Franc, uradn. pripr. Št. Jurij ob j. ž.; 3. Flego Anton, strok. učitelj na kmet. šoli na Grmu pri Novem mestu; 4. inž. Masten Vilko, uradn. pripr. Maribor, ban, sadj. in vin. zavod; 5. inž. Šadar Vinko, kmet. svetnik, Kočevje; 6. Šumenjak Janko, pom. okr. kmet. ref., Kranj; 7. Zorčič Štanko, v. d. kmet. ref. Krško; 8. Sitar Franc, strok, učitelj na banov. kmet. šoli Rakičan pri Murski Soboti; 9. Rupelj Ludvik, pom. kmet. ref., Ljubljana; 10. Lipovec Janko, v. d. kmet ref., Ljutomer; 11. Mahorčič Vladimir, v. d. kmet. ref., Logatec; 12. inž. Šturm Rado, kmet. ref., Maribor l. br.; 13. Bregant Ivan, pom. kmet. ref., Ptuj; 14. Zobec Janez, v. d. kmet. ref. Kamnik; 15. Martelanc Karel, okr. kmet. ref., Dravograd; 16. Zupan Ivan, v. d. okr. kmet. ref., Laško; 17. Pregelj Anton, v. d. okr. kmet. ref., Šmarje pri Jelšah; 18. Šušteršič Franc, v. d. kmet. ref. Litija. — Na predlog oddelka za kmetijstvo Vas na osnovi čl. 1. banove naredbe o strokovnem nadzorstvu nad sadnimi drevesnicami in nad prometom s sadnim drevjem z dne 27. novembra 1939 III. št. 3463-1 (Službeni list št. 630-98) imenujem za kontrolorja sadnih drevesnic za okraj: ad 1. Brežice; ad 2. Celje in Gornji grad; ad 3. Novo mesto in Črnomelj; ad 4. Maribor d br., Maribor mesto in Konjice; ad 5. Kočevje; ad 6. Kranj, Škofja Loka in Radovljica; ad 7. Krško; ad 8. Lendava in Murska Sobota; ad 9. Ljubljana, Ljubljana-mesto; ad 10. Ljutomer; ad 11. Logatec; ad 12. Maribor l. br.; ad 13. Ptuj; ad 14. Kamnik; ad 15. Dravograd in Slovenji Gradec; ad 16. Laško; ad 17. Šmarje pri Jelšah; ad 18. Litija.

Pri izvajanju kontrole držite se predpisov navedene naredbe.

Nadzor nad vso kontrolo drevesnic izvršuje tuk. banov. ref. za sadjarstvo.

Sestavite čimprej seznam vseh privatnih drevesničarjev v okolišu, ki Vam je določen za izvajanje kontrole. Šolske drevesnice, ki gojijo sadno drevje v poučne svrhe in ki drevja ne prodajajo, so izvzete od te kontrole.

Na Vaših obhodih skušajte s primernim poukom vzgojno vplivati tudi na privatnike-sadjarje, ki vzgajajo drevesca za lastno potrebo in niso podvrženi kontroli v smislu naredbe.

S kontrolo drevesnic pričnite z marcem 1940. Vsako drevesnico morate vsaj enkrat na leto pregledati, po potrebi tudi dvakrat. O vsakem pregledu drevesnice sestavite zapisnik, ki ga mora podpisati lastnik. Večje nedostatke prijavite takoj kralj. ban. upr. oddelku za kmetijstvo.

Potni stroški za izvajanje te kontrole se krijejo iz banovinskega proračuna iz postavke: kontrola drevesnic. V kolikor bi krediti iz te postavke ne zadostovali, pa se krijejo potni stroški iz sklada za zatiranje bolezni in škodljivcev na sadnem drevju. Potne račune je predlagati za dva meseca skupaj, obenem s kratkim poročilom o izvršeni kontroli. Ban: dr. Natlačen s. r.

Skrbi za vsakdanji kruh:

Kaj vse vpliva na cene na našem trgu

Potrebna je predvsem mirna presoja in pa zaupanje

Ljubljana, v januarju 1940.

Sedaj smo na pragu novega leta 1940 in kakor po vseh državah, se tudi pri nas vsi zaporedoma vprašujemo, kakšno bo to leto. Okoli nas so države, ki se vojskujejo in pri njih uvajajo iz dneva v dan celo vrsto novih odredb, ki naj zaščitijo tisto dobroto, ki se imenuje vsakdanji kruh. Včasih gre pri tem tudi za kaj drugega kakor pa samo za obrambo malega človeka, toda vse te odredbe so tako nove in drzne, da vsakdo nehote pomisli, da bi se morda dale umeriti tudi na naše razmere in okoliščine. Vsi se predobro spominjamo lanskih septemberskih dogodkov, ko se je v svetu zgodilo tisto, kar so mnogi smatrali za nemogoče. Če so se drugod začeli vojskovati, tedaj se je pa čez ves svet raztegnila šiba božja v posebni obliki, ko se je takorekoč povsod začelo izvajati ali pa čutiti takozvano vojno gospodarstvo.

Kako čutimo pri nas vojno gospodarstvo

Takoj po izbruhu sovražnosti se je začelo silno prerivanje na polju svetovnega gospodarstva in to prerivanje je zadelo vse države na svetu brez izjeme. Najprej so poskočile cene tistim potrebščinam, ki so nekaterim državam najbolj potrebne za vojskovanje, predvsem surovinam.

Tej podražitvi je takoj sledil dvig cen pri pomorskem prometu. Ponekod in to zlasti na progi La Plata-Newyork se je pomorski prevoz podražil za 500%.

Po izbruhu vojne je ljudi zajela takozvana »vojna psihoza« in so ljudje s čezmernim in nepotrebnim nakupovanjem komaj potrebnih predmetov ponekod sami pospeševali dvig cen na trgu. V državah, ki so nato ostale nevtralne, se je to zbegano razpoloženje za napolnjevanje zalog kmalu poleglo.

Ko so se začele zapirati meje nekaterih držav, se je pri nas doma kmalu začutilo pomanjkanje surovin. Ker se okoli nas razpletajo taki dogodki, smo morali nakupovati predvsem predmete ene vrste in pri tem je nujno zmanjkalo deviz za predmete dnevnega življenja.

Vse to je pospeševalo dviganje cen na naših trgih in nekaterih predmetov je za nekaj dni po trgovinah hotelo kar zmanjkati. Kakor v vseh hudih časih, ki ljudi begajo, se je teh sprememb poprijela tudi spekulacija; razni večji trgovci so skušali ujeti ugoden trenutek. Toda pri vsem tem pa se mora priznati, da je pri navedenih razlogih na dvig cen spekulacija vplivala šele na zadnjem mestu.

Težavni računi trgovskega stanu

V Sloveniji živimo hvala Bogu v takem okviru, da se med seboj lahko opazujemo od zelo blizu in da nam redko uide kaj izrednega. Zato smo že takoj ob začetku težav na gospodarskem trgu z vso silo udarili na tiste, ki so začeli kar čez noč dražiti svoje stare zaloge; oblasti so v več primerih uspešno posegle v brloge verižništva in jih skušale zamašiti.

Toda težave bodo vsekakor ostale še naprej, kajti občinstvo, ki kupuje, je zmeraj nezaupljivo do tistega, ki prodaja. Občinstvo, ki kupuje, namreč zmeraj zahteva, da mora trgovec prodajati blago po tistih cenah, po katerih ga je nabavil. Proti temu pa bo trgovec zagovarjal stališče, da te cene niso odločilne, ako se je med tem blago podražilo, oziroma če so se podražili splošni pogoji obrata. Za trgovca so namreč merodajni stroški ponovne nabave ali reprodukcijski stroški.

V podkrepitev tega stališča navajamo naslednji primer:

Blago, ki ga trgovec prodaja, se je med tem časom, ko je bila prva zaloga prodana, podražilo za 25%. Če je trgovec prodal prvo zalogo po starih cenah, bo z izkupičkom lahko kupil samo tri četrtine stare zaloge. Ako se ta primer trgovcu ponovi trikrat, bo ob zadnji razprodaji ostal trgovec brez zaloge in brez denarja.

Ali bo pri nas kontrola vse to upoštevala

Ta račun je zelo enostaven in ga bo vsakdo lahko razumel. Toda nikdo ne bo radevolje trgovcu verjel, da se res drži samo teh sprememb sedanjega stanja na trgu vojnega gospodarstva. Vsi raje verjamejo, da je podražitev neupravičena in zato bodo tudi vsi pozdravili »Uredbo o kontroli cen«, ki jo bo vlada izdala te dni.

V naših domovih tokrat pogosto bero ali pa slišijo iz radijskih zvočnikov, kako se pri vseh naših sosedih strogo izvaja kontrola cen in kako je tam za zmeraj preprečeno posameznim trgovcem čezmerno dviganje cen, ki meji na spekulacijo. Marsikdo si zaželi, da bi bil tudi pri nas uveden tak način nadziranja na trgih, toda le malokdo pomisli, da je pri nas tak način kontrole skoraj da neizvedljiv.

Najstrožje je kontrola cen izvedena pač v Nemčiji, kjer so v posameznih deželah in okrajih ustanovili cela oblastva z ogromnim aparatom, da izvajajo načela novega nadziranega gospodarstva v vseh smereh in vseh vrstah proizvodnje. Tak način kontrole je bil izvedljiv drugod zato, ker tam organiziranost vsega prebivalstva izvedena že do zadnjega človeka; koristna kontrola v trgovini zahteva izredno izurjeno in šolano upravno osebje, ki kontrolo izvaja. Ta ogromen aparat pa nadzira nato vse pridobitne stanove, ki so vsi lepo kategorizirani v svojih stanovskih zvezah, prav tako pa so kategorizirane tudi vse vrste konzumentov (delavci, uradniki, prosti poklici, kmetje itd.) in so za vsak tak stan točno predvideni njegovi življenjski pogoji. Vsa ta silna organizacija pa je bila pripravljena in uvedena po poskusih in izkušnjah, ki so trajale že več let in so vse morale računati na dogodke, ko bo potrebna verjetno še strožja organizacija.

Mirna presoja in zaupanje — najboljše obrambno sredstvo

Vseh teh organizacijskih novotarij pri nas najbrž ne bi lahko prenesli. Vprašanje je tudi, če bi jih lahko brez posebnih težav vsepovsod enako hitro izvedli. Pa tudi potrebne niso v taki obliki, saj ne računamo v svojem življenju s takimi obračunavanji in dogodki, ko bi morali tako strahotno pogledati vsem problemom dnevnega življenja v obraz.

Pa še eno je: med seboj se še precej dobro poznamo in tudi dobro vemo, odkod se je bati največjega izrabljanja sedanjega stanja in odkod manjšega. Kakor zgradi naš kmet največje opore tam, kjer zemlji grozi največja nevarnost, tako naj naše oblasti zastražijo najbolj tesno tiste ljudi — saj jih ni veliko — ki se na verižništvo najbolj razumejo. Proti manjšim in vzporednim nadlogam pa poprimemo vsi za najbližja sredstva obrambe in jih izvajamo z razumevanjem in odločnostjo. Nikar pa ne zanašajmo med svoje stanove preveč nezaupanja, ki rodi in veča sovraštvo. Sloga naj celi rane, ki nam jih seka škoda, ki je zadela ves svet.

Na sliki je oklopni stolpiček, ki je namenjen navigacijskim častnikom oborožene angleške potniške ladje »Scythia«, če bi bila prisiljena nastopiti z orožjem. »Scythia« ima tudi en 15 cm top in protiletalski top.

Za streznenje naroda

Pozornost našo zdaj vlečejo nase predvsem veliki svetovni dogodki. Ne smemo pa zaradi tega z vidika zgubljati naših domačih kričečih potreb.

Nastopili so dnevi, ko se odloča usoda na, rodov. Samo telesno in duševno krepki narodi bodo prestali stisko časov. Ali je naš narod med temi?

Že dolga desetletja mu pije srčno kri alkoholizem. A pijanski izgredi ob vpoklicu našega moštva k orožnim vajam in letošnje splošno pijančevanje ob uporabi sadja za kuhanje žganja nas spet glasneje kličejo na delo za treznost. Statistike pa nam kažejo, da alkoholizem zastruplja naš narod v zarodu in gloda njegove življenjske korenine. Surovost in nenravnost naraščata; najbolj glasno pa nas kličejo številni uboji v pijanosti, da vendar nekaj storimo zoper alkoholizem.

Iz teh vzrokov se je znova oživila treznostna organizacija v obliki *Društva treznosti v Ljubljani.* Društvo bo zbiralo zdržnike in treznike, ki naj s svojim zgledom in propagando vsepovsod širijo smisel za treznost.

Svojo skrb bo posvečalo po možnosti tudi alkoholikom-bolnikom in njih družinam, takih alkoholikov je v Sloveniji okoli 10.000 — in vsem, ki trpe zaradi alkoholizma.

Obrnilo pa se bo tudi na vse vzgojitelje, da bi pomagali vzgajati mladino za treznost. Obenem pa tudi na vse druge kroge, ki so poklicani pri tem delu sodelovati, *da bi se zopet začelo na vsej črti in z vsemi močmi načrtno in vztrajno delo za streznjenje naroda.*

Sedež ima društvo v Karitativni pisarni v Ljubljani, *Marijanišče.* Tam se sprejemajo vsi dopisi in dajejo vsa pojasnila.

Oliver Stanley

Novi angleški vojni minister je v marsičem pravo nasprotje svojega predhodnika Hore Belishe. Hore Belisha je »selfmademan«, Stanley pa je dedič enega najslavnejših imen v Angliji. Hore Belisha je židovske vere, a Stanley je zvest pristaš puritanske smeri anglikanske cerkve. Če je Hore Belisha pravi pravcati petelinček, ves gibčen ko živo srebro in pikrega dovtipa, pa je Stanley to, kar imenujejo Angleži »mild-minded«, to je miroljubna, rekli bi celo nežna narava. Če je Hore Belisha neporočen, pa Stanley ni le oženjen, marveč je po svoji ženi v svaštvu z družino lorda Londonderryja, prav tako kot je družina njegovega očeta, lorda Derbyja, ena prvih družin v Angliji.

Toda Oliver Stanley ima s Horom Belisho tudi mnogo skupnih značilnosti, od katerih je najpomembnejša in najvažnejša pač njuna mladost. Oba spadata k mlajši generaciji, k izpod petdesetletnikom v angleškem kabinetu in oba sta lani, drug poleg drugega, skupno z »Benjaminom« vlade, s prosvetnim ministrom lordom Delavarrom, izbojevala več ko en boj zoper »staro generacijo« v ministrstvu. Ti stari gospodje, »velika četvorica« vlade, min. predsednik Chamberlain, sir John Simon, sir Samuel Hoare in lord Halifax, so se morali večkrat braniti spričo mlade generacije.

Zakaj, navzlic svoji »krotki duši« se more tudi Oliver Stanley hudo razkačiti, in če se začne razodevati, če odpre vse »registre« svojega znanja, svoje logike, svojega strokovnega znanja, svoje matematično-suhe, a prepričevalne darovitosti govora, potem pač zmeraj zmaga. In ob taki priliki, v jeseni l. 1938, mu je Chamberlain dejal, da je »enfant terrible« — paglavec — v ministrstvu.

Visok in vitek, mladostno čilega telesa, ki mu dajejo prezgodaj osiveli lasje nekakšno tujo častitljivost, prijazno zročih oči, ki njih dobrohotnost le malo zmanjšajo strogi naočniki, navzlic svoji redkobesednosti priljubljen, navzlic svojega konzervativnega svetovnega nazora jako moderen človek, včasih kar revolucionarnega mišljenja: to je Oliver Stanley, odličen član angleške spodnje zbornice, »paglavec« vlade angleškega kralja...

A nekega dne bo podedoval ime in naslov svojega očeta, starega lorda Derbyja, in potem bo bojišče spodnje zbornice zamenjal z areopagom visoke zbornice. In potem se bo s tovarišema izza mladih let, z lordom Delawarrom in s Horo Belisho, ki ni le njegov predhodnik, ampak je tudi njegov prijatelj, spominjal mladostnih dogodkov in z bridkim ganotjem bodo mislili tudi na »starega moža« Chamberlaina, ki je bil nekoč predmet njih jeze, a hkrati tudi njihov prijatelj v težkih časih, njih voditelj v borbah...

20 zabojev marelic ogroža Anglijo

Iz Aten poročajo: V grških krogih si pripovedujejo tole zgodbico: Neka angleška vojna ladja je ustavila grško, za grški trgovski promet namenjeno ladjo in preiskovalni častnik je zasegel 20 zabojev marelic. Grški kapitan je dejal, češ, če 20 zabojev marelic ograža Anglijo, pa naj jih le vzame s seboj. In Anglež je zares vzel teh 20 zabojev marelic.

Leden dež nad Švico

Iz Ženeve poročajo: Nad Švico je začel deževati led, ki je hiše, ceste in drevesa, avtobuse in ljudi kaj kmalu prevlekel z ledeno plastjo kot s steklom. Zatorej se je po švicarskih mestih ustavil skoraj ves promet in iz Basla poročajo o številnih prometnih nesrečah. Tudi v Curihu precej časa ni mogel voziti tramvaj in niso mogli avtobusi na svojo pot.

Gasilci na delu o priliki požara palače della Cancelleria v Rimu

Saturnin:

„Pehtra"

Slika iz slovenskega Roža.

Na predvečer sv. Treh kraljev hodi po koroških domovih »Pehtra« ali »Pehtrna«. To je stara in odurna ženska, zavita v raztrgane cape, s skuštranimi lasmi, v rokah drži burklje in strese otrokom jabolka in orehe. Tedaj je veselje v družini. S plahim veseljem pričakujejo otroci ta dan.

*

Na zapečku, ki mu pravijo »dere«, so sedeli otroci in robkali koruzo. Hanzi je vprašal starejšega Petrija: »Ali pride drevi k nam Pehtra?«

»Risen, risen (res)«, je zatrdil osemletni Petri in segel v merico ter med zrni poiskal še neorobkan storž. Med tem je nekoliko mlajša Trezi že oluščila svoj storž in ga vrgla na tla sredi »hiše«, kjer se je s koruznimi češarki igrala triletna Nani. Trezin storž ali »čurčl« ji je razdrl imenitno zgradbo. Z zateglim: »Naj!« (nikar me), je pokazala svojo nevoljo, a vendar takoj segla po prišlecu in ga uvrstila med ostale storže enake velikosti. Iz kuhinje se je slišalo, kako sta mati Mojca in enajstletna Katri pospravljali za jutrišnji praznik.

»Ali ima Pehtra res vile?« je naprej spraševal petletni Hanzi, kateremu je Pehtra predstavljala višek grozotnosti in strahotnosti.

»Pečne vile ima. Takšne, kot jih imajo mati v kuhinji, da z njimi porivajo piskre v peč, samo Pehtra ima bolj velike vile.«

Hanzi je vzdihnil. Predstavljal si je, da ga je Pehtra že nasadila na svoje pečne vile ter odvihrala z njim tja gori v skalovje na planini.

»Halo, halo! Petri, Trezi! Tecimo, hitro! Ati in Francej že gredo s samotežnicami!« je prihitela v »hišo« Katri. Peter in Treza sta skočila s pregrade in izginila v vežo. Tam so si nataknili lesene cokle, Peter je hitro oblekel star jopič, deklice sta se zivili v pleta in že so jo ucvrli po klancu navzdol.

Tam od mostička gori so se počasi pomikale samotežnice, naložene s senom. Gospodar Boršt, sin Francej in stric Tevžij so se vračali z njimi iz Rut proti domu. Poleti namreč ne morejo zvoziti domov sena iz gorskega travnika pod Golico, zato se odpravljajo dan za dnem okoli Novega leta s sanmi-samotežnicami na hrbtu v goro, in se proti večeru vračajo z njimi proti vasi. Pot je vedno nagnjena navzdol, včasih še precej, tako da je treba znati voziti s samotežnicami, sicer gre vse v globino, le zadnji košček poti, tik pred vasjo, je pa vzpetina. Semkaj že dolga leta pritečejo otroci naproti in porivajo utrujenim vozačem sani. Tudi iz drugih hiš pritečejo otroci in veselje jih je gledati, ko se sprož ivrhu klanca kup otrok in teče navzdol proti mostičku.

»Franciju pomagati, Franciju!«, je završalo med otroki. Štirinajstletni Francej je danes prvič sam pripeljal polno mero sena na samotežnicah.

»Ali si sam pripeljal; ali te ni vrglo v Ridah«, so spraševali otroci in zarili svoje glavice v seno na zadnji strani samotežnic. Največ pomagačev je imel seveda Francej; moško je koračil pred samotežnicami v vas in neizrečeno dobro se mu je zdelo, ko ga je oče Boršt pohvalil:

»Dober bo! Saj so mu šle samotežnice kot Bram poletil!« Zavili so na dvorišče in pod košato lipo, se ustavili za trenutek ter se nato pognali po nasipu na skedenj. V veži so si možje sezuli škornjice, si otrepli sneg in se v hiši napili sladkega moštovega čaja, zraven pa prigriznili »mižnjak«, koroški božični rženi kruh, nadevan s suhimi hruškami. Zvečerilo se je, ko so možje končali s pripovedovanjem podrobnosti današnje vožnje. Francej je bil ponosen na svoj uspeh. Od fare se je sedaj oglasil večerni zvon. Oče Boršt je dejal:

»Francej ogenj, Katri žegnano vodo! Če je pa kadilo?« Žena Mojca je prinesla zarumenel zavitek in že je napolnil hišo prijeten vonj po kadilu. Boršt je vzel debel rožni venec s klina, Francej je nosil staro ponev z žerjavico, Katri je kropila, mati in otroci, razen najmlajših, so jim sledili. Tako so med molitvijo pokropili in pokadili vse prostore v hiši in v gospodarskem poslopju, prav kot na sveti večer in na silvestrovo. Po večerji so otroci splezali nazaj na zapeček k »sirku«-koruzi. Venomer so jim pogledi uhajali k vratom, češ, morda pa hudobne Pehtre le ne bo, a če je pa ne bi bilo, bi zopet bilo škoda. Boršt je za mizo preračunaval, koliko samotežnic sena je še na Rutah. Kakih dvanajst jih bo. Še štirikrat, petkrat bo treba iti v planino. To nedeljo jih bodo že zvozili

Mala Nani je sedla babici na kolena in sta se igrali. Hanzi je nekam veselo, a vendar žalostno vzdihnil:

»Ah, Pethre ne bo.« — Tedaj je začelo nekaj praskati po vratih. Petri je prebledel in se začel umikati ritensko v kot na peči, kjer si je Hanzi že poiskal zavetje. Pridružila se jima je še Trezi. Vsi trije so napeto in z izbuljenimi očmi gledali, kaj neki se bo privalilo v hišo. Vrata so se vedno širše odpirala, vedno bolj je cepetalo in ropotalo, godrnjanje in rohnenje je postajalo močnejše, dokler ni stala sredi hiše prava pravcata Pehtra. Na nogah je imela škornje, zavita je bila v stare vreče, imela je jopič od rajnkega, na glavi pa slamnik od babice, kakršnega imajo poleti pri žetvi na glavi proti vročini. Zares, strašna je bila. Otroci na peči so se tiščali v kot, mala Nani se je trdno oprijela babice. Pehtra je renčala in ropotala, hotela je imeti otroke. Zagledala je trojico na peči in se obrnila proti njim. Grozila jim je z vilami. Hanzija je premagal strah in se je spustil v jok, dasi so se vsi odrasli smejali Pehtri. Petra je vse to presunilo, a se je le ojunačil ter se bližal kraju peči. Pehtro bo treba ugnati!

Tedaj pa — Bog ve, kje neki je imela vse to skrito — je vrgla grda Pehtra od sebe pehar, poln orehov, jabolk, krhljev in »koc« — suhih hrušk. Pehar se je zakotalil tja pod mizo, Pehtra se je pa z vilami postavila v bran za svoje orehe in jabolka. Francej in Katri sta se že vrgla na pobiranje.

»No, Petri, Trezi, Hanzi! Kje pa ste! Le hitro s peči in pobirat, bomo videli, kdo bo največ nabral,« je dejal Boršt in tako vspodbudil otroke, ki so že pregnali prvi in največji strah ter se previdno kobacali izza peči. Pa tudi Pehtra se je nekoliko umesla. Nič več ni tako strašno renčala, le z vilami je še grozila ter podila otroke od raztresenih dobrot.

»Hanzi, glej tam jabolko! Trezi, tisto »koco« poberi tamle, hitro. Le korajžo!« so spodbujali starejši v prisrčnem smehu otroke, ki so se zaletavali in skakali ter se prevračali, medtem ko so zbirali izpod Pehtrinega območja orehe in krhlje. Često so se morali pred divjo Pehtro umakniti v kote ali v zatišje k očetu in materi. Počasi je izginil strah in tudi otrokom je postala ta igra zelo zabavna. Še Nani v babičinem naročju se je pričela obenem z njo smehljati. Trezi ji je prinesla lepo rudeče jabolko, katerega je pravkar izmaknila grdi starki. Hanzi si je naredil v kotu pri omari že cel kupček nabranih dobrot iz Pehtrinega peharja.

Peter pa je koval velike naklepe. Francej se je danes postavil, ko je sam pripeljal samotežnice iz Rut, a tudi on se mora. Kaj, ko bi Pehtri poskusil vzeti njene pečne vile. To bi bilo nekaj! Francej ga je opazil, ko je meril na Pehtro in mu pomignil. Tedaj se je Peter zagnal v Pehtro in že je držal za njene vile. Toda starka jih ni spustila, ampak je začela strašno renčati in vleči za burkle, da je Petra kar nosilo po zraku. Bil je to bojni ples zamorcev ali Indijancev. Oba sta držala za vile in se vrtela sredi hiše po krhljih in orehih. Vsi so navdušeni pritrjevali Petriju, Trezi bi mu šla najraje pomagati. »Oj, ta hudobna Pehtra, kaj bo, če Petrija odpelje s seboj?«

»Čê naj se — ne pusti se,« so vzpodbujali Petra vsi. In že je stal Peter sredi hiše z burklami v rokah, Pehtra jo je pa cvileč pobrala ven. To je bilo zmagoslavje. Peter si skoraj ni mogel verjeti. Vsi so mu ploskali in mu v veselju čestitali.

»Saj so vendar naše pečne vile!« je presenečen dejal Peter, ko si je ogledal, kaj prav za prav drži v rokah.

»Zares je sreča, da si vzel vile tej grdobi, kaj bi jaz počela brez njih,« je dejala mati Mojca.

»Žinjam, da je bila Pehtra le Šimanova Hanca, se je zasmejala cvetoča Katri z zvonkim glasom.

»Dro, dro,« je dejal Peter in privlekel iz veže babičin slamnik, dedijev jopič in stare vreče. In otroci so zapeli:

»Pehtra-baba rum-pum-pum,
bolj si stara, bolj si tum (neumna)!« (Konec.)

Drobne novice

Koledar

Sobota, 13. januarja: Veronika Mil., dev.; Juta
Nedelja, 14. januarja: Druga po razglašenju Gospodovem. Hilarij, cerkveni učenik; Feliks, (Srečko) Nol.

Novi grobovi

† **Dr. Anton Papež**, predsednik deželnega sodišča v p., je v Ljubljani mirno v Gospodu zaspal. Rajni je bil izboren jurist in strogo nepristranski sodnik, priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Za svoje zasluge je bil odlikovan z redom Belega orla V. razr. in redom sv. Save III. razr. Pogreb rajnega bo v nedeljo, 14. jan. ob 3 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9, na pokopališče k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše globoko sožalje!

† **Gdč. Marija Mlakar**, učiteljica v pokoju, sestra g. prof. Janka Mlakarja, je včeraj popoldne po hudem trpljenju v ljubljanskem Leonišču mirno v Gospodu zaspala, stara 71 let. Rajna gospodična je med drugim službovala v Planini pri Rakeku, v Poljanah nad Škofjo Loko, njena zadnja služba pa je bila na Vrhniki, nakar je stopila v zasluženi pokoj, ki ga je uživala pri svojem g. bratu profesorju. Na zadnji poti jo bomo spremili v nedeljo, 14. jan. ob 4 popoldne izpred mrtvašnice v Šlajmarjevi ulici 2 (Leonišče) na pokopališče pri Sv. Križu. Naj pri Bogu uživa zasluženo plačilo! Žalujočemu g. bratu in sestri naše globoko sožalje!

† **Kajetan Premuev pl. Premerstein**, bivši veleposestnik, je v Ljubevču pri Idriji v starosti 85 let za vedno zatisnil svoje oči. Pogreb bo v nedeljo ob 5 popoldne iz hiše žalosti na Ljubevču na pokopališče v Idriji. Naj v miru počiva! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† **V Domžalah** je 12. januarja mirno v Gospodu zaspala gospa Elizabeta Kovač, mati okrajnega živinozdravnika v Ljubljani g. dr. Franca Kovača. Bila je dobra krščanska mati. Pogreb pokojnice bo v soboto 13. t. m. ob pol 4 popoldne v Domžalah. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† **V Ljubljani** je umrl g. Zvonimir Masle, bivši žel. uradnik. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **80-letnico rojstva** obhaja danes pri razmeroma dobrem zdravju gospa Neža Čadež, rojena 13. januarja 1860, mati 13 otrok, od katerih je 9 še živih. Nad 20 let že z žilavo vztrajnostjo gospodinji pri svojem sinu, župniku v Mekinjah, in zadnjih 12 let redno vsako leto poroma na Svete Višarje, da si tam nabere novih moči na naprej. Bog ohrani višarsko romarico do skrajnih mej človeškega življenja!

= **Poroka.** Na dan sv. Treh kraljev se je poročil v župni cerkvi v Črnomlju g. **Uhl** Florjan, teh. uradnik pri okrajnem cestnem odboru v Črnomlju, z gdč. Pavlo **Klemenc**, hčerko mestnega župana in podpresednika JRZ v Črnomlju. Želimo obilo sreče!

Iz banovinske službe

Imenovani so: Inž. arh. Miroslav Gregorič za banovinskega uradniškega pripravnika VIII. pol. skupine pri banski upravi v Ljubljani. Jan Marija za banovinsko gospodinjsko učiteljico - uradniško pripravnico pri kmetijsko-gospodinjskih tečajih v dravski banovini. Kristina Frank za uradniško pripravnico pri banovinskem institutu za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani.

Premeščeni so: Berta Domiter, zvaničnica pri okrajnem načelstvu v Šmarju pri Jelšah k okrajnemu načelstvu Maribor levi breg; Ana Pregelj, banovinska arhivska uradnica od banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. žel. k okrajnemu načelstvu v Šmarje pri Jelšah; Hugon Czurda, banovinski knjigovodja od uprave banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. železnici k okrajnemu načelstvu v Logatec; Viktor Gračner, banovinski računski inšpektor, od okrajnega načelstva v Logatcu k ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. žel.; inž. Stanko Maček, banovinski tehnični pristav, od tehničnega oddelka okr. načelstva v Ljubljani k tehničnemu oddelku banske uprave v Ljubljani; Terezija Pungartnik, banovinska zvaničnica pri vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, k ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. železnici; Ida Groznik, pisarniška uradnica pri banski upravi v Ljubljani, k okrajnemu načelstvu v Ljubljani.

Napredoval je Jože Pavlič, banovinski računski inšpektor VI. položajne skupine pri banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu, za banovinskega višjega inšpektorja v V. pol. skupini na dosedanjem mestu.

ter socialna važnost teh prizadevanj Delavske zbornice v Ljubljani. Upamo, da bo anketa, ki bo v ta namen pri banski upravi v Ljubljani v torek, 16. januarja osvojila upravičeni predlog Delavske zbornice v Ljubljani in bo sklepom ankete v kratkem sledila toliko zaželjena in potreba banova naredba, ki bo uredila minimalne plače zasebnih nameščencev in trgovskih sotrudnikov v Sloveniji.

— **Težave podjetnikov pri licitacijah za javna dela.** Značilnost zadnjega časa, ki prav za prav poznavalcem razmer mora biti samo ob sebi umevna, je v tem, da številne licitacije, ki jih razpisujeta država ali banovina za razna javna dela, nimajo uspeha. Mnogi si to tolmačijo tako, češ, stavbni podjetniki so v živahni jesenski stavbni seziji zaslužili tako lepo, da se sedaj ne marajo potegovati za javna dela, pri katerih se z licitacijo dobički precej zmanjšajo. Vendar temu ni tako. Tudi stavbeniki so v sedanjem času v kočljivem položaju in pri mnogih licitacijah ne vedo, kaj bi storili. Prvo veliko vprašanje je višina delavskih mezd, za katere mnogi pričakujejo, da se bodo spomladi povišale. Ker so pa kalkulacije preračunov sestavljene po sedanjih delavskih mezdah, mora podjetnik sam prevzeti riziko, da bo moral za težaško delo spomladi plačati več, kakor pa mu je ob licitaciji ponudila država. Predpisi za licitacije so namreč taki, da ne dovoljujejo v splošnem nobenih sprememb. Zaradi tega bi v večini primerov povišanje delavskih mezd morali spomladi podjetniki kriti iz svojega žepa, kar bi jim lahko povzročilo veliko izgubo. Drugi razlog, da tako malo licitacij uspe, pa je v tem, da so za marsikatere stavbne potrebščine nabavni roki zelo dolgi, za marsikatere pa celo negotovi. Ker pa vsak podjetnik tudi z denarno globo jamči, da bo določeno delo opravil do predpisanega roka, marsikdo zaradi negotovosti pri nabavi stavbnih potrebščin ne sodeluje pri licitaciji. Tretji razlog, ki je nekakšna posledica gornjih dveh, pa je ta, da se sedaj bojijo licitacij še tisti redki podjetniki, ki bi radi licitirali. To pa, ker so skoraj prepričani, da ne bo določenega števila ponudnikov in da bo licitacija neuspešna. V takem primeru pa podjetniki precej izgubijo na kolkovini in taksah, katere morajo za ponovno licitacijo zopet posebej plačati. Upajmo, da se bodo vse te nevšečnosti v kratkem zmanjšale. Banska uprava je s svoje strani v tej smeri storila že pomemben korak in večino gradbenih del oddaja kar po direktnih ponudbah brez licitacije. Za državna javna dela pa na žalost tega zakon ne dopušča.

Pri nas lahko shranite Vaše pakete kadar pridete v Ljubljano, da jih ne nosite do odhoda vlaka ali avtobusa s seboj!
Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5

— **Snežni zameti tudi pri nas.** V vsej državi je burja odnosno košava napravila precejšnjo zmedo v prometu in v Bolgariji je celo obtičal v zametih Simplon Orient ekspres. Pri nas je burja tudi napravila na cestah precej zametov, posebno v krajih med Kamnikom, Kranjem in Tacnom je burja nanesla velike kupe snega na ceste, tako da

Proti nevarnosti
okuženja po ustni duplini jemljite okusne
ANACOT PASTILE
Dobivajo se v vseh lekarnah. Cena malega zavitka Din 8·—, velikega zavitka Din 16·—.
Oglas reg. S. br. 15510, 27. V. 1939.

so kmetje in kmečki vozniki, ki so vozili proti Ljubljani, doživeli precej neprijetnosti, ko so jim obtičali vozovi v zametih. Mnogi kolesarji, ki se iz bolj oddaljenih vasi vozijo v tovarne v Kranju ali Ljubljani, so morali vstajati kar celo uro bolj zgodaj, če niso hoteli zamuditi nastopa službe. V zametih namreč s kolesom ni šlo. Tudi avtobusni promet je imel precej sitnosti in so na progi, ki gre skozi Vodice, zadnje dni potniki večkrat morali izstopati iz avtobusa in potiskati avtobus čez snežne plasti, ki jih je na cesti napravila burja.

— **Lepa gesta.** Iz Slovenjega gradca nam poročajo: Kakor vsako leto za božične in velikonočne praznike je tudi letos obdarovala tovarna kos Köllner & sin za božične praznike svoje delavce. Poročeni delavci so dobili po din 100, samski pa po 50, karznaša blizu 3000 dinarjev. Pozdraviti je tudi gesto tega podjetja, da je iz lastnega nagiba povišalo plačo delavcem že za drugo polovico novembra po 10%, kar je storil g. Köllner najprej. Za tem je povišala plačo svojemu delavstvu za 10% tudi tovarna usnja F. Ks. Potočnik. Le tovarna meril, ki ima najslabše plačano delavstvo, še ni zvišala plač svojemu delavstvu, pač pa je podjetje obljubilo, da bo po novem letu zvišalo plače.

— **Poštni avtobus** se je pokvaril na progi Murska Sobota-Črensovci-Dolnja Lendava. Ker poštna uprava ne more dati nadomestila za pokvarjeni avtobus, je z 9. januarjem začasno spremenjen vozni red na tej progi. Zdaj odhaja avtobus iz Murske Sobote ob 7.45, iz Dolnje Lendave pa se vrača ob 11.51.

— **Ne varaj na tehtnici!** Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti se je morala zagovarjati Sidonija F. iz Dolnje Slaveče v Prekmurju, ker je goljufala pri tehtnici, ko je nakupovala jabolka za svojega moža. S tehnice je odstranila kotnico in je prodajalce oškodovala za 10%. Obsojena je bila na en mesec strogega zapora in 600 din denarne kazni.

— **Nezavarovano poslopje** je iz neznanega vzroka pogorelo vdovi, posestnici Sečko v Gorici pri Puconcih v Prekmurju. Pričelo je goreti zvečer v šupi, ki je bila napolnjena s senom. Ogenj se je razširil tudi na svinjak poleg šupe, vendar se je domačim posrečilo, da so rešili svinje.

— **Iz sosedove kleti je črpal** poljedelske pridelke Jožef Mlinarič iz Noršincev pri Ljutomeru. Preskrbel si je ponarejen ključ in je tako lahko neopažen in brez vsakega ropota obiskoval sosedovo klet. Končno pa so ga vendarle zasačili in pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je dobil dva meseca in tri dni zapora in 120 din denarne kazni.

— **Pri zaprtju, motnji v prebavi,** vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne **»Franz-Josef«** grenčice.

Ljubljana, 13. januarja

Gledališče

Drama. Sobota, 13.: »Profesor Klepec«. Krstna predstava. Premiera. Premierski abonma. Nedelja, 14. ob 15: »Kozarec vode«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Kupčija s smrtjo«. Izven. Znižane.

Opera. Sobota, 13.: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenac in Antona Dermote, člana dun. drž. opere. Nedelja, 14. ob 15: »Pri belem konjičku«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Frasquita«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenac. Ponedeljek, 16.: Zaprto.

Rokodelski oder

Igralci Rokodelskega doma nas bodo jutri razveselili z zelo dobro veseloigro »Navaden človek«. Opozarjamo, da je pričetek izredno zabavne igre popoldne, točno ob petih in konec ob sedmih, kar je zelo ugodno tudi za okoličane, ki jih tudi vabimo v Rokodelski dom. Predprodaja vstopnic bo jutri dopoldne od 10—12 in popoldne od 4—5 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12.

Radio Ljubljana

Sobota, 13. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošče v venčku vam podamo, kaj v njem je, ne izdamo — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče v venčku vam podamo, kaj v njem je, ne izdamo — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Pravljice (M. Boltar-Ukmarjeva); b) Pavliha in njegova družčina (lutkovna igrica) — 19.30 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radij. orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Koroško ženitovanje. Pisan večer — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Prireditve in zabave

Šišensko prosvetno društvo priredi v nedeljo 14. t. m. ob 20 v samostanski dvorani nad vse zabavno Žvanovo veseloigro v 3. dejanjih »Kurentova nevesta«. Prijatelje veselega smeha in poštene zabave vljudno vabimo. Istotam v ponedeljek 15. t. m. ob 20 predavanje dr. Gosarja Andreja »Katoličani in socialno vprašanje v sodobnem svetu«.

Veseloigra »Gugalnica«, ki jo bodo jutri, v nedeljo 14. januarja na frančiškanskem odru uprizorili igralci Štolne prosvete, bo brezdvomno napolnila dvorano. Povpraševanje po vstopnicah je izredno veliko, kar ni čuda, ker nudi igra toliko neprisiljene zabave, kot malokatera te vrste. Vsakomur bi bilo žal, če bi se prepozno oglasil za vstopnico. Dobivajo se v trafiki Šoukal, zvečer pred predstavo ob 8 pa pri blagajni Pax et bonum.

Društvo ruskih intelektualnih delavcev v Ljubljani priredi tradicionalno silvestrovanje v soboto, 13. januarja v veliki dvorani hotela Metropol. Za silvestrovanje je bila prvotno predvidena kolodvorska restavracija. Ker pa je zanimanje za prireditev tako veliko in bi bila kolodvorska restavracija premajhna, bo silvestrovanje v veliki dvorani hotela Metropol — Miklič.

Koncert Slovenca, tenorista Antona Dermote, bo v ponedeljek, 15. januarja ob 8 zvečer. Anton Dermota je odličen pevec svetovnega formata. Koncert bo v veliki dvorani Filharmonije. Vstopnice v knjigarni GM.

Naše dijaštvo

SKAD »Danica« ima drevi ob 8 zvečer članski sestanek. Predaval bo g. prof. Tomec Ernest o temi: »Cilj komunizma vedno isti, spreminja se le taktika«.

Pevci — pevke! Drevi ob 6 in jutri ob 10 bo zopet redna pevska vaja za akademsko službo božjo pri oo. frančiškanih. Pridite vsi in točno!

Kino

Kino Vič predvaja drevi ob pol 9 veseloigro »Humoreska«, film, pri katerem se boste nasmejali do solz. Za dodatek dva zvočna tednika.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta št. 15/II. telefon štev. 32-84.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Po državi

* **Mostarski milijonar v nemškem koncentracijskem taboru.** Marko Kresič v Mostaru je že nad 30 let na debelo trgoval z usnjem in kožami. Pridobil si je dobre trgovske zveze z Nemčijo in drugimi državami, kamor je zlasti pošiljal kozje kože. V teh letih si je pridobil milijonsko premoženje. Pred dvema mesecema je odpotal po trgovskih poslih v inozemstvo in sicer na Madžarsko, v Nemčijo in Švico. Zadnje njegovo pismo je bilo iz Madžarske. Njegovi domači so ga iskali brzojavno in telefonično, toda od naših konzulatov so prišli odgovori, da Kresiča ni nikjer. Končno je prišlo poročilo, da so nemške oblasti spravile Kresiča v koncentracijsko taborišče. Najbrže so tega krive devize.

* **2500 vagonov pšenice bodo izvozili skozi Split.** Iz splitskega pristanišča je bilo v zadnji izvozni kampanji izvoženih 900 vagonov pšenice. Sedaj nalaga italijanski parnik »Hilda« nadaljnjih 400 vagonov pšenice. Računajo, da bo v sedanji izvozni kampanji izvoženih iz splitskega pristanišča v inozemstvo 2000 do 2500 vagonov pšenice. Letos je iz splitskega pristanišča izostal izvoz fižola, ki so ga druga leta veliko izvozili.

* **Pristaniški policijski komisariat v Splitu.** Da se zboljša in poenostavi policijska služba v splitskem pristanišču, bo v kratkem ustanovljen pristaniški policijski komisariat. Ta komisariat bo samostojna ustanova in bo opravljal vso policijsko službo v pristanišču in na železniški postaji. V delokrog komisariata bodo spadali vsi posli socialne policije v pristanišču, prometne policije v zvezi s prometom ladij in železnice, potniški promet z inozemstvom. Komisariat bo dobil potrebno število uradnikov, detektivov in stražnikov. Delokrog komisariata se bo takoj po ustanovitvi razširil tudi na ozemlje severnega pristanišča.

* **Bilanca zagrebškega prostovoljnega reševalnega društva.** Zagrebško prostovoljno reševalno društvo je izdalo statistiko o prevozih, ki jih je opravilo v preteklem letu. Prevozilo je skupno 10.321 bolnikov in ponesrečencev, kar znatno presega število v letu 1938. Od tega je bilo 111 nesreč, 185 poskusov samomorov, 467 naglih obolenj, 57 prevozov umobolnih itd. Poleg tega je bilo društvo v 259 primerih potegnjeno. Največ nezgod se je pripetilo ob nedeljah, najmanj pa ob četrtkih.

* **Voz se je prevrnil na ženski.** V bližini Subotice v Sekiču je tovarna prediva, ki prodaja neuporabna stebla konoplje za gorivo. Te dni sta prišli z vozom po stebla posestnica Zoltana Vetro in njena služkinja. Ko je bil voz že polno naložen, se je nenadoma prevrnil in pokopal ženski pod seboj. Ko so delavci odkopali ženski, je bila služkinja Katarina Gal že mrtva, posestnica pa je dobila hude poškodbe.

* **Prijet hajduk.** Velizer Radovič, sin ugledne družine, je kot mlad fant v začetku svetovne vojne vstopil kot prostovoljec v srbsko armado in se na bojišču izkazal kot izredno hraber vojak. Bil je ujet in je daljšo dobo preživel po raznih taboriščih bivše Avstroogrske. Po končani vojni se je vrnil domov in se lotil kmečkega dela. Po nesreči pa se je z nekim znancem zapletel v manjšo tatvino. Bil je aretiran in obsojen. Posrečilo se mu je, da je iz zapora pobegnil. Nato je dvajset let hajdukoval. Nekaj časa je bil skupaj s hajdukom Jefto Vasojevičem, kateremu je pa leta 1925 bomba eksplodirala v rokah in ga ubila. Od takrat se je Radovič sam potikal po gozdovih in bregovih v okolici domače vasi in ljudje so mu naprtili celo vrsto težkih zločinov. Te dni pa so ga orožniki aretirali. Aretaciji se ni prav nič upiral in so ga orožniki lahko neuklenjenega odvedli v sodne zapore.

* **Drzna tatica.** Marija Horvatova iz Subotice, stara štirideset let, je ena izmed najdrznejših žeparic v naši državi. V tatvini denarnic iz žepov je prava mojstrica, posebno se rada zadržuje okrog bank in poštnih uradov, kjer imajo opravka ljudje z dobro založenimi aktovkami. Te dni je neki bančni uradnik prevzemal pri Poštni hranilnici vsoto okrog 700.000 dinarjev. Ko je prešteval denar in delal kupčke na polici pred hranilničnim okencem, se mu je približala Horvatova z neko tovarišico in s spretno kretnjo zgrabila nekaj bankovcev. Bančni uradnik pa je o pravem času zapazil tatvino in prijel Horvatovo ter jo izročil policiji. Njena tovarišica je pa pobegnila. Obe sta bili oblečeni zelo elegantno.

* **Seljačka zaštita pojasnila političen zločin, ki se je zgodil pred štirimi leti.** Seljačka zaštita, to je nekakšna hrvatska kmečka milica, v Kutinu v okolici Bjelovara se je nedavno pričela zanimati za političen umor, ki je bil pred štirimi leti izvršen nad posestnikom Stjepanom Šimrakom. Šimraka, ki je bil ugleden in borben član HSS, je nekdo v mraku ustrelil s streli iz karabinke. Orožniki so tedaj napravili preiskavo, ki pa je kmalu zastala. Seljački zaštiti pa se je zdaj posrečilo, da je zbrala popolne dokaze in priče, ki povsem pojasnjujejo zločin. Ves materijal je izročila sodišču, ki bo ukrenilo nadaljne korake. V interesu preiskave pa ime zločinca še drže v tajnosti.

* **Merjasec mu je raztrgal nogo.** V neki vasi pri Glini imajo zelo hudega merjasca, ki je poškodoval že več ljudi, ker je silno bojevit in napade vsakega človeka in žival. Te dni je merjasec pobegnil iz svinjaka in pridivjal na dvorišče kmeta Momčiloviča. Ker ga Momčilovič ni pravočasno opazil, da bi se mu umaknil, ga je merjasec iznenadil sredi dvorišča in ga takoj napadel. Razmesaril mu je nogo in bi ga gotovo usmrtil, če ne bi prihiteli na pomoč drugi kmetje, ki so s streli in koli prepodili pobesnelega merjasca. Momčiloviča so prepeljali v bolnišnico.

* **Trgovec ubil dva brata.** V neki vasi v okolici Banjaluke se je te dni dogodil hud zločin. Trgovec s kurivom Milan Boškič je v prepiru ubil s sekiro brata Sekulo in Simeona Saviča. Sekulo je udaril s takšno silo v prsi, da mu je razpolovil srce. Oba brata sta bila na mestu mrtva. Bestijalnega trgovca so aretirali, zagovarja pa se, da je bil popolnoma pijan in da je zgrabil za sekiro v silobranu.

KINO MATICA Telefon 21 24 Ob 16., 19. in 21. uri
POLJSKI FILM V STILU «ZNACHOR«
V vrtincu strasti (Zlotvor)
Witold Zacharevicz, Lidija Wisocka, Boguslav Samborski
Hudožestvena igra ganljiva drama velike ljubezni, katero pa je oskrunil »človek-zver«

— **Anketa o minimalnih plačah za nameščence in trgovske sotrudnike.** Včeraj smo obširno poročali o nevzdržnih razmerah, v katerih živijo trgovski sotrudniki, za katere kakor tudi za zasebne nameščence sploh niso določene minimalne plače, ker banska naredba o minimalnih mezdah z dne 1. avgusta 1937 ureja le delavske mezde. Anketa delodajalskih in delojemalskih predstavnikov o prilagoditvi delavskih mezd in nameščenskih prejemkov naraščajoči draginji, ki je bila 3. decembra 1939 pri kr. banski upravi v Ljubljani, je sprejela med svoje sklepe tudi načelo nameščenskih minimalnih mezd. Na tej načelni osnovi je nameščenski odsek Delavske zbornice v Ljubljani s sodelovanjem nameščenskih organizacij izdelal naslednji predlog za določitev nameščenskih minimalnih mezd, ki naj bi z banovo naredbo dobil obvezno moč: 1. za trgovske sotrudnike naj se določi minimalna plača 4.50 din na uro; 2. za ostale zasebne nameščence pa naj se določi minimalna plača 6 dinarjev na uro. Če bo banova naredba te predloge Delavske zbornice v Ljubljani osvojila, bi bilo deležnih izboljšanja svojih prejemkov najmanj 70% vseh trgovskih sotrudnikov v Sloveniji in nad 25% ostalih zasebnih nameščencev. Iz tega je pač najbolj razviden težek sedanji položaj trgovskih sotrudnikov in zasebnih nameščencev

Anekdota

Ko je bil Bismark še zvezni poslanik v Frankfurtu, se je nastanil v hiši nekega patricija. Prosil je hišnega gospodarja, naj mu napelje zvonec, da bo lahko poklical svojega slugo iz gornjega nadstropja. Gospodar, ki Prusa ni mogel trpeti, je odgovoril, da si morajo take posebnosti stanovalci sami napraviti. Čez nekaj dni je nenadoma zadonel strel iz pištole po hiši. Do smrti prestrašen je pretekel hišni gospodar vse sobe in prišel končno v delovno sobo Bismarka, kjer je pištola, iz katere se je še kadilo, ležala na pisalni mizi, medtem ko je Bismark mirno kadil iz svoje pipe.

»Za božjo voljo, kaj se je zgodilo?« je zaklical gospodar.

»Prav nič,« je odvrnil Bismark, ne da bi pogledal od svojih aktov, »svojemu slugi sem dal znamenje, naj pride. Je to čisto pohleven znak, na katerega se boste, upam, kmalu privadili.«

Seveda je Bismark že naslednji dan lahko potegnil za zvonec.

»Ali se moramo sedaj tudi za repo zahvaliti? Saj smo se že včeraj, ko je bila telečja pečenka.«

Ljubljana z okolico pokadila za 39 milijonov

Ljubljana, 12. jan.

Monopolska uprava v Belgradu ne daje rada podatkov o letni potrošnji tobačnih izdelkov v posameznih pokrajinah in mestih. Tobačna statistika je prav redko v podrobnostih objavljena. Koliko Slovenija izda za »sladko travco«, je tajnost monopolske uprave. Lahko si predstavljamo, da gredo v Sloveniji ogromni milijoni v zrak, samo ko primerjamo nekatere podatke glavnih mest, tako Ljubljane z okolico in Maribora z okolico. Po zadnjih statističnih objavah, ki jih je dala nedavno monopolska uprava javnosti na vpogled, Slovenija letno izda za različne tobačne izdelke nad 140 milijonov din. Pač ogromna vsota, ki jo izdajamo za nikotin!

Reporterju se je posrečilo, da je dobil in zbral splošne podatke, koliko Ljubljana z bližnjo okolico letno izda za tobak vseh vrst. Poraba tobaka se letno od leta 1936 naprej močno dviga. To skokoma! V Ljubljani je glavna tobačna zaloga, ki preskrbuje v Ljubljani in okolici do 314 tobačnih trafik z vsemi tobačnimi izdelki. V glavno zalogo je neke dneve hud naval trafikantov, ki nakupujejo za svoje odjemalce vse tam najbolj zahtevane tobačne izdelke in jih plačujejo takoj pri blagajni, ki zaznamuje dostikrat velik poslovni promet. Glavna tobačna zaloga v Ljubljani ima točno določen delokrog. S tobačnimi izdelki zalaga v prvi vrsti mesto in nato okolico od Medvod tja do Šmarja od Zaloga in Domžal tja do Iga, izvzeti so nekateri kraji okoli Grosupljega in okoli Vrhnike. Ta glavna zaloga preskrbuje tobačne izdelke ozemlju, ki šteje okoli 120.000 prebivalcev.

Koliko so lani Ljubljančani in okoličani izdali za tobak? Mnogo več milijonov, ko predlanskim in druga leta. Zanimivo je dalje, da so nekateri tobačni izdelki bili mnogo manj iskani, kakor prejšnja leta. Poraba ostalih izdelkov pa se je strahovito dvignila. Po finih, luksuznih cigaretah Ljubljančani ne segajo radi, najraje se zadovolje s cigaretami »Zeta«, »Ibar« in »Drava«. Teh pokade velikanske množine. Tudi glede cigar je opažati sličen pojav. Fine cigare kade le kavalirji in imenitniki, preprost človek pa »kube« in »portorike«. V naslednjem navajamo, koliko so ljudje pokadili raznih tobačnih izdelkov v preteklem letu, v oklepaju so primerjalne številke za l. 1938:

Trebinjskega tobaka smo porabali 17 (16) kg, neretvanskega 223.3 (247.8) kg, zetskega 314.7 kg (347.3 kg), savskega 4.508.4 (4472.6) kg. Tobaka za pipo I. vrste je bilo lani potrošenega 1.553.4 kg, II. vrste pa 13.500.5 kg.

Pokadili smo lani: 15.100 komadov (18.400) »Kosovo«, 11.700 »Strumica« (15.640), 59.000 »Sumadija (87.160), 10.800 »Minjon« (14.230), 221.400 »Vardar« brez nikotina (290.700), 108.600 »Drina« brez nikotina (284.300), 233.000 navadnih »Vardar« (387.900), 738.000 navadnih »Drina« (943.300), *1,555.000 »Neretva« (1,404.400)*, 85.400 »Bled« (139.100), *1,251.000 »Mirjam«* (663.500), 14,430.000 »Morava« (18,223.900), *21,757.000 »Zeta« (21,150.000)*, 154.540 »Hercegovina« (829.000), *42,600.000 »Ibar«* (28,713.600), *60,540.000 »Drava«* (52,957.8000). — Kolekcij po 80 komadov je bilo prodanih 447, potnih kolekcij po 60 komadov pa 169.

Cigar so lani pokadili 1.300 flor de Havana (605), 1000 perla de Kuba (910), 7100 regalitas (8060), 30.500 trabuk (31.000), 16.000 britanik (13.600), 200.100 operas (214.800), 105.3000 kuba (103.400), 62.600 viržink (71.500), 254.500 portorik (246.400), 185.300 brazilk (190.700), 66.000 viržinjoz (59.700), mešane inozemske 454.000 (543.800), 280.000 domačih kratkih (346.500), 52.000 cigarilos (—), 55 cigarnih kolekcij, zavoj po 44 odn. 22 cigar.

Ljubitelji tobaka za njuhanje tožijo po starih, predvojnih časih, ko jim je ljubljanska tobačna tovarna dobavljala prav fini tobak za njuhanje. Med vojno so vse boljše stroje za mletje tobaka prepeljali v Inomost, ostali so le manjši, slabši stroji. Tobaka za njuhanje je bilo lani potrošenega 785 kg (predlanskim 756 kg), znameniti »čikarji« so počikali 705 kg (976 kg tobačnih klobas.

Vrednost vseh teh tobačnih izdelkov znaša 38,943.500 din. Leta 1938 pa je znašala vrednost tobačnih izdelkov 35,413.130 din, torej smo lani izdali za tobak 3,530.370 din več! Pa tudi l. 1938 je zaznamovalo nasproti letu 1937 za 3,300.000 din večjo porabo.

Lani je tobačna uprava prodala 354.000 knjižic različnega cigaretnega papirja v vrednosti 193.000 din. Ako vračunamo še cigaretni papir, je šlo lani v Ljubljani in okolici 39,136.500 din v zrak. Vzemimo gori omenjeno število prebivalstva! Pride sedaj 324.47 din za tobak na vsakega prebivalca v Ljubljani in okolici.

O eksportnih cigaretah, ki so bile lani ukinjene, pozneje pa zopet uvedene spregovorimo prihodnjič.

---

l **Maša za turiste in smučarje** bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

l **Odbor Slov. kat. akad. starešinstva** vabi svoje člane, njihove družine in po članih vpeljane goste, da se v čim večjem številu udeležijo **društvenega sestanka starešin,** ki bo danes, v soboto 13. januarja 1940 ob 20 v verandni dvorani hotela Union. Za primerno razvedrilo bo poskrbljeno.

l **Občni zbor društva »Družine«** bo v nedeljo, 14. t. m. ob desetih dopoldne v beli dvorani hotela »Union«. Poleg članov so vabljeni tudi drugi prijatelji društva.

l **Rezervni častniki** se opozarjajo na predavanje, ki ga bo imel v ponedeljek, 15. t. m. ob 20 v veliki dvorani »Zvezde« divizijski general Lev Rupnik o važni in zelo zanimivi temi narodne obrambe. Vstop dovoljen proti oficirski legitimaciji. Udeležba je za vse rezervne častnike obvezna.

l **Prijave za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini.** Davčni zavezanci, ki imajo pogoje za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini, morajo vložiti do 31. januarja 1940 pri pristojnih občinah, v Ljubljani pri Mestnem poglavarstvu, prijave za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini. Predpisane tiskovine se dobi istotam. Pravico do znižanja imajo le kmetovalci, ki imajo v skupnem hišnem gospodarstvu več kot 5 članov, ter dopolnilni davek ne presega 5000 din. Podrobneje je razvidno iz razglasa pri občini, mestnemu poglavarstvu in davčni upravi.

l **Samo nekaj dni** še je odprta razstava Karle Bulovičeve v Jakopičevem paviljonu. V nedeljo, 14. tm. m. ob 11 bo imel vodstvo po razstavi Bulovičin mož dramatik Ivan Mrak. Ob tej priliki bodo imeli prost vstop na razstavo tudi vsi oni, ki jo bodo obiskali tekom današnjega dne. Posebej še pripominjamo, da so razstavni prostori stalno kurjeni. Razstava je odprta od 9 do 18.

l **Jadralna sekcija Aero-kluba v Ljubljani** vabi vse jadralce, ki se udeležujejo letenja v avto-vleku, da pridejo na sestanek v Aero-klub, Gledališka 10 dne 15. jan. 1940 ob 18. Sestanek je obvezen tudi za vse one, ki so napravili kak izpit v jadralni šoli na Blokah, pa imajo namen leteti v Ljubljani v avto-vleku. — Za vse »C«, zvanične »C« pilote in tiste, ki imajo že tečaj v aero-vleku, pa je sestanek dne 16. jan. 1940 ob 18 istotam. — Na teh sestankih se bo sestavil program gradnje in letenja v l. 1940, zato je za vse navedene strogo obvezen.

l **Vikrče pod Šmarno goro.** Izletniku, ki se je v notici pod tem naslovom nedavno obrnil na Prometno društvo Medno-Tacen, da naj bi poskrbelo za nekaj luči v Vikrčah, sporočamo, da smo dobili že več takih prošenj, ki jim pa društvo samo iz svojega tudi pri najboljši volji ne more ustreči. Pojasniti moramo, da za mostič in pot do njega daje razsvetljavo Mestna elektrarna ljubljanska, ki je na našo tozadevno prošnjo pokazala polno razumevanje, in sicer s tem, da nudi tok za štiri luči v brezplačno uporabo, za kar ji je javnost jako hvaležna. Vikrče pa oskrbuje s tokom Majdičeva elektrarna iz Kranja. Naprosili smo že pred meseci občino v Šmartnem, da bi tudi ona s svoje strani posredovala pri omenjeni elektrarni za enako ugodnost. Nismo pa še do danes prejeli nikakega odgovora. Naše društvo je pripravljeno prispevati k stroškom za instalacijo potrebnih luči, ne more pa se obvezati še za plačevanje toka. Društveni dohodki se bodo namreč v prihodnjem letu izdatno skrčili, ker smo po dogovoru obvezani oprostiti člane SPD nadaljnjega plačevanja mostnine, imamo pa v načrtu še nekaj neodložljivih naprav (pokritje doslej nezavarovanega dela mostiča, poprava poti itd.), za kar bomo komaj zbrali potrebna sredstva. Vseeno pa ne bomo opustili prizadevanja, da dosežemo tudi potrebno razsvetljavo v Vikrčah, kar upamo, da nam bo v teku leta gotovo uspelo. — Prometno društvo Medno-Tacen.

l **Ljubljanski sportni klub** sporoča svojim članom, da bo redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v petek, 26. januarja ob 20 v posebni sobi gostilne Činkole. — Odbor.

l **O priliki tekem v Mostecu ob Večni poti** priredi jutri gostilna Martinc, Zg. Šiška, veliko predpustno zabavo!

l **Film »Vstani in bori se«** v ljubljanskem kinu Slogi zasluži vso pozornost občinstva. Predstavlja nam globoko in vsebinsko nad vse močno dramo iz romantične dobe pionirskih dni ameriškega divjega zapada. Poleg Wallace Beryja, poznanega velikega amer. karakternega igralca, nastopa v tem filmu Robert Taylor, torej dva najjačja filmska zvezdnika, ki jamčita za siguren uspeh filma. Svetovna kritika pravi, da spada film »Vstani in bori se« v vrsto filmov, katerih vsebina drži gledalca v stalni napetosti. Tudi ljubljansko občinstvo bo zadovoljno s tem filmom ter ga zaradi tega priporočamo za cenjeni obisk. Na sporedu kina Sloge bo samo nekaj dni!

l **V Stritarjevi ulici štev. 6 v Ljubljani,** pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar **Fr. P. Zajec,** torej **ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.**

Mnogo burnega smeha in vesele zabave je vzdalo pri včerajšnji premieri burke
Krona triumfa novi popul. komik **HANS MOSER** — Poleg njega nastopajo še: **Carola Höhn, Wolf Albach Retty, Karl Schönböck, R. Carl, J. Serda, Fritz Imhof** in drugi
Glej, da se ne zaljubiš
Predstave ob 16., 19. in 21. uri **KINO UNION Tel. 22-21**

l **Za pol milijona koles je bilo ukradenih lani v Ljubljani.** Ljubljana ima 20.000 koles in zato ni nič čudnega, če ima tudi nemalo kolesarskih tatov. Policijska kronika ve povedati, da so v preteklem letu sodili na sodišču 19 kolesarskih tatov, ki so imeli smolo, da so jih pri njihovem nečednem poslu zalotili. Kako tatvine koles v Ljubljani res lepo uspevajo, dokazuje najlepše velikansko število lani ukradenih koles. Svojega lastnika je namreč neprostovoljno menjalo 446 koles, dalje en motocikel in 1 avtomobil. Skupna vrednost teh vozil znaša okrog 430.000 din. Tatovi koles imajo posebna mesta, kjer največkrat sežejo po tujih kolesih. Tako je precej koles bilo ukradenih izpred Delavskega doma na Bleiweisovi cesti, dalje izpred Ljudske kuhinje v Streliški ulici, izpred raznih gostiln. Zanimivo je, da število ukradenih koles ni najvišje spomladi, ampak na jesen. Pozimi, zlasti v prvih mesecih, kakor januar, februar in marec, kolesarski tatovi še najbolj mirujejo. Spomladi in poleti je tatinski posel nekako normalen in povprečen, jeseni septembra, oktobra in novembra pa število ukradenih koles izredno naraste. Lani je bil dosežen rekord v oktobru, ko so ukradli 65 koles, vrednih skoraj 60.000 din. Nadaljnja značilnost je ta, da jesenski tatovi niso priložnostni kakor spomladi, ampak prekupčevalci, ki čez zimo najprej nakradena kolesa predelajo in potem po drugi ali tretji osebi prodajajo. Zato tudi na jesen kradejo le dobra in lepo ohranjena kolesa. Ker je koles seveda vedno več, bo tudi število kolesarskih tatov pri znani nepazljivosti naših kolesarjev vedno večje.

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaja naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja **»Franz-Josefova«** voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15 485. 25. V. 35.

---

l **Tudi sanke kradejo.** Zadnje dni je prejela uprava policije v Ljubljani že več prijav, v katerih oškodovani javljajo, da so jim bile ukradene sanke. Pri sedanjem snegu je sankanje in drsanje v Ljubljani edina zimska zabava za mladino in zato ni nič čudnega, če so premeteni paglavci prišli na misel izposojati si sanke iz raznih vež. Zasledovanje ukradenih sank je skoraj nemogoče in zato naj starši opozorijo otroke, naj sanke spravljajo v stanovanju in ne puščajo v vežah. Veže so sicer bolj pripravne, ker se tam brez škode lahko odtali sneg in led s sank, vendar je velika nevarnost, da bo lastnik našel, ko bo prišel po sanke, le še lužo.

l **Lačen dihur na Barju.** Iz kokošnjaka šolskega upravitelja na Barju je tat v pretekli noči odnesel kar pet lepo rejenih kokoši. Škoda znaša 150 din. Barjani pa so v skrbeh, če se je kje v bližini Barja nastanil kokošji tat, ki jim bo praznil kokošnjake.

MARIBOR

Novi društveni prostori Angleškega kluba

Angleški klub v Mariboru lahko z zadoščenjem gleda na delo, ki ga je opravil v tekočem poslovnem letu. Poleti 1939 je s pomočjo zagrebškega Reading Rooma in s sodelovanjem profesorjev in lektorjev angleščine vseh naših treh univerz ter British Councila iz Londona organiziral prvi angleški počitniški tečaj v Jugoslaviji, ki je izredno uspel, saj je našel odmev v našem in angleškem tisku, celo v Timesu. Udeležilo se ga je 150 oseb, prijateljev angleške kulture in jezika iz cele države, pa tudi 20 angleških študentov najznamenitejših angleških univerz Oxforda, Cambridgea, Londona, Liverpoola in Edinborougha. Tečaj je bil organiziran na znanstveni podlagi in je žel priznanje naših in angleških kulturnih instanc. Maribor je imel priliko dobiti splošne pojme o angleškem jeziku, kulturi in zgodovini, pa tudi osebno priti v stik in opazovati angleško mladino. Moralna korist z naše strani pa je bilo dejstvo, da je 30 Angležev poneslo seboj pravilne predstave nas, kar ni podcenjevati. Tudi materialno je prinesel tečaj s svojimi 150 udeleženci v tritedenski dobi Mariboru znatne koristi. To je vzbudilo razumljivo tekmovanje med ostalimi jugoslovanskimi mesti za naslednjo takšno prireditev.

Komaj je mariborski angleški klub zaključil to delo, se je lotil druge nič manj pomembne naloge. Iz lepo opremljenega enosobnega društvenega prostora se je v teku zimskih mesecev povzel do reprezentativnih društvenih prostorov v centru mesta. V Krekovi ulici št. 14 je v pritličju najel štirisobno stanovanje in ga udobno opremil. Odboru na čelu z gg. dr. Kotnikom, dr. Rapotcem, dr. Bogovičem, prof. Kosom, gl. ured. Ribnikarjem, odv. priprav. Šorlijem in Gnivškom je stal z nasveti ob strani novoprispeli profesor angleščine Mr. Peter Boughey iz Londona, ki je dal klubskim prostorom resnično angleški značaj. Ti prostori se sestojijo iz knjižnice (Library), kjer je na razpolago nad 800 knjig ter številne revije, iz čitalnice (Reading Room), v kateri je poleg udobnih sedežev na razpolago tudi radio ter iz učilnice (Class Room), v kateri se bodo vršili nekateri klubski tečaji. Klub je letos organiziral več ločenih tečajev s 150 učenci, ki jih vodijo prof. dr. Kotnik, prof. Boughey in prof. Šumljak. Spomladi je bil v klubskih prostorih napeljan tudi telefon. Nedvomno se bodo prijatelji angleškega jezika in angleške kulture v obilni meri posluževali te nove pridobitve. Klub je določil sledeči hišni red: čitalnica (kurjena) je odprta vsak dan od 16 no 20 razven ob četrtkih, ko se bo vršil konverzacijski večer od pol 21 dalje. Vsakomesečno enkrat je predviden bolj svečan in razgiban družabni večer s produkcijami. Čitalnica je na razpolago članom od 15. t. m. dalje. Knjižnica je odprta vsak petek od pol 18 do pol 20. Oficialna otvoritev novih društvenih prostorov se vrši v četrtek, dne 23. januarja ob 20.30 s čajanko. Po otvoritvenem govoru prof. dr. Kotnika spregovori Mr. Boughey nekaj besedi o angleškem klubskem življenju. Prireditve se bodo udeležili poleg povabljencev in članov tudi zastopniki ljubljanskega in zagrebškega kluba.

*

m **V Ljudski univerzi** predava v ponedeljek, 15. jan. znani komponist prof. Anton Drobonič iz Zagreba o vlogi slovanstva v glasbenem razvoju.

m **Klub železničarjev JRZ, poverjeništvo Maribor** ima v soboto, 13. jan. ob pol osmih zvečer v dvorani Zadružne gospodarske banke svoj redni letni občni zbor. Poročala bosta senator dr. Fran Schaubach in bivši poslanec ter klubov predsednik Pavle Masič.

m **Klub železničarjev JRZ, poverjeništvo Studenci** ima v nedeljo, 14. jan. ob desetih dopoldne v prostorih gostilne Kristofič redni letni občni zbor. Železničarji vljudno vabljeni!

m **Dekliški krožek frančiškanske župnije** ima svoj redni sestanek v nedeljo, 14. jan. ob pol enajstih dopoldne v Domu na Slomškovem trgu.

m **Dijaški fantovski odsek** ima zopet redno telovadbo.

m **Smrtna kosa.** V bolnišnici je umrl zasebnik dr. Gmeiner Rudolf, star 52 let. Na Betnavski 39 je ugrabila smrt 88letno vdovo po nadučitelju Josipino Gratze. V bolnišnici je umrl 71letni nadzornik v p. Aleksander Waisch. V Kremljevi ulici 3 je umrla hišna posestnica Marija Korman, stara 68 let. Naj počivajo v miru!

m **Orkestralni odsek Glasbene Matice** priredi v sredo, 17. jan. v unionski dvorani simfonični koncert pod vodstvom kapelnika kapetana Jiraneka. Orkester bo izvajal Smetanov muzikalni ciklus »Ma vlast« (Moja domovina). Mariborsko občinstvo opozarjamo na ta koncert, na katerega se je prireditelj vestno pripravil.

m **Fantovske odseke Slomškovega okrožja ZFO** opozarjamo na smuške tekme, ki se vršijo jutri, v nedeljo v Kamnici. — Tekmovalci se zberejo ob pol 14 v Društvenem domu v Kamnici. Po tekmah čajanka. Pozivamo članstvo, da se tekem polnoštevilno udeleži; vse ostale pa iskreno vabimo.

m **Okrajno načelstvo Maribor desni breg** poziva vse lastnike motornih vozil, ki svojih avtomobilov in motorjev niso odjavili iz prometa, da jih prijavijo tekom meseca januarja v registracijo in plačajo obenem vse predpisane takse za leto 1940.

m **Zamude vlakov — zamude v dostavi časopisov.** Naše naročnike v Mariboru prosimo, da nam oprostijo, ker prejemajo zadnje dni »Slovenca« s precejšnjimi zamudami. Vlak, s katerim prihaja »Slovenec v Maribor, ima namreč včasih velike zamude in zaradi tega nastane tudi zamuda v dostavi časopisa.

m **Gledališki abonenti reda A** se opozarjajo, da velja tudi zanje simfonični koncert Glasbene Matice, ki bo 17. t. m. zvečer v unionski dvorani. Naprošajo se, da si vstopnice nabavijo pri gledališki dnevni blagajni.

m **Skrivnost nebogljenega najdenčka.** V Hotinji vasi pri Mariboru se je pripetila naslednja pretresljiva zgodba: Dne 2. decembra popoldne okrog 4 sta zaslišala posestnik Lovro Fideršek in njegova žena Ana v Hotinji vasi otroški jok, ki je prihajal izza hleva. Šla sta pogledat ter sta našla v kupu listja v cunje in drevesno skorjo zavito malo dete, ki je milo jokalo ter je bilo že čisto onemoglo od mraza in gladu. Poleg otročička pa je bil napisan listek s sledečim besedilom: »Otrok je zakonski sin, star šest mesecev, rojen 11. 6. 1939 ter krščen na ime Milan. Oče je pri vojakih, mati pa je zelo bolna na nogah. Ker otroka ne morem rediti, ga izročam v dobre roke.« — Zakonca Fideršek sta malega najdenčka sprejela, obvestila pa sta domačo občino. Nato so začele oblasti poizvedovati za roditelji. Sedaj je prišlo sporočilo orožniške postaje v Ločah pri Poljčanah, da je najdenček otrok zakoncev Marije in Vinka Gorinška iz Kobelj pri Ločah, ki sta pa oba nepoznanega bivališča. Zakonca Fideršek sta otročička začasno obdržala.

m **Za las je ušel smrti.** Na dravskem mostu se je pripetil dogodek, ki je vse očividce pretresel. Ko je pripeljal po mostu studenški mestni avtobus, je hotel pri vhodu na Kralja Petra trg prekoračiti na mostu neki moški, ki se ni ozrl ne na levo ne na desno ter se tudi ni zmenil za signale avtobusa. Naenkrat se je znašel pod vozilom. Šofer je zavrl z vsemi silami, toda vseeno bi bila nesreča neizogibna, da se ni moški v zadnjem trenutku oprijel svetilke na avtobusu. Vozilo ga je na ta način vlekla 10 metrov naprej, dokler se ni ustavilo. Možakarja je prijel nato policijski stražnik. Izkazalo se je, da je mož močno vinjen.

m **Z nemškimi markami je sleparil.** Marenberški orožniki so prijavili Rudolfa Zadravca iz Zg. Vižinge zaradi sleparije. Glasom orožniškega poročila je Zadravec hodil od hiše do hiše ter povpraševal, kdo ima nemške marke, češ da jih bo dobro zamenjal. Dobil je res dosti nemškega denarja, ker živi v okolici Marenberga precej delavcev, ki so bili v Nemčiji na delu ter so prinesli prihranke s seboj. Obljubil je, da bo plačal marke po do 10 din, ko pa je marke dobil, ni dal denarja ter je lastnikom grozil, da jih bo prijavil, češ, da je posedovanje nemške valute pri nas prepovedano. Na ta način je nekatere res ustrašil, toda drugi pa so ga prijavili in tako so njegove sleparije prišle na dan. Zadravec vse prizna.

m **Na magdalenskem pokopališču** kradejo neki brezvestneži že dalj časa z grobov vaze, luči itd. Te dni je nekdo ukradel z groba, v katerem je pokopan nadučitelj Kranjčič, marmornat križ. Pred nakupom se svari.

Gledališče

m Sobota, 13. jan. ob 20: »Navihanka«. Predzadnjič. Znižane cene. — Nedelja, 14. jan. ob 15: »Zaroka na Jadranu«; ob 20: »Konto X«.

Celjske novice

c **Družabni večer Družabnega kluba** v Celju bo drevi v Narodnem domu. Vabljeni!

c **Kongregacijski sestanek** bo jutri v nedeljo, 14. januarja, v kapelici pri šolskih sestrah v Celju.

c **Osebna vest.** Na okoliško šolo v Celju je premeščena iz Ljubljane učiteljica gdč. Terček Ljudovika, iz Celja pa na šolo za defektne otroke v Ljubljani gdč. Vera Polakova.

c **Darovi.** Mariborski industrijalec Wögerer Herman je dal mesto venca na grob pokojnega Veraniča Lovrenca 300 din podpore ubožnemu skladu. Dalje so darovali ubožnemu skladu 250 dinarjev uslužbenci tt. Ivan Rebek mesto venca na grob pokojne ge. Josipine Jirakove. Celjska mestna občina izreka darovalcem najprisrčnejšo zahvalo.

c **Predavanje Slovenskega planinskega društva.** V torek, 16. januarja, ob 8 zvečer bo predaval pod okriljem savinjske podružnice SPD g. dr. ing. Avčin France iz Ljubljane pod naslovom »S smučmi preko Šar planine do Koraba«. Predavanje bo v risalnici meščanske šole in ga bo spremljalo 100 skioptičnih slik.

c **Občni zbor Protituberkulozne lige v Celju** bo po sklepu včerajšnje seje 25. januarja ob 8 zvečer v mestni posvetovalnici.

c **Na včerajšnji seji Protituberkulozne lige** je bilo odobrenih 5 bolnikom po 100 din mesečne podpore za dobo 3 mesecev in 3 rekonvalescentom mesečno din 50 za dobo treh mesecev. Liga bo nabavila röntgenske cevi za dispanzer. Stale bodo 8.160 din. Liga bo nabavila 20 revij »Delo proti tuberkulozi« in jih razdelila med obiskovalce dispanzerja.

c **Lastniki dvokoles,** fijakarskih vozov in motornih vozil se opozarjajo, da najkasneje do 31. t. m. prijavijo svoja vozila pri predstojništvu mestne policije v sobi št. 42. Prijavne pole dobe istotam. Prijave za kolesa je treba kolkovati z 5 din, za fijakarska vozila z din 25, za motorna kolesa din 50 in za avtomobile din 100. Poleg tega se plača za državni cestni sklad za kolesa din 10, za fijakarska vozila din 50, za motorna vozila din 50, in za avtomobile din 100. Lastniki naj obenem s prijavo dajo overoviti svoje vozniške izkaznice.

c **Na Ostrožnem pri Celju** je umrl 68 letni posestnik Jakob Tomšič. Pogreb bo danes ob 3 popoldne na okoliško pokopališče. Naj v miru počiva!

c **Mestno poglavarstvo opozarja** hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. januarja zapadli v plačilo 5% najemninski vinar in 2% kanalska naklada za proračunsko razdobje od 1. I. do 31. III. 1940, vodarina in števnina od 1. 10. do 31. 12. 1939 in 4 obrok davščine na vozila. Zapadle obroke je plačati pri celjski mestni blagajni do 10. februarja. Po preteku tega roka se bodo zaračunale zakonite 6% zamudne obresti. Plačila, ki pa bodo izostala po preteku 6 tednov od dneva dospelosti, se bodo izterjala izvršilnim potom.

c **Dežurno zdravniško službo** za člane OUZD bo imel jutri v nedeljo, 14. januarja, g. dr. Premšak, Cankarjeva 6.

c **Aretacija tatu iz celjskih kavarn.** V kratkem času so bile izvršene v celjskih kavarnah tri tatvine. Policija je zasledovala storilca, vendar se ni posrečilo, da bi ga zasačila v Celju. Prvega januarja je tat odnesel iz kavarne trgovskemu potniku g. Gobcu Francu iz Celja popolnoma nov plašč, šal, rokavice in ključe, v vrednosti 2.700 dinarjev. Okradena sta bila tudi g. Werdoschegg in še neki natakar iz Maribora. Zagrebška policija je aretirala nekega Mansfelda Karla in ga bo izročila celjski policiji. Ni namreč izključeno, da je ta izvršil tudi ostale tatvine.

c **Izpred celjskega sodišča.** Včeraj dopoldne se je zagovarjal pred celjskim sodiščem 39 letni sodarski pomočnik brez stalnega bivališča, pristojen v Loke pri Šmartnu, Smolnikar Viktor. Meseca novembra je bil v gostilni Štiglic Jožefe v Gornjem gradu, kjer je, kakor so ga obtožili, ukradel iz zaklenjene kredence nekaj cigaret. Ko se je sklanjal nad kredenco, ga je v posebni sobi opazil notar g. Košenina Franc in opozoril gospodinjo. Smolnikarja so orožniki aretirali, vendar pa je Smolnikar trdovratno tajil. Sodišče je obsodilo Smolnikarja na 6 mesecev strogega zapora, po odsluženi kazni pa v pridržanje v zaporu. Smolnikar je bil namreč že desetkrat predkaznovan zaradi tatvine in je bil tudi že v prisilni delavnici.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENCI, DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

KULTURNI OBZORNIK

Razstava Karle Bulovčeve

Osebnost kiparice in slikarice **Karle Bulovčeve** je našemu umetnost ljubečemu občinstvu dobro znana, vendar dvomim, da si je le-to doslej ustvarilo količkaj koristen in uspešen odnos do njenega umetnostnega ustvarjanja. Ko je nekako pred desetimi leti prvikrat v večjem obsegu razstavljala v Ljubljani, jo je občinstvo sprejelo z dobršno mero nerazumevanja in celo odpora. Tudi naša strokovna kritika je njeno tedanje delo na splošno odklonila. Poslej se je le redko pokazala na umetnostnih razstavah in občinstvo, ki se nikakor ni moglo iznebiti peze enkratne negacije, je korakalo mimo njenega dela v najboljšem slučaju z zmigovanjem ramen. Pričujoča razstava, na kateri je zbrala umetnica dela, ki so plod desetletnega truda in borbe za čisto umetnost, pomeni odločen obračun z mrzlo preteklostjo, tako v pogledu odklonilnega stališča občinstva, kakor tudi — kar je najvažnejše — v pogledu osebnega umetnostnega razvoja.

Glavni in edini umetnostni predmet Karle Bulovčeve je **človek**. Redke študije živali se kar izgube pred monumentalnimi zasnovami človekove podobe, da o krajini sploh ne govorimo! Na splošno je koncepcija njenega umetnostnega predmeta prenešena v objektivni formalni svet umetnosti kar se da poenostavljena. Široka prazna ploskev ozadja in pred njo človeški lik. Prostor je reduciran na najmanjšo mero in ima vselej povsem podrejen pomen. Ta način figuralne kompozicije, ali bolje — organizacije podobe na splošno, je za umetnost Karle Bulovčeve popolnoma tipičen in razumljiv. Podoba človeka za njo nikoli ne pomeni le naturalistične reprodukcije določenega objekta, kakor bi jo pojmoval naturalist, niti ne kakor bi to umetnostno vprašanje reševala druga — idealistična skrajnost v poenostavljanju in stilizaciji resnične oblike predmeta, marveč ostaja nekje na črti zlate sredine, ki oba elementa združi v enoto in v dokončni obliki ponazori duhovno individualno podobo dotičnega upodobljenca. Poglejmo tipičen primer z razstave n. pr. portret »Pisateljice«, ali »Dekle z magnolijami«. Zunanja podobnost z modelom je evidentna, vendar se ob tej skorji zunanjega videza umetnica še daleč ne ustavi. Mnogo bolj jo zanima dušeslovna plat upodobljenke, in to, za kar se je izplačalo, da je vzela umetnica v roke oglje, ji je navrženo in poplačano v duhovno individualni podobnosti in adekvatnosti modela. V tem iskanju za individualno, dušeslovno podobo človeka, leži tudi vsa spretnost in moč umetnice. In v tem iskanju za edino resnično podobo človekovo, ki je vedno podoba srca, duše in le redko zunanjega videza, maske ali kakor že hočete, leži tudi vzrok, da njeno delo ni »lepo«, da ni »paša očem«, marveč da prej vzbuja v začaranem klasicistovskem estetskem krogu našega mirnega bidermajerja odpor. Vendar je to do neke mere razumljivo. Poglejmo n. pr. odlični portret Milana Skrbinška (risba!). Upodobljenec je postavljen frontalno pred gledalca, prostor ni z ničemer nakazan. Kar takoj zbode v oči gledalca, je dejstvo, da se obraz upodobljenca, ki je sicer vedno v portretni umetnosti **bistveni** del podobe, nahaja v globoki nemirni senci, ki je legla v loku preko obraza in doli preko leve strani upodobljenčevega telesa. Ko bi ta senca imela edino funkcijo, da verno ponazori določeni objekt v določenem odnosu do svetlobnega vira, bi v tem primeru kvalitetno gotovo ne bila upravičena. Vendar pa je vloga te sence povsem drugega značaja. Mrak, ki je legel preko te značilne glave in potopil njene oblike skoraj v brezobličje, ki je namesto jasnih obrisov zapustil le kaotično prelivanje svetlobe in sence, ta mrak ni fizičnega značaja, marveč povsem **duhovnega** in naj predstavlja dušeslovno ali etično nastrojenje upodobljenca, kakor ga je že dojela umetnica. Na sledi za zadnjimi skrivnostmi človeške duše žrtvuje umetnica tudi lepoto zunanjega videza, tudi jasnost in doslednost form — in tudi naklonjenost občinstva.

Umetnost Karle Bulovčeve kaže z razvojnega stališča neprestano rast od mladostnega, burnega, razgibanega, včasih eksotičnega, dosledno pa uporniškega gledanja objektivnega predmeta, ki vedno svetlejšemu, čisto človeškemu pojmovanju umetnostnega objekta. »Dekle s papigami« stoji na začetku te poti. Baročno, diagonalno razgibano telo mladega dekleta v družbi eksotičnih ptic, lebdeče nekje v nedograjenem prostoru, formalno anatomsko nedosledno — živ spomin na ekspresionizem — je izrazit primer uporniškega in hoteno novega pojmovanja umetnostne podobe. Monumentalne dimenzije in način upodabljanja, ki spominja na visokorenesančne oziroma baročne mojstre, ta vtis še jačajo. Prehodno dobo tvorijo portreti iz približno 1934. l. Bučno gibanje dekleta s papigami, ostro izrisane glave in oči upodobljencev iz tistega časa najdejo še vedno odmev v prešernem smehu in odločnih pozah glav upodobljencev te dobe. Iz l. 1935. je portret »Tuši«. Motiv drže glave portretiranke, tiha luč, ki je razlita preko obraza in življenje, ki se je pojavilo upodobljenki v očeh, pomenijo važen korak k subjektivnemu, čustvenemu in človeškemu pojmovanju umetnostnega predmeta. Važen **mejnik v razvoju** pomeni skupina portretov, nastala **l. 1937. Podoba** knezoškola **Gregorija Rožmana** je tipičen primer za to stanje razvoja umetnosti Karle Bulovčeve. Burna razgibanost se je umaknila monumentalni uravnovešenosti in reprezentativnosti in uporni pogled na svet skoraj toplemu človeškemu vse razumevajočemu čustvu. Zopet je umetnostni predmet pojmovan v celoti, enako je važna draperija kakor človekovo lice. Z gesto desnice se vladika obrača do soljudi, simbolična gesta, ki ogromno prinese h kvaliteti in razumevanju podobe, kakor tudi njenega avtorja. Poslej gre razvojna pot k »Avtoportretu« (1938. l.). Od nekdanje slikarice »Dekleta s papigami« je ostal le še bohemski baret. Vse drugo se je moralo umakniti vseočiščujoči svetlobi, ki je tiho razlita preko rahlo idealiziranega obraza, ter vprašujočim, morda malo samoodpovedujočim se očem. Dela iz l. 1939. zaključujejo plodni razvoj enega decenija umetnostnega delovanja Karle Bulovčeve. To so »Akt I.«, »Danica« itd. Podobe, ki pomenijo hkrati mejnike in pobudo za nov umetnostni trud ter razvoj, so zrastle iz konsekventnega razpoloženja po čim bolj človeškem, iskrenem odnosu do umetnostnega predmeta, torej iz razpoloženja, ki se kot poanta ponavlja v vsem dosedanjem delu K. Bulovčeve. Kako je umetnica napredovala, nam lepo pokaže primerjava »Akta I.« z »Dekletom s papigami«! Baročna razgibanost, ki je temeljila na subjektivnem elementu, se je umaknila **mirnemu gibanju**, opravičenemu v fizični zakonitosti in pozi upodobljenke. Tudi formalno, anatomsko, če hočete, je »Akt« neprimerno realističnejši, doslednejši. Kakor v avtoportretu, tako se je tudi v obraz in celotno bitje modela naselilo čustveno življenje. V isto stilno vrsto in kvaliteto spada tudi »Danica«.

Plastična dela, ki so tudi številčno slabo zastopana, ne dosegajo kvalitete risb. Omenil bi morda le »Glavo slikarja«.

Nedoumljiva je pot umetnosti, kakor so nedoumljivi njeni tvorci. Kam bo krenil ustvarjajoči duh jutri, nam ne povedo niti slutnje. Naposled je za nas važen le resnični »danes« in v njem je obseženo tudi umetnostno delo slikarice in kiparice Karle Bulovčeve, ki je vredno, da se človek seznani z njim.

Mikuž Stane.

Karla Bulovčeva: Gospa s perunikami

Slowacki: Oče okuženih

Za božič leta 1939 smo dobili v prevodu Tineta Debeljaka Juljusza **Słowackega** pesnitev **Oče okuženih.** Pesnitev je kot ponatis iz »Doma in sveta 1939« izšla v posebno lepi novi opremi, okrašeni z izvirnimi risbami umetnice **Bare Remčeve.** Knjiga obsega poleg pesnitve same tudi še **Słowackega** uvod v pesnitev in prevajalčevo **študijo** o življenju in delu ter velikem pomenu pesnika Juljusza Słowackega ne samo za poljsko, ampak tudi za svetovno književnost. Prevod pesnitve je bil že v »Domu in svetu« zamišljen kot spomin in jubilej, ki naj ga tudi Slovenci praznujemo prav ob stoletnici prve knjižne izdaje pesnitve Očeta okuženih.

Odveč bi bilo poudarjati pomen, ki ga ima ta slovenski prevod ne le za kulturno zrelost našega naroda, marveč še prav posebno za narodno in slovansko zavest Slovencev, kajti s tem prevodom nam je prevajalec podal eno izmed najlepših del poljske književnosti iz časov narodne in katoliške romantike izpred sto leti, iz časov trozvezdja Mickiewicz-Słowacki-Krasiński.

Pesnitev Oče okuženih sama na sebi nam podaja silno pretresljivo in strašno tragedijo človeka, ki je preživljal karanteno v puščavi med Egiptom in Palestino ter tamkaj izgubil vse svoje drage otroke in ženo. Pesnik nam je v ti pesnitvi narisal strašno trpljenje deveterih ljudi, sedmerih otrok in žene, ki jih je pobrala kuga, ter očeta, ki je s strašno bolestjo gledal osmero ljudi, ko so umirali za strašno boleznijo-kugo. Pesnik nam na mojstrski način popisuje smrt vsakega, ne da bi se pri tem ponavljal, pa tudi dramatično napetost ohranja vseskozi. A kljub strašnemu trpljenju in grozi se očetova vera v Boga ni prav nič zmanjšala. Bog mu je ostal tudi še potem, ko je na kameli (osem kamel je šlo za njim s praznimi sedli) odšel iz karantene na samotno pot, kakor pravi pesnik:

»Ostal mi le Bog je — grobovi tam —
tu pot, ki zdaj jo nastopam — sam...«

Trpljenje umirajočih in očetova groza je popisana na tako nedosegljiv način, da vsakega bralca mora pretresti do dna duše. To grozo pa na silno doživljen in pristen način ponazarjajo in, skoraj bi rekel, celo povečavajo slike in vinjete **Bare Remčeve.**

Iz pesnitve diha ves tisto, kar je prevajalec na splošno napisal o Słowackega pesmi: »Njegova pesem je kot iz tenčic najžlahtnejših srebrnih niti etkana, je kot struna mesečinskih žarkov, bledih in pojočih kot najizbranejše glasbilo«. »Toda če je Słowacki«, kot pravi Debeljak, »ves svoj navdih zajemal izključno iz svoje domišljije, iz te najčudovitejše imaginacije, ki mu je ustvarjala sanjske vizije in je zato njegova ostala poezija tako malo zemska, realistična, človeška, nasprotno pa vsa sen in mesečina, cvet in krila, brezmejnost in brezčastnost, simbol in vizija duše,« je ta pesnitev izmed vseh najbolj realistična ter zato velja v poljski književni zgodovini za najlepše in najbolj popularno njegovo delo.

Prevajalec je, kakor sam pravi, poslovenil to pesnitev prav ob stoletnici njenega prvega izida v mislih na pisateljevo domačijo, v katero je stopila črna smrt, in v mislih na toliko očetov, ki brez družine stopajo na samotno pot v svet samo s svojim Bogom in s spominom na lepi dom ob Visli. Prevedel jo je, da bo ta pesnitev v slovenskem jeziku spomenik poljskemu trpljenju in poljski veliki umetnosti.

Prevod je kolikor mogoče dobeseden, vendar pa je pesnitev tako polno prelita v slovenščino, da glede pesniške lepote in stila prav nič ne občutimo, da je prevod. Izvirniku se je prevajalec odmaknil prav za prav samo v menjavanju ženskih in moških rim (v izvirniku so samo ženske rime), a je to menjavanje ravno tipična lastnost slovenskega jezika.

Prevod pesnitve je v okusni opremi izšel samo v tri sto izvodih in bi bil potemtakem skoroda prava bibliofilska izdaja, če je ne bi nekoliko motil pretenak papir, da se tu in tam vidijo slike tudi z druge strani. Zato velja tudi ta lepa okusno izdana pesnitev samo 24 din.

Knjigo toplo priporočamo, prevajalcu pa smo hvaležni, da nam je prav v teh, za Poljake tako težkih časih, poslovenil eno izmed najlepših njihovih pesnitev obenem s spominom na jubilej velikega poljskega sina — romantika Słowackega. Pesnitev pa je tudi iz literarno zgodovinskih razlogov kar najbolj primerna za čtivo v naših gimnazijah, kjer nam tako manjka **slovanskih pesniških veledel.** In »Oče okuženih« je eno izmed največjih.

F. J.

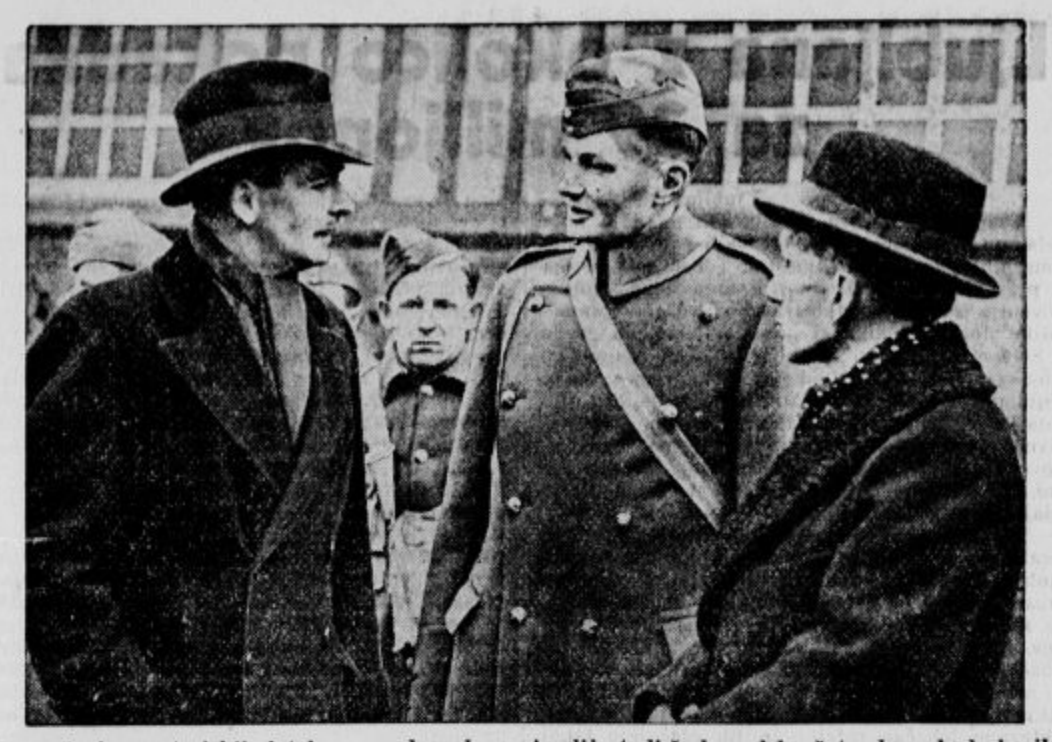

Po prihodu avstralskih letalcev so dospele v Anglijo tudi še kanadske čete, da se bodo borile v prid Angliji. Na sliki je angleški dominionski minister Eden (na levi), kanadski komisar M. Vicent (na desni), ki se pogovarjata s kanadskim častnikom (v sredi).

Miroljubna iznajdba

O iznajdbi, ki jo je pravkar dognal ameriški tehnik Buttman, pač ni moči reči, da bi bila pomembna za vojne namene. Buttman je ameriškemu uradu za patente predložil prepise in načrte neke iznajdbe, ki nima opravka niti z raketnimi šrapneli niti s strupenim plinom, niti ne s kako brzostrelno strojnico.

Buttman je iznašel napravo, ki se je moči z njo prav lagodno popraskati po hrbtu. Priznati je treba, da pomeni ta »praskača« zares velik napredek v tehniki, ki bi nas naši pradedje zavidali zanjo. Glede na pike stenic, opečenje s soncem in izpuščaji je ta iznajdba za trpeče človeštvo večjega pomena kot najpopolnejši tank...

Laponska v Parizu

Laponska, že deset — in stoletja najbolj pozabljeni kot Evrope, je zaradi rusko-finskega spora prišla na svetlo. Pišejo in pripovedujejo zdaj različne stvari o Laponcih, o njih krajih in šegah.

A le malokomu je znano nekaj: da je sredi Pariza, na enem od najslavnejših krajev, kos Laponske: **Sarkofag**, ki v njem v globoki jami Invalidskega doma leži truplo **Napoleona, je iz laponskega marmorja.**

Ko so l. 1846. sklenili, da Napoleona prepeljejo v Invalidski dom, so nekemu Léouzono Leducu, velikemu poznavalcu severne Evrope, naročili, naj pripravi najboljši in najpristnejši marmor za krsto velikega Korzičana. In Leduc se je odpravil na Laponsko, kjer je najboljši marmor sveta.

Tako je torej na jako slavnem kraju, kos Laponske, kot finske zemlje v sredi Pariza. Ta dogodek nas spominja zgodovine, če pomislimo, v kakšnem razmerju je bil Napoleon z Rusi...

Odkrili so indijansko selišče izza časov pred Kolumbom

Starinoslovec Hikers je v okolici Bucaramange (v Kolumbiji) odkril podzemske ostanke nekega indijanskega mesta, ki izvira še iz dobe, preden je prispel Krištof Kolumb v Ameriko. Hikers je ondi našel mumije, lončene črepinje, kamnitno orožje in puščice. Dalje je odkril tudi krog sto podzemskih stanovanj, ki so bila drugo z drugim spojena.

Cerkev na Javi

Cerkev na otoku Javi v Malajskem otočju se nenavadno ugodno razvija. Leta 1840 ni bilo tu še niti enega katoliškega duhovnika. Leta 1859 so jezuiti ustanovili prvo stalno misijonsko postajo; leta 1909 je bilo že 60.00 katoličanov, zdaj jih je 500.000, ki so bili prej večidel mohamedanske vere. Mimo jezuitov delujejo na Javi še Karmeličani, misijonarji Srca Jezusovega in Vincencijeva družba.

ŠPORT

Nedeljske smučarske prireditve v Ljubljani

V nedeljo imamo v Ljubljani dve prireditvi večjega stila. SMK Ljubljana priredi dopoldne štafeto pod Rožnikom, popoldne pa ljubljanska podzveza skoke na Mostecu.

Štafetno tekmovanje bo prvič v Ljubljani in za gledalce gotovo interesantno, posebno skupni start in borba na progi. Po razpoloženju sodeč bo udeležba velika. Start bo ob 9 na strelišču, cilj pa okrog 11.

Pri popoldanskih skokih, ki prično ob 15, je pričakovati rekordne udeležbe. Snežne prilike so ugodne in bo borba za prva mesta ogorčena. Poti za gledalce so shojene in vstopnina minimalna. — Ljubljančani imajo priliko videti skoke doma; gotovo jih je še mnogo, ki skokov sploh še niso videli, za te bo nedeljska prireditev gotovo zelo zanimiva.

Klubski smuk in slalom na Lipanjci

Ob zaključku tečaja v alpski kombinaciji, ki je trajal 10 dni, je priredil SMK Ljubljana klubsko tekmo v alpski kombinaciji, na kateri je startalo sedem tekmovalcev, ker so štirje morali zaradi službe predčasno zapustiti tečaj. Proga za smuk je vodila od sedla pod Okrogležem do terase pod kočo, ter je bila dolga približno 1500 m. Proga za slalom je bila na pobočju pod kočo. Dolžina proge je znašala približno 300 m, višinska razlika pa okrog 120 m. Vratic je bilo 18. Tekma se je vršila pri — 15 stop. C, ob zelo močnem vetru. Rezultati so bili sledeči:

V smuku: 1. Voller Kristl 1:22 ena petina, 2. Molnar Saša 1:46, 3. Rus Tomo 1:58.

V slalomu: 1. Molnar Seša 25 štiri petine, 23 ena petina; 2. Voller Kristl 26 ena petina, 24 ena petina; 3. Stare Mirko 33 dve petini, 35 tri petine.

Končna ocena v alpski konmbinaciji je bila sledeča: 1. Kristl Voller 200.7 točk, 2. Molnar Saša 222.3 točk, 3. Rus Tomo 298.3 točk. — Točke so izračunane po novem sistemu izračunavanja alpske kombinacije.

Drž. prvenstvo v hokeju bo v Zagrebu

Iz zagrebških listov posnemamo, da se bo vršilo državno prvenstvo v hokeju na ledu v Zagrebu, ker je dospel brzojav iz Ljubljane, glasom katerega Ilirija odklanja prireditev državnega prvenstva, če upravni odbor vrhovne drsalne zveze ne potrdi izvolitev Viktorja Vodiška za funkcionarja. »Novosti« pišejo, da zveza ne more drugega skleniti, kakor da prenese prvenstvo v Zagreb. Potemtakem bi v soboto igrala Maraton in Ilirija (po ključu prvi in četrti iz lanskega prvenstva) ter ZDK in KASK; v nedeljo pa zmagovalci za prvenstvo, premaganci pa za tretje mesto.

Športni drobiž

Žrtev vojne je postal Birger Vasenius, odlični finski hitrostni drsalec, ki je padel na finsko-sovjetski fronti kakor poročajo iz Helsinkijev. Vasenius je postal leta 1939 svetovni prvak. Svetovni rekorder v metanju diska, Nikkkanen, pa je bil na fronti težko ranjen.

Lahkoatletski dvoboj med jugoslovansko in madžarsko B reprezentanco bo v mesecu juniju letošnjega leta.

V Milanu so izgubili madžarski teniški igralci v zaprtem prostoru proti Italiji pri stanju 2:2 oba singla. Končni rezultat za Italijo se torej glasi 4:2.

Boksarski dvoboj med Madžarsko in Nemčijo bo 11. februarja v Breslavi.

Nemški rokoborci so premagali v Kopenhagnu Dance v grško-rimski rokoborbi z rezultatom 7:0.

V Oberwiesenthalu je zmagal pri skakalnih tekmah nekdanji nemški prvak Scheidenbach z 228 točkami. Skočil je 70 in 60 m daleč. Lahr je dosegel pri prvem skoku 72 m, a je pri drugem skoku žal padel.

Na nemškem zimsko-športnem tednu v Garmisch-Partenkirchenu v času od 26. januarja do 4. februarja t. l. bodo sodelovale reprezentance Jugoslavije, Bolgarije, Slovaške, Češko-Moravske in Nemčije. Ta moštva bodo sodelovala v alpski kombinaciji, v skokih ter v štafeti 4 × 10 km.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ 12. januarja 1940.

Planica-Slatine (Dom Ilirija) 950 m: —12, zelo oblačno, vetrovno, cm pršiča na 45 podlage, spihan, drsališče uporabno.

Peč-Petelinjek 1440 m: —12, zelo oblačno, vetrovno, 10 cm pršiča na 60 podlage, spihan.

Kranjska gora 810 m: —14, barometer se dviga, zelo oblačno, vetrovno, smuško terišče spodaj 32, zgoraj 42 cm snega, pršič, drsališče in sankališče uporabno.

Dovje-Mojstrana 650 m: —11, pooblačeno, vetrovno, 34 cm snega, skakalnica uporabna.

Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —12, pooblačeno, 2 cm pršiča na 40 podlage.

Bled 501 m: —11, barometer se dviga, pooblačeno mirno, 27 cm snega, pršič, jezero za drsanje uporabno.

Bohinjska Bistrica 512 m: —11, zelo oblačno, 35 cm snega, pršič

Dom na Komni 1520 m: —12, pooblačeno, 110 cm sne-

Ribnica na Pohorju 715 m: —12, visoka megla, mirno, 7 cm pršiča na 12 podlage, skakalnica uporabna.

Senjorjev dom 1522 m: —17, zelo oblačno, mirno, 15 cm pršiča na 30 podlage.

Peca 1654 m: —9, drobno mede, 16 cm pršiča na 50 podlage.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

ASK. Danes ob 18 redna seja »Akademskega športnega kluba«. Člani upravnega odbora in načelniki sekcij vljudno vabljeni.

Boks sekcija SK Slovan. Vsi ki si žele učiti boksa in odlične gimnastike, naj posečajo večerne treninge ki jih ima SK Slovan vsak ponedeljek in četrtek od 7 do 9 zvečer v telovadnici Poljanske gimnazije.

ZFO

Smuške tekme šmarnogorskega okrožja. Šmarnogorsko okrožje priredi tekmovanje v smuku na Golem brdu pri Žlebeh v nedeljo, dne 14. jan. 1940. Spored: Ob 8.30 skupna sv. maša za tekmovalce in vse sodelujoče v farni cerkvi v Št. Vidu; ob 9.30 žrebanje štartnih številk v društveni sobi (kaplaniji); ob 11 skupen odhod tekmovalcev in izletnikov in sodelujočih na Dolo brdo. Ob 14 tekmovanje članov; ob 15 tekmovanje mladcev; ob 18 razglasitev rezultatov in razdelitev daril. Bog živi!

ZDK

Smučarski tečaj. Zveza dekliških krožkov priredi v nedeljo 14. januarja v Žlebeh smučarski tečaj za svoje članice. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 7.05 zjutraj do Medna, povratek na Št. Vid. Sv. mašo opravite doma. — Note (za klavir in harmonij) za proste vaje članic, mladenk in gojenk za l. 1940-41 izidejo v kratkem.

Zastraženi državni poglavarji:

Tisti, ki pazi na ameriškega predsednika

Kako so poglavarji držav pod varstvom

Poseben oddelek francoske državne policije, ki ga tvorita dva komisarja in vrsta nadzornikov, bedijo nad življenjem prvega državljana Francije — Alberta Lebruna — predsednika republike. Najboljši in najvestnejši detektivi Scotland Yarda čuvajo dan in noč življenje angleškega kralja. Državni poglavarji diktatorskih držav so zavarovani z uniformiranimi in vojaško urejenimi telesnimi stražami spričo vseh človeških neprilik. Celo državni poglavarji manjših držav, pa če so si še tako svesti naklonjenosti svojih podložnikov, se ne odrekajo osebnemu varstvu: če se sivolasi kralj Švedske, Gustav Adolf, pelje na svoj vsakoletni pomladanski oddih na francosko riviero, ga spremljajo tri osebe: njegov zdravnik, njegov osebni sluga in en detektiv.

Toda vloga **Tomija Qualtersa, »bodyguard št. 1«** — »čuvaja št. 1« predsednika Združenih ameriških držav, pa daleč prekaša vloge vseh njegovih evropskih tovarišev. Kakor je znano, ima predsednik Roosevelt hrome noge in čeprav prebije večino dneva nepremično, bodi sedeč na stolu s kolesi ali na potovanju v odprtem avtomobilu, tedaj so vendar dane prilike, ko se mora dvigniti, tako na primer ko zadoni narodna himna, ko se razvije pri odkritju kakega spomenika državni prapor in ob sličnih prilikah. Takrat je zmeraj zraven Tomi Qualters, in opirajoč se na njegovo roko, ostane predsednik stoječ, dokler ga Tomi s svojo močno roko spet ne spusti na njegov stol. Povsod, kjer vrši predsednik Roosevelt svoje uradne in javne vladarske dolžnosti, na tribuni kongresa, na demokratskih strankinih zborovanjih, pred spomenikom v vojni padlih junakov, pri krstu ladij, pri paradah, odkritju temeljnega kamna, pri sprejemih... zmeraj je Tomi Qualters pri njem, kvečjemu da je oddaljen od njega za en meter, toda je z njim roko v roki, če mora predsednik napraviti kako kretnjo... In tako je res, da je Tomi Qualters človek, ki je v Ameriki največkrat fotografiran, namreč — prav tolikokrat kakor njegov »šef«, kateremu je dodeljen v varstvo.

Gentleman, ki sme poslanike trepljati po hrbtu

Tomi Qualters, visok, plečat mlad človek, čigar glava je kronana z rdečerjavimi, divjimi kodri, ne more zatajiti, da je sin »zelenega otoka« — Irske. Najprej je bil stražnik v Bostonu, nato orožnik v Massachusettsu, a ker so ga predstojniki pohvalili kot odličnega detektiva, se je brž povzpel na višja mesta.

Ko mu je bilo komaj 30 let, je bil član »Secret Servica«, kar navzlic romantičnemu imenu ni noben »Inteligence Service«, ampak prav navadna kriminalna policijska četa, kateri je poverjeno varstvo najvišjega uradnika države. Tako je postal Tomi »bodyguard« državnega poglavarja.

Zarana zjutraj, ko Franklin Roosevelt v stolu na kolesih zapusti svoje zasebne sobane, da odide v svoj kabinet ali pisarno, se Tomi postavi na svoje mesto v predsobi predsednika, kjer mu dela družbo še nekaj drugih, prav tako krepkih in plečatih mladih mož, ki so njih žepi v suknjiču prav tako natrpani kakor Tomijevi. Slehernega človeka, ki hoče prestopiti prag za v predsednikovo delavnico, Tomi vsega premeri od nog do glave in njegovim bistrim očem ne uide nič sumljivega. Če obiskovalca ne pozna, če je kak prosilec ali inozemski časnikar ali odposlanec kakega društva ali kake malomestne občine iz zahodnega dela države, tedaj gre Tomi za gostom v kabinet predsednika, se postavi zadaj za njegov stol in ves čas motri tujca. A preden vstopi kdo v »najsvetejše«, mu Tomi še zabiča, da naj notri kar lepo roke da na mizo in naj se nikar ne drzne, da bi segel v žep...

Če se predsednik kam odpelje z avtomobilom, ga Tomi spremlja in med vso vožnjo stoji na stopnici tik vratic avtomobila. Pri slehernem javnem nastopu predsednika stoji pri njem ali tik za njim in zmeraj drži eno roko v žepu, ki je tako čudno natrpan. Če se pelje predsednik z vlakom, tedaj se Tomi postavi na ploščad njegovega salonskega vagona. Kadar sprejmejo v enem od salonov Bele hiše v Washingtonu kakega tujega poslanika, tedaj si Tomi sleče svojo skromno temnomodro obleko iz tweeda in se obleče v salonsko obleko, in črna kravata in bele glacé rokavice ga prenaredijo v visokega uradnika ameriškega državnega tajništva, čigar bivanje v bližini »šefa« ni nič »posebnega«. Ta slavnostna obleka pa ga vendar ne spremeni toliko, da bi ne bil še zmeraj neokretne, precej robate zunanjosti, in marsikaterega visokega poslanika je že potrepljal po z zlatom okrašeni rami in mu zašepetal, naj vzame roko iz žepa, kjer je slišati nekakšen kovinski žvenket... Tomi precej hudomušno pripoveduje, kako je skoraj vsak diplomat osuplo, prestrašeno in brez besede zazijal vanj, preden je razumel, kaj da Tomi želi, in kdo da govori z njim...

Sitna dogodivščina Willyja Hockadaysa

Takih zgodbic pa nihče v Washingtonu ne zameri Tomiju, saj vsakdo ve, da je to njegova služba. Predsednik Roosevelt je tega še vesel, saj so take dogodivščine dokaz za to, kako mu je njegov čuvaj zvest. In tako je prišlo, da sta predsednik Roosevelt in Tomi Qualters dobra prijatelja. Nihče — razen predsednika — ne sme nazivati gospoda Qualtersa kar na kratko »Tomi«, in ko je Tomi Qualters postal oče, je bil predsednik krstni boter. Seveda so dali fantku ime — Franklin...

»Od leta 1902., torej odtlej, odkar obstoja »Secret Service«, ni še noben predsednik postal žrtev atentata,« ponovno pove Tomi. »In mislim, da bomo to tradicijo tudi nadaljevali.« Enkrat samkrat pa je imel Tomi smolo, a tudi to se je zgodilo zaradi prevelike vneme in ne zaradi nemarnosti. Neki trgovec z mazili za čevlje, ki je malo »uma grešal«, Willy Hockadays, ki so že nastale govorice o njem, ko se je preoblečen v Indijanca in ves namazan po obrazu, pojavil v vojnem ministrstvu, je nekoč v Oklahama Cityju planil na avto predsednika, vihteč škatlico z mazilom za čevlje. Tomi je mislil, da je ta črna škatlica pač bomba ali peklenski stroj, pa je skočil z avtomobila in silovito lopnil trgovca po glavi, da se je takoj sesedel na tla. Šele čez več ur se je v bolnišnici prebudil iz nezavesti in ni mogel razumeti, kako da so stražniki pri njegovi postelji. Saj je hotel predsedniku le izročiti spomenico, kako da bi človeštvo doseglo večni mir na zemlji, in si jo je sam izmislil in napisal...

Tomi je poslal žrtvi svojih pesti oprostilno pismo. »Toda,« je potem dejal in skomignil z rameni, »saj vendar ne morem vedeti, kakšne misli ima kdo. In zato sem tukaj, da branim življenje svojega šefa. Takale pomota je pa na vsak način boljša kot moja najmanjša površnost...«

Mraz in burja ovirata promet

Iz vseh krajev države prihajajo poročila o silnem valu mraza in o orkanski burji. Mraz in burja zelo motita zlasti promet. V nekaterih pokrajinah je ves cestni promet onemogočen, železniški promet pa je na mnogih progovnih odsekih, če že ne nemogoč, pa vsaj močno oviran. Tako poročajo iz Zagreba, da v Liki brije silna burja, ki v nekaterih krajih dosega brzino 180 km na uro. Potniški vlak, ki je odpeljal iz Zagreba v noči od srede na četrtek, je prispel šele zjutraj do Gračaca, kjer pa je moral počakati do opoldne, da je mogel nadaljevati vožnjo do Malovana, kjer pa je ponovno obtičal. Tudi na Hrvatskem Primorju divja silna burja, ki je na progi med Škrljevim in Bakrom podrla telegrafske drogove in jih vrgla na progo. Ker je tisti odsek proge zelo izpostavljen viharju, je zagrebška železniška direkcija začasno ukinila promet na njem.

Tudi iz Srbije poročajo o velikih motnjah železniškega prometa. Na progi Skoplje-Mitrovica-Belgrad vozijo vlaki samo od Skoplja do Kosova. V teku predvčerajšnjega dne so na Kosovem zastali štirje potniški vlaki. Mednarodni vlak Pariz-Atene je prispel v Skoplje s skoraj enodnevno zamudo.

Večina rek v notranjosti države je zamrznilo, med drugimi tudi Drava, na kateri se je napravil na nekaterih mestih 20 do 25 cm debel led. V Bosni in Hercegovini nadlegujejo prebivalstvo volkovi, ki trgajo živino in drobnico. Mnogo šol po državi je zaradi mraza zaprtih. Precej ljudi pa je že tudi zmrznilo.

Britski mornarji na ameriškem parniku, »Exeter«, ki so zasegli 220 poštnih vreč, namenjenih za v Nemčijo.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(231) Veselje je bilo tolikšno, da je sultan od vseh strani prejel polne košare in zaboje najlepšega sadja. Sultan in njegova dva mala gosta so se sladkali z njimi, in vladar je priznal: »Joj, kako sem bil trapast, da sem vaju dal zapreti! Odkar sta vidva tukaj, sem kakor prerojen!«

(232) Jan in Filip sta sultanu svetovala, naj skliče sejo svojih dvornih svetnikov, da se pogovorijo, kako bi bilo moči Samba spraviti spet v palačo. Filip in Jan sta stala na obeh straneh prestola. Slednjič so dobili najkrepkejši možakarji nalogo, da naj Samba ujamejo in ga neranjenega priženejo v palačo.

Slovenj Gradec

Novi grobovi. Komaj smo prestopili prag novega leta, imamo že tri smrtne slučaje. Prvi je po kratki mučni bolezni zatisnil svoje oči notarski namestnik dr. Ivan Razboršek. Ta gomila še ni bila do dobra zagrnjena, pa je že v nedeljo zvečer umrla 80 letna Marija Karničnik, bivša daleč okrog znana in spoštovana gostilničarka pri »Gašparju«. Pokojna je bila zelo poštena dobra, krščanska in verna žena. Bila je lastnica sedanjega »Zadružnega doma«, katero stavbo je pozidala po velikem požaru leta 1903, ker je prvotno hišo na istem mestu uničil požar. — V torek zvečer je umrla 89 letna Elizabeta Vrečko, vdova po bivšem tuk. šolskem upravitelju in županu Francu Vrečko. Pogreb je bil v četrtek popoldne na mestno pokopališče N. p. v. m.!

Mokronog

Danes praznuje v krogu svoje družine 70 letnico svojega rojstva po širni Dolenjski znani gospodarstvenik g. **Anton Bulc** iz Mokronoga. Rojen je bil na Mirni, kjer so mu potekala tudi mlada leta. Zvest tradiciji svojih prednikov, se je tudi naš jubilant izučil mesarske obrti. Kot mesarski pomočnik je prepotoval mnogo sveta in si je končno ustanovil cvetoče podjetje v Mokronogu. Kot mesar in trgovec je svojemu okraju mnogo koristil. Saj je bil izvozničar Bulc znan v vseh evropskih tržiščih ker je imel odjemalce za naše dolenjsko blago in od koder je prišlo mnogo denarja v tedaj revno mokronoško okolico. G. Bulc pa ni bil znan samo kot trgovec. Udejstvoval se je tudi v mokronoškem trškem javnem življenju. Bil je 36 let občinski odbornik in član cestnega odbora. Njegova beseda je bila vedno uvaževana in mokronoškega napredka brez našega jubilanta danes ne bi bilo. Ko je leta 1911 Mokronog pogorel, je bil g. Bulc med prvimi, ki je pogorelcem priskočil na pomoč. Z nasveti in dejanji je pomagal pogorelcem, njegova zasluga pa je bila tudi ta, da je obubožanim tržanom preskrbel brezobrestno posojilo za obnovitev pogorišč. Še danes so mu Mokronaži za to hvaležni. Ko ta delavni mož obhaja danes v krogu svoje rodbine svojo 70 letnico, se k številnim čestitkam pridružujemo tudi mi z željo, da bi nam bila dana prilika, da se ga ob njegovi 80 letnici zopet spomnimo in še tako naprej do skrajnih mej človeškega življenja.

Lov z letalom

32

Vrnila sta se torej in bila morda že sredi pota proti ustju, ko prekine gluha tišino grozovit grom. Nekak puh ju je vrgel nazaj, da sta se opotekla proti stenam rova, zrak pa je bil naenkrat poln dima in zadušljivega prahu. Za hip sta bila tako prepadena, da nista mogla do sape. Prvi si je opomogel Jock, zgrabil Tima in ga potegnil nazaj.

»Moj Bog, kaj pa to pomeni?« vpraša Tim.

»No, to pa ni tako težko uganiti. Nekdo je ob vhodu v rov razstrelil dinamit.«

»S tem pa vhod zaprl ali kaj?«

»In še kako dobro zaprl! Petdeset ton skalovja najn zdaj loči od dnevne luči.«

Tim je prebledel. »No.« je rekel počasi, »potem sva pa živa pokopana!«

36. Jasper odide v Glynt.

Jock pa položi prijatelju roko na ramo. »Tim, saj ni tako hudo kakor se zdi. Saj imava še Fincha in Ballarda!«

»Kaj, ko pa ne vesta, kje se nahajava!«

»O, bosta kmalu dognala! Saj si sam rekel, da Ballard te kraje dobro pozna. ali ne?«

»To je res, še bolje nego jaz.«

»No, potem je dobro Razen tega jima bo moje sporočilo na Garvorih vratih precej povedalo, da Prowlerja niti ne omenim.«

»Jasper je ves čas dobro vedel, kje sva.«

»Res vse tako kaže. Kriv sem, pa jaz, ker sem sprožil kamen v jezero. On jo je pa zopet lepo popihal in ž njim dragulji.«

»Potem pa zbogom dragulji, vsaj midva vas ne bova nikoli več videla!«

»Morda pa le. Bova že dobila kak izhod. Takihle odvoznih rovov imajo rudniki po več. Včasih jih vsekajo kar pok tucata v goro, da laže pridejo do rudnih žil. Zvezani so medseboj z navpičnimi rovi. Vsak odvozni rov pa ima tudi svoj izhod. Zakaj baš ta rudnik ne bi imel več odvoznih rovov? Ako torej najdeva kak navpičen rov, ki veže ta rov z drugim, bova po drugem rovu zopet prišla na svetlo.«

Tim je kar požiral Jockovo modrovanje.

»Če je tako, potem pa kar naprej! Jock, ti hodi spredaj!«

»Prav. Ti pa pazi na strop, da naju kje ne podsuje! Šla bova, dokler ne prideva do kakega navpičnega rova.«

Ko sta prehodila komaj petdeset korakov, sta na desni opazila stranski rov, ki je vodil strmo navzgor.

»Prav nekaj takega kakor sva iskala!« veselo zavpije Tim.

»Nikar tako ne vpij!« ga posvari Jock. »Ali ne veš, da s tem lahko sprožiš plasti, ki so se odločile od stropa? Na, tu imaš!« Velik kos skale se je odtrgal od stropa in prav pred njima votlo udaril ob tla. Odslej se je Tim komaj dihati upal, tako tiho je hodil.

Jock se je ustavil. »Na koncu sva.«

In res jima je mračna stena zaprla pot.

»Čakaj!« reče Tim, »ali ne sloni tam lestva?«

»Lestva? Saj res!«

Nad glavama jima je zijal v črno temo navpičen rov, na desni pa je ob steni slonela preprosta lestva iz dveh dolgih hlodov, zvezanih s klini. Svetlika pa je bila prešibka, da bi se mogel videti vrh.

»Lestva je, lestva,« reče Jock, »samo če ni v vseh teh letih strohnela.«

»Morda pa le ni !« Tim skoči k nji. »Videti je iz macesna in ta je še trpežnejši od samega hrasta.« Brž zasadi nož v lestvino in pove: »Lestvina je dobra.«

»Potem pa kar poskusim. Jaz sem težji, in če bo mene držala, bo tebe tudi.«

Prižgal je košček sveče in si ga z ilovico pritrdil na kapo, potem pa se začel vzpenjati. Preskusil je vsak klin posebej in se čvrsto oklepal lestvin. Timu je razbijalo srce od razburjenja, ko je gledal za njim. Enkrat je tudi nekaj počilo in klin je priletel na tla, a Jock je rekel: »Nič hudega. En klin je bil zanič, drugi so pa zopet dobri.«

Tim je v šibki luči Jocka komaj videl, tako visoko je že bil. Tedaj pa se Jock zopet oglasi:

»Tim, vse je v redu. Pridi gor!«

Tim je lestvo že hitreje preplezal. Obstala sta v drugem rovu, ki je bil višji in bolj suh ko spodnji.

»Kam pa zdaj?«

Jock privleče iz žepa kompas in ga položi na tla. »Iti morava proti jezeru. A nikar se ne ustraši, Tim, če bova morda tudi po tem rovu prišla do kake slepe stene!«

»Upam, da ne. Zrak je tu svež. Glej, saj še sveča utriplje.« In res: vleklo je navznoter, zato sta takoj stopila prepihu nasproti.

»Svetloba!« prvi vzklikne Tim in ugasne svojo svečo.

Hitro stečeta proti bledi svetlobi in sta kmalu ob ustju izvoznega rova, ki se je nahajal petdeset čevljev nad prvim in precej bolj na levo. Tim pogleda na jezero in na dolgo verigo gričev v ozadju, blestečih v jutranjem soncu. Globoko vdihne sveži, topli zrak.

»Jock, ali ni lepo?«

»Lepo že, seveda, samo tega ne vem, kako bova dol prišla.«

Šele zdaj Tim opazi, da je steza ali kolovoz, ki so ga bili nekoč rudarji vsekali v skalno pobočje, že davno odnesel usad. Tako sta zdaj stala na skoraj navpični steni, spuščajoči se naravnost v jezero. Tim si je položaj ogledal in dejal: »Priplezava na dno.«

»Da, na dno jezera.«

»Kaj zato, če malo plavava? Kar naprej!«

Plezanje je bilo zelo nevarno, vendar pa jima je šlo srečno od rok. Na neki polički tik nad gladino jezera sta se slekla, obleko zvila v svežanj in si jo privezala na glavo. Nato sta zdrknila v vodo.

Bila je ledeno mrzla, a k sreči jima ni bilo treba plavati več ko štirideset metrov in sta bila na bregu. Brž sta se zopet oblekla in odhitela, da odvežeta ubogega Prowlerja, ki ju je veselo pozdravil. Jock pogleda na uro.

»Kaj praviš, Tim, kako dolgo sva bila v rudniku?«

»Precej ur.«

Jock pa se nasmehne. »Niti ena ura ni minila, odkar je eksplodiral Jasperjev dinamit. Če pohitiva, ga še doideva.«

Tim se zelo začudi, a nato reče: »Če je tako, pa kar Prowlerja na Jasperjev sled! Gototo se je vrnil po isti poti, ker drugod ni mogel.«

Jock že hoče slušati, ka se naekrat zdrzne. »Tamle je! Glej, pravakr stopa čez gorsko sedlo onstran jezera!«

Neki mož, ki ni bil videti večji od muhe, saj je bil skoraj tri milje daleč, je pravkar pripleza! na vrh pobočja na zahodu. »Oh!« je vzdihnil Tim in na obrazu se mu je pojavilo nenavadno začudenje.

»No, kaj pa je takega?« vpraša Jock.

»Ker gre Jasper v Glynt ali vsaj kaže tako, ker sicer ne bi hodil v to smer.«

»Prava reč! Zakaj pa baš v Glynt ne bi smel iti?«

Tim se zdaj začudi Jocku. »Zakaj? Vidi se, da ne veš, kaj je Glynt!«

37. Pogon.

Jock odkima. »Saj veš, da sem to pot prvič v Walesu. O Glyntu še nisem slišal. Ali je kaj posebnega?«

»Na to nisem mislil. Sicer je pa Glynt najbrž znan samo v tej grofiji. Je to vas kamnosekov. Pred kakimi tridesetimi leti so tam lomili škrilj. Potem pa so kamnolom opustili in kamnarji so se razkropili. Hiše so ostale prazne, cigani pa so kraj odkrili in ga porabili za nekakšno zimovišče. Prišli so tudi postopači in zdaj je tamkaj zbrana kaj čedna družba. Policija je vas večrkat obiskala, a Glynčani imajo postavljene straže, zato ob vsaki nevarnosti kratkomalo izginejo. Ako Jasper pride tja, mu ne moreva blizu.«

Mali oglasi

Službe iščejo

18 let star fant
išče službo hlapca. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 60.

Šivilja
za kostume in plašče gre šivat na dom po nizki ceni. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Sigurna« 140

Uradnica
zmožna vseh pisarniških del, tudi knjigovodstva, želi namestitev. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmožna« št. 155.

Trgovci
in konsumna društva! — Izdelovalec papir. vrečic, izvežban, išče službo za kjerkoli. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Nižja režija« št. 125.

Vajenci

Učenko
za večjo trgovino na deželi, katero rabim tudi v pomoč pri gospodinjstvu, sprejmem. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pridna in poštena« št. 394.

Objave

Dvignite ponudbe v upravi »Slovenca«:
Dva milijona gotovine,
Krasen domek,
Ljubljanski,
Pošten 374,
Prevzemalec blaga,
potujem s trgovcem,
Rabljen,
Simpatična 19898,
Šofer,
Telefon,
Ugodno 193,
450.000.

Kupimo

Vsakovrstno **zlato** srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Perzijske preproge
originalne, še nekaj komadov, prodamo na razstavi Sarajevske tkalnice preprog od 10. do 15. januarja v restavraciji pri »Sestici«.

Žago
jarmenico, horizontalno, znamke Tophan, zelo malo rabljeno, iz železa in jekla, z vsem priborom, prodam. Premer jarmenika 1.50 m, tovarniška cena 170.000 din, sedaj na licu mesta 60.000 din, kar se dobi že za železo, ker tehta jarmenik 10.000 kg. Vprašati pismeno ali ustmeno pri župnem uradu Velika Gorica pri Zagrebu.

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Pohištvo

Prodam
več modernih spalnih, kuhinjskih in jedilnih oprem iz orehovine. — Černe August, Šiška, Vodnikova 83, Ljubljana.

Vnajem

IŠČEJO:

Trgovino z meš. blagom
v večjem kraju Štajerske, prevzamem ali kupim s 1. marcem 1940. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod šifro »Prometna točka« št. 402.

ODDAJO:

Lokal za frizerja
oddamo takoj v najem. Informacije: »Slograd«, Vrtača 9.

Trgovino z meš. blagom
dobro vpeljano, v Zgornji Šiški, oddam takoj ali pozneje. Potrebna glavnica 20—25.000 din. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Trgovina« št. 441.

Razno

Gumbnice, gumbe, plise,
monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši
Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Posestva

Posestvo
ali donosno hišo, v dobrem stanju, kupim na Gorenjskem, v Ljubljani ali bližnji okolici Ljubljane. Cena do 250.000 din. — Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod značko »Plačljivo takoj« 370.

Dijaki

Stanovanje
iščem za enega dijaka pri verni gospodinji. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 457.

✝

Naznanjamo žalostno vest, da nam je po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, umrl naš ljubljeni sin, brat, svak in stric, gospod

Zvonimir Masle
bivši železniški uradnik

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 13. januarja ob štirih popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica bo v torek, 16. januarja ob 7 v cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1940.

Žalujoči ostali.

✝

Naznanjamo žalostno vest, da nas je po dolgi, mučni bolezni za vedno zapustil v starosti 85 let naš nad vse ljubljeni oče, stari oče in tast, gospod

Kajetan Premrov pl. Premerstein
bivši veleposestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 14. januarja 1940, ob petih popoldne, iz hiše žalosti v Ljubevču, na pokopališče v Idriji

Idrija — Kamnik, dne 13. januarja 1940

Žalujoči:
Kajetan Premrov, starešina sodišča, sin
Fanči Primožič, Mici Grilc, Talka Saviani, hčerke
ter ostalo sorodstvo

POHIŠTVO!
E. ZELENKA
Ob prenovitvi tvrdke nam je danes mogoče po izredno nizkih cenah nuditi najnovejše modele spalnic, jedilnic, kaučev, madracev, preprog itd. Obrnite se zaupljivo na nas in prepričajte se sami o nizkih cenah in solidni izdelavi. Dobite pa tudi vse na obroke!
tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme
MARIBOR, Ulica 10. okt. 5

Inserirajte v „Slovencu"!

FRANC PIRC strojno sodarstvo
Dravlje - Ljubljana
Kletni sodi. Bukovi sodi za eksport sadnih sokov barve in olja. Kadi za namakanje, specijalne kadi za mlekarne in kemično industrijo. IMPREGNIRANJE sodov. Strokovna popravila Nizke cene. — Točna in solidna postrežba.

✝

Izmučena v življenju je dotrpela danes, previdena z tolažili svete vere, naša dobra mati

Elizabeta Kovač

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 13. januarja ob pol štirih na farno pokopališče v Domžalah.

Domžale, dne 12. januarja 1940.

V imenu sorodnikov **dr. Franjo Kovač,** sin.

V naši podružnici v Celju
dobite vsa pojasnila glede inseratov!
Tam lahko plačate tudi naročnino za „Slovenca"

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našo ljubljeno soprogo, mamo, staro mamo, svakinjo in taščo, gospo

Josipino Jirak vdovo Rebek

spremili k večnemu počitku.

Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, vsem darovalcem vencev in cvetja, Celjskemu pevskemu društvu za ganljivo petje, gdč. Zupančičevi za govor ob odprtem grobu, uslužbencem tvrdke Rebek za velikodušen dar ubožnemu skladu za reveže mesta Celja namesto venca, godbi Apneničarjev iz Pečovnika ter vsem, ki so nas ob tej bolečini tolažili in izrazili sožalje.

Vsem stotera hvala!

Celje, dne 12. januarja 1940

Žalujoči

✝

Umrl nam je previden s tolažili svete vere naš preljubljeni soprog, oče, stari oče, brat in tast, gospod

dr. Oton Papež

predsednik deželnega sodišča v pok.
odlikovan z redom Belega orla V. razreda in Sv. Save III. razreda

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 14. januarja 1940, ob 3 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu

Ljubljana, dne 12. januarja 1940

Globoko žalujoče rodbine:

dr. Papeževa, dr. Lilekova, Bolkova

Brez posebnega obvestila.

✝

Umrla nama je, lepo pripravljena na pot v večnost, najina draga sestra, gospodična

Marija Mlakar
učiteljica v pokoju

Pogreb bo v nedeljo popoldne ob štirih iz mrtvašnice Šlajmarjeva ulica 2 na pokopališče k Sv. Križu. Na željo rajnice se venci hvaležno odklanjajo. Prosiva pa zanjo pobožne molitve, zase pa tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1940.

Janko in Frančiška Mlakar

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič